

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ Ο ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ
- Ι. ΚΑΡΑΒΙΔΑ :** ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΜΑΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΚΑΙ Ο ΤΙΜΑ-
ΡΙΘΜΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΩΣ ΜΕΣΟΝ ΑΝΤΙ-
ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ
- ΑΜΙΛΚΑ Σ. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΥ :** ΕΚΛΟΓΙΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΠΑΝΕΠ. ΑΘΗΝΩΝ
- Β. ΚΑΡΑ :** ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ
- Ν. Γ. ΘΕΟΦΑΝΟΠΟΥΛΟΥ :** ΒΑΙΝΟΜΕΝ ΠΡΟΣ ΤΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ ;
- Γ. ΣΤΡΑΝΙΩΤΗ :** ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ
- ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΔΕΒΟΛΙΤΗ :** Η ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ ΤΩΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΕΝ ΑΙΓΥΠΤΩ
- JOHN FISHER :** Ο ΚΟΣΜΟΣ ΠΟΥ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΤΑΙ
- Δ Ε Λ Τ Ι Ο :** Η ΝΕΑ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ — Η ΟΚΤΩΒΡΙΑΝΗ ΕΠΑΝΑ-
ΣΤΑΣΗ — Η 28η ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ —
- ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ :** Ρ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗ, «Τρείς σταθμοί μιᾶς πορείας» Κ. Κ.
ΔΙΟΓ. ΞΑΝΑΛΑΤΟΥ, «Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Βούλ-
γαροι εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ Θράκην» Μ. Θ.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΟΡΓΑΝΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Α΄ ΧΡΟΝΟΣ — ΑΡΙΘ. 16-17 — ΑΘΗΝΑ — ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1945

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ Ο ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ

Ἡ ἱστορία τοῦ πολιτισμοῦ μέσα στους αἰῶνες—τὸ ἴδιο ἄλλωστε ὅπως καὶ ἡ ἱστορία τοῦ κάθε ἀνθρώπου μέσα σ' ἓνα μικρὸ χρονικὸ διάστημα—ἀφιερώνεται κάθε φορά σὲ μιὰ περιωρισμένη προσπάθεια: ἡ ἔξοδος ἀπὸ τὸν φεουδαλισμὸ, ἡ εἰσοδος στὴν ἐπιστήμη, ἡ ἀπελευθέρωση τῶν ἐθνότητων, ἡ καταστροφή τοῦ φασισμού, ὑπῆρξαν διαδοχικὲς προσπάθειες, μιὰ κάθε φορά. Τώρα τίς διαδέχεται ἡ πάλη γιὰ τὴν κατῆχουση τῆς δημοκρατίας ἀπέναντι τῶν ἀνελεύθερων στοιχείων τοῦ κομμουνισμοῦ. Αὐτὴ θὰ συγκεντρώσῃ τὸν ἀγῶνα τῆς ἐποχῆς μας. Μεγάλες ἠθικὲς καὶ πνευματικὲς δυνάμεις θὰ συγκρουσθοῦν, μὲλο τοῦ καθαυτοῦ πόλεμος εἶναι ἐντελῶς ἀπίθανος.

Ἡ σύγκρουση εἶναι ἀναπόφευκτη γιατί τόσο ὁ γερμανικὸς φασισμὸς ποῦ χρῆσιμευε ὡς τώρα ὡς κοινὸς ἰδεολογικὸς στόχος τῶν Ρώσων καὶ τῶν Ἀγγλοσαξόνων ὅσο καὶ τὸ Γερμανικὸ κράτος ποῦ χρῆσιμευε ὡς κοινὸς τῶν στόχος πολιτικός, ἔχουν ἐξαφανισθῆ καὶ ἡ Δυτικὴ Δημοκρατία ἤλθε καὶ ἐδαφικὰ σὲ ἄμεση ἐπαφή μὲ τὸν Ρωσικὸ κομμουνισμό. Μιὰ σημαντικὴ ὕλικοποίηση αὐτοῦ τοῦ ἰδεολογικοῦ ἀγῶνος σὲ μεγάλη κλίμακα διαγράφεται ἀπὸ τώρα μέσα στὴ Γερμανία, ὅπου ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἀποχώρηση τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων οἱ ἀνατολικὲς ἐπαρχίες θὰ χρειασθῆ νὰ κάμουν πάλι ἐνιαῖο κράτος μὲ τίς δυτικὲς. Οἱ ἀνατολικὲς ἐπαρχίες θὰ διατελοῦν κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίρροη τοῦ σοβιετικοῦ πνεύματος, γιατί τόσο τὸ πεδινὸ τοῦ ἐδάφους ὅσο καὶ ἡ ἀπαλλοτρίωση τῶν μεγάλων ἰδιοκτησιῶν τῶν γιοδνκερς θὰ εὐνοήσουν τίς σοβιετικὲς ἀπόψεις. Οἱ δυτικὲς ἐπαρχίες θὰ βρεθοῦν κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίρροη τοῦ Ἀγγλοσάξωνικοῦ δημοκρατικοῦ πνεύματος. Ὅταν ὁμως ἡ Γερμανία ἐνοποιηθῆ εἶναι φανερὸ ὅτι ἀναγκαστικὰ μιὰ ἀπὸ τίς δυὸ νοοτροπίες θὰ πρέπει νὰ ἐπικρατήσῃ. Αὐτὸ ποῦ θὰ γίνῃ σὲ μεγάλη κλίμακα στὴ Γερμανία, ὁ ἀγῶνας αὐτός, ἄρχισε ἤδη στὰ Βαλκάνια σὲ μικρότερη κλίμακα.

Τόσο στὴ Δημοκρατία, ὅσο καὶ στὸν κομμουνισμό, ἰδίως ὁμως στὸν τελευταῖο, μιὰ ἀπὸ τίς προϋποθέσεις καλῆς λειτουργίας τοῦ πολιτεύματος, καὶ στὸν οἰκονομικὸ καὶ στὸν πνευματικὸ τομέα, εἶναι ἡ ἔλλειψη κάθε φραγμοῦ εἰς τὰ σύνορα ἢ ἢ Ἀμερικὴ ἔθεσεν ἓναν παρόμοιο ὄρο γιὰ νὰ παρῶσχη πιστώσεις στὴ Ρωσία. Μιὰ παρόμοια ἄρση τῶν φραγμῶν θὰ ταυτισθῆ μὲ τὴ μεταφορά τῆς συγκρούσεως μέσα στὸ Ρωσικὸ ἔδαφος. Ἄν δὲ ὑποθέσουμε, ὅτι ἡ Ρωσία καὶ οἱ Δημοκρατίες ἀποβάλλουν κάθε ὑποψία καὶ ἀδελφώνονται, τότε ἡ σύγκρουση θὰ ἀποβῆ αὐτόχρημα θανάσιμη, γιατί ἡ ἐλεύθερη πνευματικὴ ἐπικοινωνία θὰ καταλήξῃ σὲ μιὰ ἐνιαῖα ἰδεολογία. Καὶ τὰ μὲν σύνορα δὲν πρόκειται νὰ ἀνοίξουν, γιατί ἡ Ρωσικὴ κομμουνιστικὴ ἡγεσία πρεσβεύει, ὅτι στὴ Ρωσία τὸ πολίτευμα βρίσκεται στὴν παιδικὴ τοῦ ἀκόμα ἡλικία καὶ ἡ προστασία του ἐπομένως—τὸ κλείσιμο δηλαδὴ τοῦ Ρωσικοῦ λαοῦ μέσα σὲ ἓνα τεῖχος σιγῆς—εἶναι ἀκόμα ἀπαραίτητη πολιτικὴ

δμως αναγκαιότητες, δημιούργησαν ήδη γύρω από τη Ρωσία μια ζώνη μισοαντικτική, τα κράτη κάτω από Ρωσικόν έλεγχο, όπου οι Ρώσοι κυκλοφορούν ελεύθερα, βλέπουν και ακούνε την αντίθετη άποψη. Σ' όλα αυτά τα μέρη, το λιγότερο για το όποιο θα πεισθούν, είναι ή άνειλικρίνεια της επίσημης κομμουνιστικής προπαγάνδας.

"Επειτα ή Ρωσία έκαμε το λάθος να συνδυάση το Σλαυισμό με τον κομμουνισμό και να μεταβάλη την κομμουνιστική ιδεολογία από όπλο κοινωνικό σε όπλο πολιτικό. Η θεωρία του Τρότσκι, να έπιβληθή ό κομμουνισμός με μέσα πολεμικά και πολιτικά, αντικαταστάθηκε με την αντίστροφη, να έπιβληθή ή Ρωσική πολιτική μέσο του κομμουνισμού. Η δύναμη αυτή δείχτηκε ήδη επικίνδυνη έμούδιασε και κατόπιν παρέλυσε έντελώς τη Γαλλία με το ρουιγκουί' αίματοκύλισε την Ελλάδα τη στιγμή της νίκης. Σε μια τέτοια δύναμη δέν μπορούν να παραδοθούν άνυπεράσπιστες οι Δημοκρατίες, άν θέλουν να έπιζήσουν.

Η σύγκρουση είναι αναπόφευκτη, γιατί, όπως πάντα σχεδόν συμβαίνει, πίσω από την ιδεολογία υπάρχουν οικονομικές και πολιτικές καταστάσεις, φυσικές ή τεχνητές, που δημιούργησαν την κάθε ιδεολογία και έχουν συμφέρον να την έπεκτείνουν. Πολύ λίγοι γνωρίζουν την Ισχύ της Δημοκρατίας, γιατί οι μάζες, συγκρίνοντάς την προς το φασισμό και τον κομμουνισμό, καταπλήσσονται βλέποντας πόσο τελειοποιημένες θεωρίες, μεθόδους και μέσα μεταχειρίζονται τα δυο ολοκληρωτικά συστήματα και πόσο πτωχή παρουσιάζεται από την άποψη αυτή ή Δημοκρατία. Ακόμα, λιγότεροι, γνωρίζουν ότι ή Δημοκρατία είναι Ισχυρή, όχι γιατί βγαίνει από μια θεωρία για την έλευθερία, αλλά γιατί βγήκε από την ίδια την έλευθερία, από την άβυσσση δηλαδή εξέλιξη πάνω στα πράγματα και τη συνεχή προσαρμογή. Η Δημοκρατία λοιπόν—π.χ. ή Αγγλική που δέν έχει καθόλου Σύνταγμα, ή ή Αμερικανική που έγινε από τους πρώτους μετανάστες χωρίς άλλη πολιτική αρχή παρά την έλευθερία—βγαίνει από μια πραγματικότητα τόσο οικονομική όσο και ήθικη, και γιαυτό κάτω από αυτή βρίσκονται τεράστια συμφέροντα υλικά και αίσθηματικά, διάχυτα σε όλον το λαό. Η δέ διαρκής της αναπροσαρμογή στις μεταβολές τις καθαρά πνευματικές και τις τεχνικές, την ανανεώνει διαρκώς την κάνει δηλαδή διαρκώς νέα, ενώ το δόγμα, σε οποιαδήποτε έφαρμογή του, το φασισμό, τον κομμουνισμό, μια οποιαδήποτε θρησκεία, περνάει από μια έποχή μανιακής υποστηρίξεως σε μιάν άλλη κορεσμού και άδιαφορίας. Το ότι έπειτα από μακρότατες περιόδους καθολικής ψηφοφορίας, και στην αρχαιότητα και σήμερα, ή δημοκρατία δέν αντικαταστάθηκε ποτέ και πουθενά από τον κομμουνισμό: το ότι μέσα στα σοβιετοκρατούμενα Βαλκάνια κάτω από την πίεση των στρατοπέδων συγκεντρώσεως και της κομμουνιστικής πολιτοφυλακής υπάρχει ακόμα χωρίς έλευθερη πολιτική ήγεσία τόσο δύναμη αντίδράσεως έναντίον του κομμουνισμού, σημαίνει όχι μόνον ότι ή δημοκρατία είναι άσυμβίβαστη με τον κομμουνισμό, αλλά και ότι τροφοδοτείται από δυνάμεις πηγαίες, στις οποίες μπορούμε να έμπιστευθομε.

Ποιο είναι το όπλο της Δημοκρατίας στον άγωνα της έναντίον του κομμουνισμού; Το κυριώτερο της όπλο είναι οι δημοκρατικές έλευθερίες: όχι μόνο βέβαια το να έχη, αλλά και το να σέβεται ό καθένας τις έλευθερίες του άλλου: το να δεσμευόμαστε από αυτές τις έλευθερίες με άλλα λόγια ό σεβασμός του ανθρώπου. Σ' αυτή τη θέση, της ήθικης ανωτερότητας, στηρίζει την άμυνά της ή δημοκρατία. Όταν ό Γάλλος στρατιώτης γυρίζει στην πατρίδα του από τη Γερμανία, όπου γνώρισε το Ρώσο συναδέλφου του, ή διήγησή του που κάνει τη μεγαλύτερη έντύπωση δέν άφορα το τι πληροφορήθηκε για την όργάνωση της παραγωγής στη Ρωσία, αλλά το πόσο λίγο ό Ρώσος σέβεται τον άνθρωπο. Σαυτές τις διηγήσεις, όφείλεται το ότι μέσα σε λίγους μήνες έλαττώθηκε σημαντικά ή δύναμη του Γαλλικού

Κ.Κ. που είχε τόσο ενισχυθή όσο διαρκούσε ό πόλεμος, όταν οι Γάλλοι διατέλουσαν κάτω από το θάμβος της ποσοτικής πολεμικής δυνάμεως που άνέπτυξε ό Σοβιετισμός. "Οτι αυτό είναι το κυριώτερο όπλο της Δημοκρατίας έναντίον του κομμουνισμού άποδεικνύεται όχι μόνο από το ότι αυτό αποτελούσε την ουσία και τον πυρήνα της Αθηναϊκής Δημοκρατίας, αλλά και από το ότι το μεγαλύτερο πρόβλημα στη σημερινή τροπή του Αγγλικού πολιτεύματος είναι πώς θα συμβιβασθή ή κρατικοποίηση των μεγάλων επιχειρήσεων με ή διατήρηση των άτομικών έλευθεριών. Το όπλο αυτό είναι στην άπλόητά του πανίσχυρο, τουλάχιστο στους λαούς που δέν βρίσκονται πολύ χαμηλά στην πολιτική μόρφωση και που έχουν παραδόσεις έλευθερίας. Γιαυτό στον άγωνα έναντίον του κομμουνισμού ή συνεργασία κάθε στοιχείου φασιστικού ή δυναμένου να κατηγορηθή για φασισμό—άδυνατίζει τον άντικομμουνιστικόν άγωνα και είναι άνεπιθύμητο. Γιαυτό λέμε ότι ό άντικομμουνισμός της Αμερικανικής και της Αγγλικής κοινής γνώμης είναι ή άσφαλότερη άντικομμουνιστική έγγύηση. Γιαυτό και στην Ελλάδα ό βασιλισμός είναι ό καλύτερος βοηθός του κομμουνισμού, μόνο που οι άφελεις νομίζουν, ότι ή άμεση δράση των βασιλικών όργανώσεων τον άδυνατίζει. "Οτι αντίθετα το Κ.Κ.Ε. τρέφεται από αυτό το είδος τη δίωξη, φαίνεται καθαρά από το ότι την προκαλεί το ίδιο δημιουργώντας συνεχώς εύκαιρίες για να υπάρξουν θύματα μεταξύ των όπαδών του: δέν άνέκοψε τη δραστηριότητά του, ούτε για να εύκολύνη την άμνηστία των ύποδικών για τα Δεκεμβριανά, άπέναντι των οποίων είναι ύπόλογη ή ήγεσία του: τρέφεται από το αίμα των όπαδών του, που ή άνόητη όσο και ύπερφίαλη άκρα δεξιά βρίσκεται πρόθυμη να χύνη έξυπνρητοδσα τους σκοπούς του ΚΚΕ έναντίον του όποιο δέν άγωνίζεται, αλλά άπολαμβάνει έκδίκηση. Η βεντέτα όμως είναι άλόγιστη έπιχείρηση, χωρίς αρχή και χωρίς τέλος. Σε ζητήματα ήθικης, συχνά τα έμμεσα αποτελέσματα βαρύνουν περισσότερο από την άμεση δράση.

"Ετσι π.χ. μερικοί στρατηγοί και ναύαρχοι πρωταγωνιστήσαντες στη Δημοκρατία του 1923 έγιναν στην πράξη οι χειρότεροι έχθροί της: για όμοιους λόγους ή δράση του βασιλισμού αύξησε την κομμουνιστική δύναμη μετά τα Δεκεμβριανά. Επίσης στην Αίγυπτο ή άπόπειρα του βασιλισμού να σταθεροποιήση το βασιλικό καθεστώς πάνω στη μοναρχοποίηση του στρατού μετέβαλε σε κομμουνιστές τους στρατιώτες και ναύτες που άσφαλώς ήσαν έξω από κάθε τέτοια κίνηση έγκαταλείποντας την Ελλάδα. Για να δείξουμε ακόμα καθαρώτερα που οδηγεί ή τακτική των βασιλικών, ως παραδεχθομε για μια στιγμή το άπαράδεκτο, ότι δηλαδή κατορθώνεται αυτό που άγωνίζονται με όλα τα μέσα να πετύχουν: να διαιρεθή ό λαός σε βασιλικούς και κομμουνιστές. Στην περίπτωση αυτή, άν φθάσουμε με τη βοήθεια των συμμάχων μας στην έκβιομηχάνιση της χώρας μας, τη μόνη μας έλπίδα για την άνύψωση του βιωτικού μας επίπεδου, τότε βέβαια οι συνδικαλισμένοι εργάτες, μη έχοντας δυνατότητα άλλης έπιλογής, θα πάνε όλοι στον κομμουνισμό: γιατί δέν πιστεύουμε βέβαια να υπάρχουν άφελεις που να νομίζουν, ότι σε έλεύθερα καθεστώς θα ταχθούν συνδικαλισμένες εργατικές όργανώσεις με την ίδια πολιτική παράταξη, στην όποια θα βρίσκεται και ή άκρα δεξιά.

Υπάρχει τώρα ένα κοινό διεθνές μέτωπο της Δημοκρατίας έναντίον του κομμουνισμού, στο όποιο θα ένταχθομε και έμεις, θέλουμε δέν θέλουμε, άφοι ό κίνδυνος για μάς δέν είναι μόνο πολιτειακός, αλλά και καθαρά φυλετικός. Στον άγωνα αυτόν ή άκρα δεξιά θα μάς είναι βάρος, γιατί συνδεμένη καθως είναι με την προπολεμική φασιστική Ιστορία της, μάς άποστερεί από το κυριώτερο όπλο της Δημοκρατίας, την έγγύηση των δημοκρατικών έλευθεριών. Όσο ενωρίτερα το καταλάβη αυτό ό Έλληνικός λαός, τόσο στενώτερα θα συνδεθομε με τους συμμάχους μας, από τη βοήθεια των οποίων περιμένουμε την πραγματοποίηση των έθνικων μας διεκδικήσεων.

Ι. ΚΑΡΑΒΙΔΑ

ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΜΑΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΚΑΙ Ο ΤΙΜΑΡΙΘΜΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΩΣ ΜΕΣΟΝ ΑΝΤΙΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Τὸ οικονομικὸ πρόβλημα τῆς χώρας μας γίνεται πλέον εὐκολονόητο, ὅταν ἀντιμετωπίζεται στὰ τρία διαδοχικὰ του στάδια : α) τὸ ἄμεσο παρὸν ποὺ συνοψίζεται ἀρκητὰ στὴ σταθεροποίηση τοῦ νομίσματος β) τὸ ἄμεσο μέλλον, κί' αὐτὸ ἀφορᾷ τὴν αὐξηση τῶν εἰσαγωγῶν καὶ τὴν αὐξηση τῆς παραγωγῆς, μπορεῖ δὲ νὰ συνοψισθῆ ἡ ἐπαναλειτουργία τῆς προπολεμικῆς μας οἰκονομίας καὶ γ) στὴ δημιουργία μιᾶς νέας βιώσιμης μεταπολεμικῆς οἰκονομίας. Ἀπὸ τὰ τρία αὐτὰ χωριστὰ θέματα τὸ κατὰ πολὺ σπουδαιότερο εἶναι τὸ τρίτο, γιατί τὰ δυὸ πρώτα προέχονται ἀπὸ τὸν πόλεμο, εἶνε περαστικά καὶ θὰ ρυθμισθοῦν κᾄπως ὑποφερτά, μόλις οἱ διεθνεῖς συγκοινωνίες ἀποκατασταθοῦν. Στὸ ἀναμεταξὺ θὰ ὑποφέρουμε πολὺ, ὅχι μόνον ἀπὸ τὴν ἔλλειψη ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν κακὴ κατανομὴ τῶν λίγων ποῦ ἔχουμε, γιατί τόσο ἐμεῖς, ὅσο καὶ οἱ οικονομικοὶ ἐμπειρογνώμονες τῶν συμμάχων μας ἐδῶ, δὲν σταθήκαμε ἱκανοὶ νὰ δώσουμε μιὰ λύση ἀνταποκρινόμενη στὴν πραγματικότητα. Ἡ μεταπολεμικὴ μας ὅμως οἰκονομία, ἀφορᾷ τὴ ζωὴ τῆς Ἑλλάδος στὴ διάρκειαν ἣν πέσαμε ἔξω σ' αὐτή, ἣ ἂν θυσιάσουμε τὸ μέλλον στὸ παρὸν διαθέτοντες π.χ. τὰ ἀποθέματα τοῦ συναλλάγματός μας σὲ τις ἀνάγκες τῆς στιγμῆς κατασπαταλῶντας τὰ δικαιώματά μας σὲ ἀποζημιώσεις, ... τότε ἡ χώρα μας ὅχι μόνον θὰ γίνῃ ἐστία δυστυχίας, ἀλλὰ θὰ ἀποχτήσῃ καὶ τὸ εὐνοϊκότερο κλίμα γιὰ τὸν κομμουνισμό, πράγμα ποὺ ἰδιαιτέρως γιὰ μᾶς προσημαίνει ὄχι μόνον τὴν ἀπώλεια «προσφιλῶν» ὅπως λένε οἱ Ἀγγλοὶ ἐλευθεριῶν, ἀλλὰ αὐτόχρονα κίνδυνον συνεχίσεως τῆς ζωῆς μας ὡς Ἐθνους. Τὸ θέμα τῆς μεταπολεμικῆς μας οἰκονομίας ἀναλύθηκε σὲ σημαντικὴ ἔκταση στὰ τεύχη 6-7 καὶ 12-13 (Μαΐου καὶ Ἀυγούστου) τῆς «Δ.Ε.»· γι' αὐτὸ δὲν θὰ ξαναγυρίσουμε σ' αὐτό. Σημειῶνουμε μόνον ἐδῶ τὴ σημαντικὴ πρωτοβουλία ποὺ ἔλαβαν ἕως τώρα στὸ θέμα αὐτὸ οἱ τεχνικοὶ μας καὶ

ποὺ ἄρχισε νὰ ἀποδίδῃ καρποὺς καὶ τὸν κίνδυνον, ποὺ ἀναφέραμε καὶ παραπάνω, νὰ πέσουμε στὸ πολὺ ἐλκυστικὸ λάθος τῆς χρησιμοποιοῦσεως τοῦ συναλλαγματικοῦ μας ἀποθέματος γιὰ τις ἀνάγκες τοῦ παρόντος. Τὸ παρὸν πρέπει νὰ ἀντιμετωπισθῆ ἀπὸ τις δυνάμεις τοῦ παρόντος, βολαδῆ τὴν αὐξηση τῆς συμμαχικῆς βοήθειας καὶ ἀπὸ τὴ σημερινὴ μας παραγωγὴ.

Πρὶν φθάσουμε στὰ προτεινόμενα μέτρα θὰ πρέπει νὰ ἐξεικονήσουμε τὴν κατάσταση, ὅπως παρουσιάζεται. Πλὴν ὅμως αἰτία τῆς σημερινῆς ἀνωμαλίας ἔχουν ἤδη δοθῆ ἡ δημοσιότητα ἀπὸ διαφόρους οικονομολόγους. Γι' αὐτὸ ἐδῶ θὰ ἐπιμείνουμε στὰ σπουδαιότερα καὶ ἰδιαίτερα σ' ἐκεῖνα, ποὺ θὰ ἔχουν σχέση μὲ τὰ προτεινόμενα μέτρα. Ἡ βασικὴ βέβαια αἰτία βρῖσκεται στὴν ἀνεπάρκεια τῶν εἰδῶν. Γι' αὐτὸ καὶ δοκιμάσαμε σημαντικὴ ἐκπληξη ὅταν ὁ Ἰ.Κ.Π. τῶν Οἰκονομικῶν σὲ τις πρώτες δηλώσεις του στήριξε τὴν αἰσιοδοξία του στὰ ἀποθηκευμένα εἶδη τῆς Οὐνθρα, ἐνῶ ἀπὸ τὴν ἀπαρίθμηση ποὺ ὁ ἴδιος ἔδωκε βγαίνει τὸ ἀντίθετο συμπέρασμα. Τὸ μαλλί, τὸ βαμβάκι καὶ τὰ ἔτοιμα υφάσματα ἢ ἐνδύματα ἀντιπροσωπεύουν ἓνα μέρος μόνον τῆς προπολεμικῆς ἐτησίως μας καταναλώσεως, ὅταν ὁ καθένας εἶχε συμπληρώσει τὸν ἱματισμὸν του—σύμφωνα μὲ τὰ οικονομικὰ του—ἀπὸ τὸν προηγούμενον χρόνον.

Ἀπὸ πολλὰς δεκάδες χιλιάδες τόννων μαλλί καὶ βαμβάκι ποὺ χρειαζόμαστε ὑπάρχει μόνον ἓνα μικρὸ μέρος, περίπου δέκα χιλιάδες τόννοι. Ἀκόμα χειρότερα στὰ ἄλλα βιομηχανικὰ εἶδη. Κομμὰ λοιπὸν αἰσιοδοξία δὲν μπορεῖ νὰ στηριχθῆ στὰ ὑπάρχοντα ἀποθέματα· θὰ λήθουν ἀκόμη πολὺ φτωχά. Μπορεῖ ὅμως μὲ καλύτερη διανομὴ νὰ ἐπιτύχουμε μεγάλη βελτίωση στὴ σημερινὴ κατάσταση. Ἡ καλύτερη διανομὴ προϋποθέτει τὴ σταθεροποίηση τοῦ νομίσματος.

Πολλὰ αὐτονόητα πράγματα πρέπει νὰ γίνουν γιὰ τὴ σταθεροποίηση, ὅπως π.χ.

ἢ αὐξηση καὶ ἢ γενίκευση τῆς φορολογίας κ.ἄ. θὰ περιορισθοῦμε ὅμως ἐδῶ στὰ σπουδαιότερα ἀπὸ τὰ ἔκτακτα μέτρα· α) Χρειάζεται ἐξισορρόπηση τῆς ἀγορᾶς. Ἡ Οὐνθρα καὶ ὁ Ἐρυθρὸς Σταυρὸς μοιράζον ἄραγματὰ σχεδὸν δωρεάν. Οἱ ἀντίστοιχες τιμὲς τῆς ἀγορᾶς ἐπηρεάζονται σημαντικὰ ἀπὸ τὴν κλοπὴ καὶ τὴν κατάχρηση στὴ διανομὴ τῶν εἰδῶν αὐτῶν. Τὸ κράτος μοιράζει σιγαρότητα, μπίρα καὶ ἄλλα εἶδη σὲ τιμὴ μικρότερη ἀπὸ τὴν ὀριακὴ ἐκείνη τιμὴ ποὺ θὰ ἐρρῦθμιζε ἢ ἐλεύθερη ἀγορά μὲ τις ἀνεπαρκεῖς ποσότητες ποὺ διαθέτονται. Ὅλες οἱ τιμὲς πρέπει νὰ κανονισθοῦν, ὥστε νὰ εἶναι περὶ ποῦ οἱ ἴδιες μὲ τις ἐλεύθερες τιμὲς τῆς ἀγορᾶς. Οἱ ἄποροι καὶ οἱ μισθωτοὶ θὰ ἐνισχυθοῦν οικονομικὰ, ὥστε ἢ ἀγοραστικὴ τους δύναμη νὰ τοὺς ἐπιτρέπῃ τὴν προμήθεια τῶν ἰδίων εἰδῶν ποὺ πέρνουν σήμερα. Αὐτὸ δὲν θὰ εἶναι πληθωρισμὸς, γιατί τὰ χρήματα θὰ γυρίζουν στὸ κράτος ποὺ θὰ χορηγῆ τὰ εἶδη. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν τὰ ἔσοδα τοῦ κράτους ἀπὸ τοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς ὑπαλλήλους (σχετικὰ μὲ τὴν ἀγορὰ τῶν εἰδῶν τῆς Οὐνθρα) δὲν πρόκειται νὰ μεταβληθοῦν σχετικῶς μὲ τὰ σημερινά· θὰ αὐξηθοῦν ὅμως σημαντικὰ ἀπὸ τοὺς ἐλεύθερους ἐργάτες καὶ τοὺς ἀσοῦντας ἐλευθέρως ἐπαγγέλματος, τῶν ὁποίων οἱ ἀπολαυτὲς εἶναι μεγάλες καὶ ἡ μοναδικὴ τους οἰκονομία εἶναι νὰ πληρώνουν σχεδὸν τίποτε γιὰ τὰ τρόφιμα ποὺ πέρνουν ἀπὸ τὸ κράτος. Ἄλλοι πάλι ἀγοράζοντας μὲ δυὸ ἡμερομίσθια τις διακόσιες χιλ. θερμίδες τῶν μηνιαίων τροφίμων τῆς Οὐνθρα γιὰ τὴν οἰκογένειά τους δὲν πηγαίνουν πρὸς τὸ κτήμα νὰ ἐργασθοῦν γιὰ ἓνα τρίτον ἡμερομίσθιο χιλίων δραχμῶν μὲ τις ὁποῖες δὲν μποροῦν νὰ ἀγοράσουν παρὰ χίλιες μόνον θερμίδες ἀκόμα· προτιμοῦν νὰ ἀσκοῦν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ μεσάζοντος στὴν καταχρηστικὴ κυκλοφορία τῶν εἰδῶν ποὺ ἀναφέραμε παραπάνω, ἐλαττώνεται ἐπομένως ἢ προσφορὰ ἐργασίας καὶ ὑπώνεται τὸ ἡμερομίσθιο, ἀρα πέφτει ἢ ἀξία τῆς δραχμῆς, πρᾶγμα ποὺ εἶναι ἰσοδύναμο μὲ τὴν ἐπίταση τοῦ πληθωρισμοῦ. Τὸ κράτος θὰ παρακολουθῆ τὸ κράτος, θὰ συγκεντρώσῃ ὅσα εἶδη μπορεῖ, θὰ γενίκευσῃ τὸ δελτίον ὅσο τὸ δυνατὸν περισσότερον, ἢ ἀγορανομία θὰ κανονίσῃ τις τιμὲς. Ὅλα αὐτὰ ὅμως θὰ εἶνε διευκολυντικὰ τῆς οἰκονομίας, ὄχι ἢ βάση

τῆς. Οἱ διατιμήσεις εἶνε χρήσιμες, ὅταν ἢ αὐξηση ἢ ἐλάττωση τῶν τιμῶν ἀντιστοιχοῦν στὴν πραγματικὴ κατάσταση· εἶναι χρήσιμες, γιατί αἴρουν τὴν ἀβεβαιότητα τῆς τιμῆς καὶ ἐπιτρέπουν στὸν παραγωγὸ, στὸν ἐργάτη κλπ νὰ συναλλάσσονται πάνω σὲ κάποια βάση· εἶναι ἐπιβλαβεῖς, ὅταν ὀρίζονται μὲ τὸ σκοπὸ νὰ πιέσουν τις τιμὲς κάτω τοῦ ὁρίου, ποὺ ἀντιστοιχεῖ σὲ τις πραγματικὲς συνθῆκες. Ἡ ἀγορανομία δηλαδὴ εἶναι εὐεργετικὴ σὲ μᾶς, ὅταν διευκολύνῃ τὴ λειτουργία τοῦ φιλελεύθερου οικονομικοῦ συστήματος καὶ ὄχι ὅταν ἐπιχειρῆ νὰ κάμῃ κοινωνικὴ πολιτικὴ, ἀφαιρούσα ἀπὸ τὸν ἔχοντα καὶ δίδουσα στὸν μὴ ἔχοντα. Ἡ κοινωνικὴ πολιτικὴ στὴ φιλελεύθερη οἰκονομία γίνεται μὲ τὸν κανονισμὸ τῶν ἀπολαυτῶν καὶ ὄχι τῶν τιμῶν. Οἱ χαμηλὲς τιμὲς τῶν κυριωτέρων εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης (Οὐνθρα) ἔχουν καὶ ἄλλο ἀποτέλεσμα ἐνισχυτικὸ τοῦ πληθωρισμοῦ. Τὰ ποσὰ ἀπὸ τὸ κυκλοφοροῦν χαρτονομίσμα ποὺ διαθέτει τὸ κοινὸ γι' αὐτὰ εἶναι ἐλάχιστο. Ὅλος ὁ ὑπόλοιπος ὄγκος τοῦ χαρτονομίσματος πηγαίνει στὴν ἀγοραπωλησία τῶν ἄλλων εἰδῶν ποὺ εἶναι ἐλάχιστα καὶ δημιουργεῖται ἔτσι νέα τεχνητὴ αἰτία πτώσεως τῆς ἀξίας τῆς δραχμῆς.

β) Χρειάζεται ἀποσυμφόρηση τῆς ἀγορᾶς (τῶν ἐτοιμῶν προϊόντων) ἀπὸ τις δραχμῆς, ποὺ ἔρχονται σ' αὐτὴν ἀπὸ τὴν ἀνεπάρκεια τῶν κρατικῶν ἐσόδων, τὴ χορηγῆση δραχμῶν γιὰ τις δαπάνες τῶν Ἀγγλικῶν ὑπηρεσιῶν, τὴν ἐξαργύρωση τῶν ἐμβασμάτων κλπ. Ἐνα μέρος αὐτῶν τῶν δραχμῶν μπορεῖ νὰ δεσμευθῆ μὲ ἀγορὰ συναλλάγματος ἀπὸ τὴν Ἐκδοτικὴ γιὰ ἄμεση ἢ μελλοντικὴ διάθεση. Αὐτὸ θὰ εἶναι εὐεργετικὸ τελικὰ μόνον ἂν χρησιμοποιηθῆ γιὰ χρήσιμα πράγματα καὶ ἂν δὲν εἶναι μεγάλο. Ἐνα ἄλλο μέρος πρέπει νὰ χρησιμοποιηθῆ γιὰ τὴ λειτουργία τῶν ἐπιχειρήσεων, πρέπει νὰ πάρῃ δηλαδὴ τὸ δρόμον πρὸς τὴν ἀποταμίευση. Ἡ διενέργεια ὅμως καταθέσεων εἶναι κλοπὴ ἀπὸ τὸν καταθέτην καὶ δωρεὰ πρὸς τὸν δανειζόμενον ἐφόσον πέφτει ἢ δραχμῆ· εἶναι ἐπομένως πρᾶξις ἀσύμφορος γιὰ τὸν διαθέτοντα τὴν περίσσειαν ἀγοραστικῆς δυνάμεως, ποὺ θέλουμε νὰ προσελκύσουμε πρὸς τις Τράπεζες. Γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση αὐτῆς τῆς δυσκολίας προτείνουμε τὴν νομοθέτηση τοῦ τιμαριθμικοῦ δανει-

μοῦ, δηλαδή τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ δανείου μὲ ποσὸ δραχμῶν ἴσης ἀγοραστικῆς ἀξίας μὲ ἐκείνη πού εἶχε τὸ δάνειο τῆ στιγμῇ τῆς συνάψεως.

Τὸ σύστημα τοῦ τιμαριθμικοῦ δανεισμοῦ, ἂν ἐφαρμοσθῆ μὲ συνεχῆ παρακολούθηση τῆς πραγματικότητος, μπορεῖ νὰ ὀδηγήσῃ γρήγορα σὲ σταθεροποίηση de facto καὶ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἐγγύηση μᾶλλον, παρὰ ὡς ὄργανο τῆς σταθεροποιήσεως. Φθάνουμε στὴ σκέψη αὐτὴ ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι οἱ καταθέσεις στὶς Τράπεζες ἀνῆλθαν σὲ μεγάλα ποσὰ μ' ὅλη τὴν δικαιολογημένη ἔλλειψη ἐμπιστοσύνης στὴ δραχμῇ. Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι ὑπάρχει πολλὴ μεγάλη περίσσεια ἀγοραστικῆς δυνάμεως καὶ προθυμία γιὰ καταθέσεις. Οἱ ὑποσχέσεις ὁμῶς τοῦ κράτους γιὰ τὴν ἰσοσκέλιση τοῦ προϋπολογισμοῦ, τὴ σταθεροποίηση, τὴν ἀξιοποίηση τῶν προπολεμικῶν μικροκαταθέσεων κλπ. ἀποδείχθηκαν τόσο συστηματικὰ ψευδεῖς, ὥστε οποιαδήποτε νέα ὑπόσχεση θὰ εἶναι ὑποτιμη. Ὁ τιμαριθμικὸς δανεισμὸς εἶναι μιὰ πραγματικὴ ἐξασφάλιση τοῦ καταθέτου καὶ γι' αὐτὸ εἶπαμε παραπάνω, ὅτι ἀντὶ γιὰ ὄργανο μπορεῖ νὰ μεταβληθῆ αὐτόματα σὲ ἐγγύηση μόνον.

Ἄπὸ τὸ ἄλλο μέρος, τὰ μειονεκτήματα τοῦ τιμαριθμικοῦ δανεισμοῦ εἶναι προφανῆ γιὰ ὅσους ἔχουν πείρα τῶν συναλλαγῶν. Ἄλλὰ τὸ ζήτημα δὲν εἶναι, ἂν τὸ σύστημα ἔχει καὶ μειονεκτήματα, ἀλλὰ ἂν αὐτὰ εἶναι μεγαλύτερα ἢ μικρότερα σχετικὰ μὲ τὴν ἕνεκα τοῦ πληθωρισμοῦ πλήρη ἀδυναμία τῆς λειτουργίας τῆς πίστεως. Μὲ τὸ σύστημα αὐτὸ θὰ εἶναι δυνατὸς ἐπίσης οἱ καταθέσεις δραχμῶν μὲ πίστωση σὲ συνάλλαγμα, οἱ καταθέσεις σὲ συνάλλαγμα καὶ οἱ καταθέσεις σὲ χρυσό, πὺν δὲν εἶναι ἀκριβῶς τὸ ἴδιο μὲ τὸν τιμαριθμικὸ δανεισμό, ἀλλὰ πλησιάζουν σημαντικὰ. Θὰ εἶναι ἐπίσης δυνατὸς ὁ ἐσωτερικὸς κρατικὸς δανεισμὸς, ὁ ὁποῖος εἰκονικὰ μόνον ἐμφανίζει τὸ κράτος φτωχότερο, ἀφοῦ ὁ ἐσωτερικὸς δανεισμὸς (ἂν χρησιμοποιοῦντῃ παραγωγικὰ βέβαια) δὲν φέρνει μείωση ἢ ἀύξηση τοῦ ἐθνικοῦ πλοῦτου τῆ στιγμῇ τοῦ δανεισμοῦ ἢ τῆς ἐξοφλήσεως.

Ὁ μηχανισμὸς τοῦ τιμαριθμικοῦ δανεισμοῦ θὰ εἶναι ἀρκετὰ πολυπλοκὸς καὶ ἴσως ἀπαιτήσῃ τὴν ἵδρυση Ταμείου ἑξισορροπήσεως γιὰ τὴν περίπτωση δημι-

ουργίας ἀπροβλέπτων καταστάσεων. Τὸ Ταμεῖο θὰ λειτουργήσῃ βεβαίως εἰς βάρος τῶν καταθετῶν καὶ τῶν δανειζομένων, ἰδίως τῶν δευτέρων. Πρέπει ὁμῶς νὰ σημειωθῆ ὅτι, καὶ ἂν τὰ ἐνδεχόμενα παθητικὰ ἤθελαν τυχόν ἀναληφθῆ ἀπὸ τὸ Κράτος, πάλι ἡ ζημία του θὰ ἦταν ἀσύγκριτα μικρότερη ἀπὸ αὐτή, πὺν παθαίνει τὴν τὴν κράτος, ὅταν χρηματοδοτῆ τῇ βιομηχανία μὲ δάνεια πὺν θὰ ἐξοφληθούν μὲ ἰσόποσες δραχμὲς πολὺ ἐλαττωμένης ἀγοραστικῆς ἀξίας.

Βεβαίως ὑπάρχει τρόπος νὰ ἀνασφαλῇ ὁ πληθωρισμὸς καὶ μὲ ἄλλα μέσα στὰ ὁποῖα ἡ ἀποσυμφόρηση τῆς ἀγορᾶς (ἐτοίμων προϊόντων) ἀπὸ τὶς δραχμὲς, δὲν πραγματοποιεῖται συγχρόνως καὶ τὴν ἀποταμίευση—πὺν ἔχει γιὰ ἕμμεσο ἀποτέλεσμα τὴ λειτουργία τῆς παραγωγικῆς μηχανῆς—. Δὲν ἔχουμε ὁμῶς καμμιὰ βεβαιότητα ὅτι μὲ ἕνα τέτοιο σταθμάκι τοῦ πληθωρισμοῦ θὰ βελτιωθῆ ἡ κατάσταση. Ἡ Ἄλβανία π.χ. καὶ ἡ χώρα μᾶς εἶχαν ἄλλοτε σταθερὸ ἢ περίπου σταθερὸ νόμισμα χωρὶς νὰ ἔχουν καὶ καμμιὰ οικονομικὴ προκοπή. Τὸ σταθερὸ νόμισμα εὐνοεῖ τοὺς ἔχοντας περιουσία ἢ ἐργασία ὄχι ὁμῶς πάντα καὶ τοὺς μὴ ἔχοντας τίποτε ἀπὸ αὐτά. Γι' αὐτὸ ὑπῆρξε περίπτωση, πὺν καὶ ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Ἀμερική κατέβλεψαν θεληματικὰ τὴν ἀξία τοῦ νομίσματος τῶν, ἔκαμαν δηλαδὴ πληθωρισμό. Στὸν πόλεμο ἐπίσης ὅλα τὰ κράτη προτιμοῦν τὴν ἀύξηση τῆς παραγωγῆς καὶ ὅταν ἀκόμη ἔτσι προκαλεῖται πληθωρισμὸς. Καὶ τώρα θὰ μπορούσαμε περιορίζοντας τοὺς μισθοὺς, τὴν πρόνοια καὶ τὴν χρηματοδότηση τῆς οικονομίας καὶ ἀξάνοντας τοὺς φόρους νὰ σταματήσουμε τὴν ἐκδοτικὴ μηχανή. Τέτοια ὁμῶς σταθεροποίηση θὰ ὀδηγοῦσε μὲ τὴν ἀπαθλίωση τῶν ὑπαλλήλων στὴ διάλυση τοῦ κράτους καὶ μὲ τὴν ἀπαθλίωση τῶν ἀτόμων σὲ κοινωνικὲς ἀνωμαλίες, πράγμα ἄλλωστε πὺν ἄρχισε νὰ συμβαίνει ἤδη, γιὰ ἕως τώρα αὐτὰ μόνον ἦσαν τὰ μέτρα μὲ τὰ ὁποῖα ἐπιδιώχθηκε ὁ περιορισμὸς τοῦ πληθωρισμοῦ.

Ὁ τιμαριθμικὸς δανεισμὸς χρησιμοποιοῦντῃ σὲ διάφορες μορφὰς τόσο στὴν ὑπαιθρο (μὲ τὴ μορφή δανεισμοῦ χρημάτων ἢ ἐργασίας πὺν θὰ ἐξοφλοῦντο μὲ εἶδος), ὅσο καὶ στὴν Ἀθήνα (μὲ τὴ μορφή δανεισμοῦ στὸν ὁποῖον μέτρο ἦτο ἢ

λίρα, ἢ δὲ δραχμὴ μέσο μόνον συναλλαγῆς).

Ὁ τιμαριθμικὸς δανεισμὸς εἶναι ὀπωδήποτε δικαιότερος ἀπὸ τὸν ὑπολογισμὸ τοῦ δανείου σὲ χρυσὲς λίρες, γιὰ τὸ πρῶτο ἀνταποκρίνεται ἀμεσα στὶς ἀνάγκες πὺν τὸ χορῆμα ἱκανοποιεῖ καὶ δεύτερο γιὰ τὸ τιμαριθμὸς εἶναι εὐσταθέστερος ἀπὸ τὴν τιμὴ τῆς λίρας ἢ καμπύλη δηλαδὴ τοῦ τιμαριθμοῦ εἶναι περισσότερο ὀριζοντία καὶ περισσότερο εὐθεία ἀπὸ τὴν καμπύλη τῆς τιμῆς τῆς χρυσῆς λίρας.

Ὁ τιμαριθμικὸς δανεισμὸς πρέπει νὰ χρησιμοποιηθῆ μόνον στὴν περίοδο τῆς πτώσεως τῆς δραχμῆς ἢ ἐνδεχομένην ἀνατίμηση,—περίπτωση πιθανὴ ἀπὸ ἄρση τῶν ψυχολογικῶν αἰτίων, ἀποκαταστάσεως τῶν συγκοινωνιῶν, σὺναψη δανείου, κλ.— ἢ ἀνατίμηση θὰ ἀνακοπῆ μὲ τὴν ἀναγκαία διεύρυνση τῆς κυκλοφορίας. Ὁ τιμαριθμικὸς δανεισμὸς δὲν θὰ ἀποκλείσῃ τὸν συνήθη δανεισμὸν γιὰ ὄσους τὸν προτιμοῦν. Ἐτσι θὰ ὀδηγηθοῦμε ἀπὸ τὴν πράξη, ἂν τὸ σύστημα ἔχει ἐπιτυχία ἢ πρέπει νῆ διακοπῆ.

Ἡ ἐνέργεια καταθέσεων δραχμῶν μὲ πίστωση σὲ συνάλλαγμα, (νὰ καταθέτῃ δηλαδὴ κανεὶς 10.000 δραχ. καὶ νὰ πιστωταί μὲ 5 λίρες) προῦποθέτει (γιά νὰ συμφέρῃ στὸ κράτος) νέα προσαρμογὴ τῆς τιμῆς τῆς λίρας καὶ τοῦ δολλαρίου σὲ πραγματικώτερα ἐπίπεδα, προσέγγιση δηλαδὴ πρὸς τὴν τιμὴ τῆς ἐλευθέρως ἀγορᾶς. Ἡ νέα τιμὴ τοῦ συναλλάγματος πρέπει νὰ ἐξυπηρετῆ συγχρόνως τὴν μεγίστη δυνατὴ ἀποσυμφόρηση δραχμῶν καὶ τὴν ἀνάγκη ἀποταμιεύσεως συναλλάγματος. Ἡ ὑψωση δηλαδὴ τῆς τιμῆς τοῦ συναλλάγματος θὰ εἶχε γιά ἀμεση συνέπεια τὴν ἀύξηση τῶν ἐμβασμάτων—γιὰ τὴν ὑψωνόταν ἢ ἀγοραστικὴ τους ἀξία—καὶ τὴν ἐλάττωσή τῆς προθυμίας γιά μετατροπὴ δραχμῶν σὲ συνάλλαγμα, τὴν ἐλάττωσή τῆς προθυμίας δηλαδὴ γιά κατάθεση δραχμῶν μὲ πίστωση σὲ συνάλλαγμα—γιὰ τὴν μὲ τὶς ἴδιες δραχμὲς θὰ πιστωνόταν κανεὶς μὲ λιγότερο συνάλλαγμα.

Μὲ τὴν ἀναπροσαρμογὴ αὐτὴ τῆς τιμῆς τοῦ συναλλάγματος θὰ μειώσουμε τὴ σημαίνει ὑπερόγκη σὲ συνάλλαγμα φορολογία τῶν δεχομένων ἐμβάσματα ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸν. Οἱ ἀποδέκτες τέτοιου συναλλάγματος βρισκόνται βέβαια (στὴν μεγίστη τους πλεονότητα) σὲ πλεονεκτικὴ οἰκονο-

μικὴ κατάσταση, αὐτὸ ὁμῶς δὲν εἶναι δικαίον νὰ ὀδηγηθῇ τὸ φορολόγησι τοῦ μεγίστου μέρους τοῦ ἐμβάσματος. Τώρα τὸ κράτος ἀποκτώντας ἕνα δολλάριον ἀπὸ τὸ μεταναστευτικὸ ἔμβασμα δίνει 500 δραχ. πὺν στοιχίζουν σ' αὐτὸ τὸ χαρτί καὶ τὰ τυπωτικὰ καὶ πὺν ἢ ἀγοραστικὴ τους ἀξία εἶναι τὸ ἕνα ὄγδοον τοῦ προπολεμικοῦ δολλαρίου. Τὸ ἕνα ὄγδοον αὐτοῦ τοῦ προπολεμικοῦ δολλαρίου πληρώνεται ἀπὸ ὅλον τὸ λαὸν πὺν κρατεῖ αὐτὴ τὴν στιγμῇ τὸ κυκλοφοροῦν χαρτονόμισμα (γιὰ τὴν ἀξία του πέφτει ἀνάλογα), τὸ δὲ κράτος (δηλαδὴ ὁ λαὸς πάλι) ἀποκτᾷ ἕνα δολλάριον ἐπὶ πλέον στὴν τσέπη του, μὲ τὸ ὁποῖον θὰ μπόρῃ νὰ ἀγοράσῃ ἐμπορεύματα στὴ Ν. Ὑόρκη ὅταν οἱ περιστάσεις τὸ ἐπιτρέψουν. Ἄν μόλα ταῦτα ἢ τιμὴ τοῦ συναλλάγματος προσαρμοσθῆ περισσότερο πρὸς τὴν τιμὴ τῆς ἐλευθέρως ἀγορᾶς, τότε τὸ εἰσερχόμενο συνάλλαγμα (ἀπὸ τοὺς μετανάστες τουλάχιστον) θὰ εἶναι περισσότερο, ἢ πληρωμὴ δραχμῶν ἐδῶ θὰ εἶναι εὐρύτερη καὶ τὸ κράτος θὰ ἔχει περισσότερα δολλάρια. Ὁ πληθωρισμὸς ὁμῶς θὰ εἶναι μεγαλύτερος, ἀφοῦ τὰ δολλάρια θὰ ἐξαργυρώνονται σὲ μεγαλύτερη τιμῇ. Τὸ μέτρο τῶν καταθέσεων σὲ δραχμὲς μὲ πίστωση σὲ (δεσμευμένο) συνάλλαγμα καθὼς καὶ ὁ τιμαριθμικὸς δανεισμὸς θὰ ἐξουδετερώσουν τὸ μειονέκτημα τοῦ πληθωρισμοῦ καὶ θὰ μᾶς ἀφήσουν τὸ πλεονέκτημα τῆς εἰσαγωγῆς περισοτέρου συναλλάγματος. Τὸ συνάλλαγμα αὐτὸ θὰ εἶναι δεσμευμένο, ὅπως ἦταν ἄλλωστε καὶ πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο, ὥστε νὰ μπορῇ νὰ χρησιμοποιηθῆ γιά τὴν προμήθεια χρυσίων μόνον εἰδῶν. Ἄν πρόκειται τὸ συνάλλαγμα αὐτὸ νὰ σταταληθῆ ὅπως ὅπως, ἂν δηλαδὴ τὸ μέτρο τῶν συναλλαγματικῶν καταθέσεων πρόκειται νὰ χρησιμοποιηθῆ μόνον ὡς μέσο ἀντιπληθωρισμοῦ θὰ εἶναι βλαβερὸ, γιὰ τὴν ἔχουμε ἀπόλυτη ἀνάγκη τοῦ συναλλάγματος γιά τὴν συγκρότησι μιᾶς βιώσιμης οικονομίας, γιά τὴν ὁποῖα μιλῆσαμε στὴν ἀρχή. Στὴ βασικὴ του ἰδέα νὰ διαφυλάξῃ τὸ κάλυμμα καὶ τὸ εἰσρροὸν συνάλλαγμα εἶχε δίκιο ὁ κ Βαρβαρέσσος ἢ μέθοδος του ἦταν λανθασμένη.

Μὲ τὰ μέτρα πὺν ἀναφέραμε παραπάνω θὰ διευκολυνθῆ ἡ λύση καὶ ἄλλων ζητημάτων τὰ ὁποῖα δὲν ὑπῆρχον προπολεμικὰ, ἀλλὰ γεννῶνται τώρα ἀπὸ τὴν ὑπαρ-

ξη τεχνητών επιπέδων τιμών. Τέτοιο ζήτημα είναι η εξαγωγή καπνού, σταφίδος και λαδιού. Με τιμή συναλλάγματος 500 δραχ τὸ δολλάριο και προσφορά τοῦ ξένου αγοραστοῦ 2 δολλάρια στίς πέντε ὀκάδες καπνού, ὁ καμπνέμπορος δὲν μπορεί νὰ δώση στὸν καπνοπαραγωγὸ περισσότερο ἀπὸ 200 δραχ. σὴν ὁμῶς μόλο πού, μετὰ τὴ φυσιολογική τιμὴ συναλλάγματος, ὁ ἀγοραστής προσφέρει πλλαπλασία. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι, ὅτι ἐμποδίζεται ἡ εξαγωγή, ἄρα και ἡ καλλιέργεια και τὸ κράτος δὲν εἰσπραττεῖ συνάλλαγμα, ἐπειδὴ δὲν θέλει νὰ δώση δραχμὲς στούς παραγωγούς. Ἡ τακτική αὐτὴ εἶναι φαινομενικά, και ὁπωσδήποτε ἐντελῶς προσωρινά, ἀντιπληθωρική γιατί πολὺ σύντομα θὰ ἀποκατασταθοῦν ἐλεύθερες συγκοινωνίες, θὰ εἶναι εὐκόλλη δηλαδὴ ἡ εἰσαγωγή ἀγαθῶν και τότε, μόνο ἀν ἔχουμε συνάλλαγμα, θὰ μπορούμε νὰ χτυπήσουμε τὸν πληθωρισμό. Πιὸ ἀσυνάρτητο και πιὸ ἀνόητο μέτρο ἀπὸ τὴν παρεμβολὴ ἐμποδίων σὴν εξαγωγή μας θὰ ἦταν πολὺ δύσκολο νὰ ἐφευρεθῆ. Δὲν ὑπάρχει λόγος φυσικά νὰ ἀποσιωπηθῆ ὅτι μεγάλο μέρος τῆς εὐθύνης γι' αὐτὴν τὴν κατάσταση—τὴ δημιουργία δηλαδὴ διαφόρων ἐπιπέδων τιμῶν γιὰ τὰ ἴδια πράγματα μέσα στήν ἴδια χώρα—βαρύνει τὴν Οὐνρρα ἡ ὁποία θέλει νὰ μᾶς βοηθῆ ἀλλὰ συγχρόνως νὰ ἐπιμβαίνη και στὰ οἰκονομικά μας μετὰ τὴν δικαιολογία ὅτι θέλει νὰ βεβαιώνεται ὅτι τὰ εἶδη τῆς φθάνουν στὸν προορισμό τους. Στίς Η.Π. και σὴν Ἀγγλία ἐφαρμόσθηκε ἀνάλογο σύστημα με ἐκεῖνο πού προσπαθοῦν νὰ ἐφαρμόσουν ἐδῶ γιατί ἐκεῖ ὁ μέσος ὄρος καταναλώσεως σὸν πόλεμο ἦταν 110 ο]ο (στίς Η.Π.Α.) και 75 ο]ο (σὴν Ἀγγλία) τῶν προπολεμικῶν ἀγαθῶν. Ὁ Ἕλληνικός λαὸς μπορεί νὰ ἀποδώση τὸ μέγιστο μετὰ τὴν ἀτομικὴ πρωτοβουλία πού τοῦ δίνει ἡ ἐλεύθερη οἰκονομία. Ὅλα τὰ εἰσαγόμενα εἶδη—τῆς Οὐνρρα ἡ ἄλλα—πρέπει νὰ διατιμῶνται στίς τιμὲς τῆς ἐλεύθερης ἀγορᾶς ὥστε νὰ ὑπάρχη ἐξισορρόπηση τιμῶν, ἡ τιμὴ τοῦ συναλλάγματος ἐπίσης ὥστε ἡ εἰσαγωγή γιὰ μᾶς συναλλάγματος νὰ διευκολύνεται. Αὐτὰ εἶναι δυνατὰ χωρὶς νὰ μεταβληθῆ καθόλου ἡ ποσότητα ἐφοδίων τῆς Οὐνρρα πού φθάνει σὲ κάθε κάτοικο. Ἡ Οὐνρρα ἐνῶ ξέρει πολὺ καλὰ ὅτι σὴν Ἀμερικὴ οἱ ἄνθρωποι ἐργάζονται γιὰ νὰ κερδίσουν,

θέλει νὰ ἐργάζονται οἱ Ἕλληνες γιὰ λόγους κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης. Δὲν ὑπάρχει ἐδῶ ἔλληψη ἐργατικότητας, οἱ οἰκονομικοὶ ὁμοῦ ὄροι πρέπει νὰ κανονισθοῦν ὥστε ὁ ἐργαζόμενος νὰ κερδίζει ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ και τοῦ ποιοῦ τῆς ἐργασίας του καθὼς και τῆς ἀξίας τῆς πρωτοβουλίας του. Ἀπὸ τὸ ἐθνικὸ εἰσόδημα, πού θὰ πραγματοποιεῖται με αὐτὸν τὸν τρόπο καθὼς και τὶς εἰσαγωγὲς τῆς Οὐνρρα, τὸ κράτος θὰ μπορῆ νὰ ἀσκῆ τὴν κοινωνική του πολιτική, χωρὶς ὁμοῦ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν παραγωγή.

Θὰ πρέπει ἀκόμα νὰ τονισθῆ ὅτι ἡ ἰσοσκέληση τῶν ἐσόδων και ἐξόδων τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ, τὸ σταμάτημα δηλαδὴ τοῦ ἐκδοτικοῦ μηχανήματος, φαινομενικά μόνο ὀδηγεῖ σὴν σταθεροποίηση. Ἐφόσον δὲν λειτουργεῖ ἱκανοποιητικά ἕνας μηχανισμὸς ἀποταμιεύσεως πού νὰ φέρῃ τὴν περισσεύουσα ἀγοραστική δύναμη στὰ ταμεία τῶν πιστωτικῶν ἰδρυμάτων και ἐφόσον δὲν ὑπάρχει ἐλεύθερη ἐξισορρόπηση τῶν τιμῶν σὴν ἀγορὰ, θὰ συμβαίνει ὥστε λίγον καιρὸ ἔπειτα ἀπὸ κάθε ἀναπροσαρμογὴ τῶν μισθῶν και τῶν ἡμερομισθίων τῶν ἐπὶ συλλογικῆ συμβάσει ἐργατῶν νὰ συγκεντρώνεται πάλι ἀρκετὴ περίσσεια ἀγοραστικῆς δυνάμεως, ἡ ὁποία θὰ ἀψήνη τὰ ἡμερομίσθια τῶν μὴ ἐπὶ συμβάσει ἐργατῶν και τῶν ἀσκούντων ἐλευθέρια ἐπαγγέλματα. Ὅλοι αὐτοὶ θὰ ἐρχονται σὴν ἀγορὰ μετὰ πολὺ περισσότερα χρηματικά μέσα παρὰ οἱ ὑπάλληλοι και οἱ ἐργάτες τῶν συλλογικῶν συμβάσεων, θὰ ὑψώνουν τὶς τιμὲς συνεχῶς, ὥστε ἔπειτα ἀπὸ λίγον καιρὸ θὰ χρειασθῆ νέα ἀναπροσαρμογὴ τῶν ἀπολαυτῶν τῶν μισθῶν, ἡ ὁποία φυσικά σημαίνει ἀναγνώριση τῆς πτώσεως τῆς δραχμῆς, δηλαδὴ τοῦ πληθωρισμοῦ.

Ἐπειτα, σήμερα πέφτει στὸ δημόσιο προϋπολογισμὸ και ἕνα ἕκτακτο βάρος, νὰ κινήσῃ τὴν Ἕλληνικὴ βιομηχανία και τὴν ἀγροτικὴ παραγωγή. Ἡ ἰδιωτικὴ οἰκονομία δὲν ἔχει ἐπαρκῆ χρηματικά μέσα ἐπομένως τὸ κράτος πρέπει νὰ ἀντιμετωπίσῃ και αὐτὴν τὴν ἀνάγκη. Και δὲν πρέπει ποτε νὰ λησμονοῦμε, ὅτι σὴν βάση κάθε οἰκονομικῆς εὐσταθείας εἶναι ἡ παραγωγή. Χωρὶς αὐτὴ κάθε τεχνητὴ λύση θὰ ὀδηγήσῃ στὰ ἀντίθετα ἀποτελέσματα.

ΑΜΙΛΚΑ Σ. ΛΙΒΙΖΑΤΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΠΑΝΕΠ. ΑΘΗΝΩΝ

ΕΚΛΟΓΙΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

Ὁ καθορισμὸς τῆς ἐπιβαλλομένης προτάξεως τῶν ἐκλογῶν τοῦ δημοψηφίσματος και τῆς ἐνδεχομένης ἀναβολῆς αὐτῶν πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν ὁρῶν τῆς ἀσυκοφαντήτου διενεργείας αὐτῶν δημιουργεῖ ἐπιτακτικὰ ὑποχρεώσεις εἰς τὸν πολιτικὸν κόσμον και τὸν λαὸν τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν ἀπολύτως τιμίαν διεξαγωγὴν αὐτῶν.

Ἡ Ἑλλάς, χώρα ἐκ φύσεως και παραδόσεως δημοκρατικὴ και ἐν οὐδεμῶς περιπτώσει φασιστικὴ ἢ δικτατορικὴ, μὴ κατορθῶσασα νὰ καθορίσῃ ἀκόμη ἐκ λαϊκῆς ἀποφάσεως τὸν τύπον τοῦ πολιτεύματός της, καλεῖται νὰ ἀναδείξῃ ὑπεύθυνον κυβερνήσιν, πρὸς λύσιν ἅμεσον μὲν τῶν δύο μεγάλων προβλημάτων τῆς πολιτικῆς και κοινωνικῆς ζωῆς, τοῦ ἐθνικοῦ δηλ. και τοῦ οἰκονομικοῦ, ἀπωτέραν δὲ τοῦ δικτατορικῶς πλέον καθορισμοῦ τῆς μορφῆς τοῦ πολιτεύματος.

Εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ἐναπόκειται νὰ ἐνεργήσωμεν ἐν προκειμένῳ κατὰ τὸ ἀποκλειστικὸν συμφέρον τῆς Ἑλλάδος. Κατὰ τὰς διεξαχθησόμενας ἐκλογὰς παραμεριζόμενον ἀπολύτως τοῦ πολιτειακοῦ, ὁ λαὸς ὀφείλει νὰ ἐκλέξῃ ἐντίμους κατὰ πρῶτον λόγον και εὐθεῖς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐνεργήσουν ἀντικειμενικῶς διὰ τὴν ἀνάδειξιν κυβερνήσεως ἱκανῆς νὰ δημιουργήσῃ ἐν τῇ χώρᾳ μας κατὰστασιν μόνιμον ὑποσχόμενην ἡρεμον και εὐδαίμονα πολιτικὸν και κοινωνικὸν βίον.

Τοῦτο δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξασφαλισθῆ ἀνευ καταλλήλου και ἐγκαίρου διαφωτισμοῦ ὡς πρὸς τὰς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου και μετ' αὐτὸν δημιουργηθῆσας συνθήκας πολιτικῶν και κοινωνικῶν κατευθύνσεων.

Εἶναι ὁμοῦ ἀπαράδεκτον νὰ κατευθυνόμεθα πρὸς ἐκλογὰς μετὰ πολιτικὰ και κομματικὰ σύμβολα προσώπων καλύπτοντα ἀναμφισβήτητον ἐπιδίωξιν κομματικῶν και ὕλικῶν συμφερόντων, ἐπὶ ἀποκορύφῃ τῆς πραγματικῆς τραγικότητος τῆς ἰδικῆς μας και τῆς παγκοσμίου καταστάσεως, τὴν ὁποίαν ἐπιμελῶς και ἀνοήτως θέλομεν νὰ ἄγνοοῦμεν.

Ὁ λαὸς καταλλήλως κατηχούμενος και χειραγωγούμενος ἀπὸ τιμίους και ἱκανοὺς ἀνθρώπους ὀφείλει νὰ ὑψώσῃ τὸ ἠθικὸν του ἀνάστημα διὰ νὰ ἀναδείξῃ κυβερνήσιν, ἡ ὁποία μακρὰν παντὸς κομματικοῦ ἢ ἄλλου ταπεινοῦ ὑπολογισμοῦ θὰ ἐργασθῆ πατριωτικὰ ἐσωτερικῶς και ἐξωτερικῶς διὰ τὴν πραγματικὴν ἀνάρθωσιν και τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἑλλάδος.

Ὡς κράτος εὐρισκόμεθα ἐν ἀποσυνθέσει, ὅλως ἀνίκανοι νὰ ἀντικρύσωμεν και ἐπιβάλωμεν τὸ ἠθικῶς πρόπον, ὡς ἔθνος εὐρισκόμεθα πρὸ τῆς κρισιμωτέρας καμπῆς τῆς ἐθνικῆς μας ἱστορίας. Καὶ ὁμοῦ βυζαντινολογοῦμεν και προσωπολογοῦμεν! Ἄν πάντοτε, πολὺ περισσότερον σήμερον πᾶσα φιλοδοξία και πᾶν συμφέρον πρέπει νὰ παραμερισθῆ και νὰ ἐπικρατήσῃ εἰς τὰ ἄτομα και τὰ κόμματα ἡ ὀρθὴ ἀντίληψις, ὅτι ἡ Ἑλλάς δὲν εἶναι ἰδέα προσωρινῆ και φευγαλέα ἀνήκουσα εἰς τὰ ἐκάστοτε ἐπὶ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς παρουσιαζόμενα και μετ' ὀλίγον παρερχόμενα πρόσωπα, ἀλλ' αἰωνία ἱστορικὴ ὄντοτης, τῆς ὁποίας ὅλοι μέχρις ἐνὸς ἔχομεν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ εἴμεθα χρηστοὶ και ἀνιδιοτελεῖς ὑπῆρέται και τίποτε ἄλλο. Νὰ σκεφθῆ κἄν κανεὶς ὅτι δυνατὰ νὰ διεκδικῆ τὸν τίτλον τοῦ Ἑλλήνου, ὅταν ὑπὲρ τὰ συμφέροντα τοῦ ἔθνους προβάλλῃ τὸ πρόσωπόν του;

Κοπτόμεθα διὰ τὸ οἰκονομικὸν ἀδιέξοδον εἰς τὸ ὁποῖον περιήλθομεν και οὐδεὶς σκέπτεται ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἐκλογὰς τὸν οἰκονομικὸν διαφωτισμὸν ὅστις ἔχει ἅμεσον σχέσιν μετὰ τὸν διαφωτισμὸν ἐπὶ τῆς καθόλου κοινωνικῆς καταστάσεως και τῶν νέων κοινωνικῶν προσανατολισμῶν πρὸς τοὺς ὁποίους ἐγκαίροτατα ὀφείλομεν νὰ στρουφῶμεν.

Ἡ διαπαιδαγώγησις τοῦ λαοῦ πρὸς τὰς κατευθύνσεις αὐτὰς εἶναι ἀπαραίτητος, ἀνάξιος δὲ πολιτικὸς ἡγέτης θὰ ἦτο ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος, σήμερον ἰδίᾳ, δὲν θὰ διεφώτιζε τὸν λαὸν ὡς πρὸς τὴν πραγματικὴν θέσιν τῆς Ἑλλάδος ἀπέναντι τῶν ἐσωτερικῶν και ἐξωτερικῶν ζητημάτων.

B. Δ. ΚΑΡΑ

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ

1. ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΗΘΙΚΗΣ ΚΡΙΣΕΩΣ

Τη στιγμή που οι ήθικες αξίες του Έλληνικού και του Διυτικού πολιτισμού, που νομιζαμε αιώνιες, καταστρέφονται συστηματικά από τα ολοκληρωτικά κράτη και έτσι αποδεικνύεται ο άνθρωπος ήθικα ανέτοιμος να χειρισθί την άργά σχετικώς αναπτυσσόμενη δύναμη της τεχνικής του άνθρακος και του σιδήρου, του παραδίδεται απότομα και ή εθύνη του χειρισμού της άτομικής ενέργειας, χιλιάδες φορές ισχυρότερης από κάθε τι γνωστό έως τώρα. Είναι λογικά αδύνατο να μη ένταθη ή ήθική κρίση,

της και ή οποία πραγματική θέσις μόνον εις τούς μύσπας τούς ανικάνους ή και τούς ανηθίκους πολιτικούς είναι δυσδιάκριτος.

Η πολιτική ιστορία του τόπου μας, τόσον σύντομη άλλως τε, μās δεικνύει καθαρά τι ώφελήθη ή Πατρίς μας από τούς τιμίους ανιδιοτελείς και αληθινούς πατριώτας πολιτικούς μας και τι εξημιώθει κατά τρόπον ανεπανάρθωτον από ανηθίκους και ανικάνους εκμεταλλευτάς της πολιτικής των θέσεως. "Αν τυφλόν κομματικόν πάθος και ταπεινόν άτομικόν συμφέρον επικρατήση εις τās ανιέρους προσπαθείας των κατά τόν ανοιγόμενον εϋγενή διά τό μεγαλείον του Έθνους άγώνα και αν ό λαός ό όποιος πρέπει να καθοδηγείται και όχι να καθοδηγί παρασυρθη και páλιν από δημαγωγικάς και παραπλανητικάς της αντικειμενικής αληθείας των πραγμάτων διαθέσεις και ενεργείας, τότε θα πιστοποιηθί δυστυχώς ότι ειμθα πράγματι επιθανατίως ασθενείς, ανικάνοι να αντιδράσωμεν εις τās δευτήτας των προσβολών και ανάξιοι να ζώμεν βίον ανώτερα πολιτισμένον και έσωτερικά και έξωτερικά έλεύθερον.

Και όμως ό λαός μας δεν είναι μάζα νεκρά ύφισταμένη πάντοτε παθητικώς τās επιδράσεις των εκμεταλλευτών. Δεν είναι ή πρώτη φορά που ό λαός μας μετά φοβεράν νάρκην και κατάπτωσιν δι' αυτό-

τουλάχιστο έως που να επέλθη μια νέα διεθνής ίσορροπία πολιτικής δυνάμεως.

Υποθέτω πως ή ανακάλυψη της διασπάσεως του ατόμου μπορεί ιστορικά να παραβληθί με την ανακάλυψη του πυρός. Έχουν δε και τεχνική μορφολογική συγγένεια, γιατί ή ούσια και των δυδ βρίσκεται στο να έπιταχύνουν τή μεταμόρφωση της ύλης, την παραγωγή ενέργειας και τή συγκέντρωση της. Όταν ανακαλύφθηκε ή φωτιά, δεν ήταν δυνατό, να προβλεφθί ή δημιουργική της δύναμη, τó θεϊκό της στοιχείο. Τό ίδιο και τώρα.

μάτου ανασυντάξεως των δυνάμεών του απέκτησε νηφαλιότητα και έδαξε δείγματα σπανίας πολιτικής ώριμότητος άποβλέψας αποκλειστικώς εις την τιμήν των ιδικών του και την τιμήν και τó συμφέρον της Ελλάδος. "Ας τó κάμει και τώρα páλιν, και ως είναι βέβαιος ότι προκρίνων την έντιμότητα και την πραγματικήν έλευθερίαν και άποφασίζων όλως αντικειμενικώς την άσκοφάντητον εκπροσώπησην του θα κατορθώση να αναδείξη κυβέρνησιν ισχυράν δυναμένην να οδηγήση εις την άπαραίτητον έσωτερικήν πολιτικήν και κοινωνικήν ομαλότητα και εις την άποτελεσματικήν διεκδίκησιν των άπαραγράπτων δικαιωμάτων μας.

Ψύχραιμα, φρόνημα και αντικειμενικά, χωρίς και τόν ελάχιστον δισταγμόν ως προς την θεμελειώδη σημασίαν της πράξεως μας, ως άποφασίσωμεν να έλλέξωμεν ό,τι θέλωμεν έλευθέρως καθ' όλην την γραμμήν. Αυτό όμως που θα έλλέξωμεν δεν επιτρέπεται να είναι άλλο από ό,τι πρέπει και τó ό,τι πρέπει ειμθα ύποχρεωμένοι να τó γρωρίζωμεν καλά.

Έκλογαί έλεύθεραί, τίμαι και μακράν οϊουδήποτε ύπολογισμού είναι αξίωσις της ιστορίας της Ελλάδος, διότι από αυτάς έξαρτάται ή σωτηρία και τó μεγαλείον της, ή ή καταστροφή και ό έξευτελισμός της.

Περιορισμένες μόνο προβλέψεις μπορούμε να κάνουμε ανοίγοντας την πόρτα της νέας εποχής, στην όποιαν μπαίνει ό άνθρωπος, ήθικα άπάρσκειος, αλλά με πλήρη τεχνικόν έξοπλισμό έρέυνης. Στην εποχή του ατόμου ή έπίσπευση της έξελίξεως θα είναι τó κύριο χαρακτηριστικό όχι δε μόνο στην τεχνική, αλλά ακόμα και στη μεταμόρφωση του ανθρώπου, την κοινωνιολογική, ακόμα και τή βιολογική.

2. ΑΣΤΑΘΕΙΑ ΣΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.

Οί συζητήσεις σήμερα στρέφονται γύρω στις έφαρμογές της διασπάσεως του ατόμου. Είναι μοταυτά γεγονός, ότι έπρεπε να κάμη μεγαλύτερη ακόμα έντύπωση ή ικανότητα της εποχής μας σε νέες ανακαλύψεις και ή προοπτική που άνοιγεται μπροστά μας με τόν πυρετό του έπιστημονικού ανταγωνισμού στην έρευνα, στον όποιον θα ριχθούν τώρα τά κράτη, από τόν τρόπο μήπως ένα καλό πρωί ξυπνήσουν ύπόδουλα κάποιου άλλου που βρήκε μια βόμβα ισχυρότερη, ή μια άμυνα πιδ άποτελεσματική εναντίον της σημερινής βόμβας. "Επειτα ή δύναμη του καθενός θα βρίσκεται στο σκοτάδι κι' αυτό θα γεννά άνησυχία και δυσπιστία. Μιά σειρά νέων μεγάλων ανακαλύψεων θα δημιουργήσουν τέτοια έπιτάχυνση—και όχι ταχύτητα πλέον—στην τεχνική πρόοδο και έπομένως και στην πολιτική και στην οικονομία, ώσε ό άνθρωπος, ως ήθική αξία, δέν θα πρόλαμβάνη να προσαρμόζεται στον τεχνικό κόσμο και ακόμα λιγότερο να τόν ύποτάσση στην ήθική του θέληση.

Θά ένταθη σε βαθμό άγνωστο έως τώρα ή έλλειψη διεθνούς πολιτικής εύσταθείας που έχει ήδη άρχισι με την ταχύτητα π.χ. της μεταβολής της σχετικής αξίας της θαλασσίας δυνάμεως σχετικά με την χερσαία και άεροπορική δύναμη. Προπολεμικά ή Άμερική προσπέρασε με κάποια λογική ταχύτητα την Άγγλία σε δύναμη και προηγείτο έως χθές δέκα ή είκοσι χρόνια σε πολεμική δυ-

ναμικότητα από τά άλλα κράτη χάρις στη βιομηχανία της. Έν τώ μεταξυ ύπήρχε καιρός να δημιουργηθί μια νέα πολιτική ίσορροπία. Τώρα όποιό δήποτε κράτος μπορεί σε ελάχιστο διάστημα να γινή ισχυρότερο από ένα άλλο με την ανακάλυψη της βόμβας ή άλλου ισχυρότερου έπιθετικού ή άμυντικού όπλου. Για πρώτη φορά στην ιστορία τó κάθε κράτος, που μπορεί, θα όργανώση την έπιστήμη του σε συστηματικόν άγώνα δρόμου προς νέες ανακαλύψεις, άγώνα ζωής ή θανάτου για την πολιτική του ανεξαρτησία. Η Ρωσία των 200 εκατομμυρίων κατοίκων βρέθηκε αίφνίδια ασθενέστερη από τόν Καναδά με 10 εκατομμύρια κατοίκους και τó μυστικό της βόμβας. "Ενα κράτος άκόμη μικρότερο, ίσως ένας ιδιώτης, γίνουν από τη μια στιγμή στην άλλη κάτοχοι πολύ μεγαλύτερης δυνάμεως. "Αν υπάρχουν σήμερα κράτη έλεύθερα, αυτό συμβαίνει γιατí για πρώτη φορά στην ιστορία κράτη που έχουν τόν πολεμικό δυναμισμό παγκόσμιας έπικράτησης—ή Άμερική, ή Μ. Βρετανία και ό Καναδάς—δέν τόν χρησιμοποιούν. Για αύριο όμως που και άλλοι θα βρούν τη βόμβα δέν ύπάρχει καμμία έγγυθη για κανένα άπολύτως, γιατí κανείς δέν θα μπορη να έχη έμπιστοσύνη σε όλους τούς άλλους.

Ο Η. G. Wells παρουσιάζει ένα πολεμιστή να λέγη: «δέν ξέρω γιατí έγινε ό πόλεμος, ξέρω όμως πολύ καλά γιατí πυροβολω τόν αντίπαλό μου στη μάχη: γιατí αν δέν τόν σκοτώσω έγώ θα με σκοτώση αύτός».

Η ανάπτυξη της τεχνικής βαδίζει προς δυδ κατευθύνσεις ως προς τη δύναμη: την αύξηση και τή συγκέντρωσή της γιατí ό πόλεμος θα γίνεται άνάλογα καταστρεπτικώτερος. Και όταν μόν ή δύναμη σΰτη μένη στα χέρια εκείνων που τή δημιούργησαν, ή πιθανότητα της άλογης χρησιμοποίησής της, είναι περιορισμένη, γιατí για τόν καθένα είναι εύκολώτερο να ύποτάξη ήθικά τó δημιούργημά του. "Οταν όμως περάση στη διάθεση άλλων λαών, περισσότερο πρωτογόνων, ό κίνδυνος γίνεται άμε-

σος. Αυτό συνέβη όταν η σύγχρονη τεχνική που γεννήθηκε στις δυτικές δημοκρατίες, έγινε κτήμα των πρώτογονων Λαών των ολοκληρωτικών κρατών. Αυτό δεν αποκλείεται να επαναληφθή· γιατί οι δημοκρατίες δεν έχουν την ιδιότητα να παρασκευάζουν στον καιρό της ειρήνης τα πολεμικά μέσα με το ζήλο των ολοκληρωτικών κρατών, εις τα όποια η μεγάλη συγκεντρωτικότητα και το ανεξέλεγκτον (από το λαό) τους δίνει την ευκολία μεγάλων και μυστικών πολεμικών παρασκευών.

3. ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΘΑ ΓΙΝΟΥΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ.

Θά γίνη ο κόσμος ευτυχέστερος—ο κόσμος που θά επικρατήση—από την νέα ανακάλυψη και από τον επιστημονικόν αγώνα που αναφέραμε παραπάνω; Είναι παρακινδυνευμένο να προφητεύση κανείς. Για το άπώτερο μέλλον πρέπει να δεχθούμε ότι θά υπάρξη πρόοδος γενική, ιδίως στην απαλλαγή του ανθρώπου από τον φόβο και την ανάγκη, λογαριάζοντας όμως σε πολύ μεγάλες περιόδους χρόνου. Για το άμεσο μέλλον η πρόβλεψη φαίνεται μάλλον άπαισιόδοξη. Η άτομική βόμβα μαζί με τα σύγχρονα μέσα μεγάλου βεληνεκούς—πλοία, αεροπλάνα, ρουκέτες—πέρνει την ικανότητα μονοπωλήσεως της δυνάμεως, δημιουργεί δηλαδή το φόβο ένιαίας κοσμοκρατορίας. Αυτό σημαίνει υποδούλωση πολλών λαών. Η τεχνική πρόοδος φέρνει τη σμίκρυνση των αποστάσεων κάνει εύκολη την καθυπόταξη και τη διατήρηση της ύποταξης των λαών όταν εκείνος που έχει τα τεχνικά μέσα είναι άδυσώπητος στην έκμεταλλευσή τους για πολιτική επικράτητη.

4. Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΘΑ ΚΙΝΔΥΝΕΥΣΗ.

'Αλλά και έπειτα από συμφωνία αν γίνη δυνατό το ένιαίο κράτος, πάλι θά προκύψη ο φόβος καταργήσεως της δημοκρατίας· γιατί στο να υπάρχει ουσιαστική δημοκρατία σε ένα κράτος, συντρέχει πολύ η σύγκριση και ο ανταγωνισμός με τους

θεσμούς ενός άλλου κράτους ή «διαλεκτική» σε διεθνή πολιτική κλίμακα. Και για έσωτερικούς λόγους θά κινδυνεύση η Δημοκρατία. Με τα σημερινά τεχνικά όπλα οποιαδήποτε Κυβέρνηση καθυποτάσσει—αν το θέλη—εύκολώτατα τον άοπλο λαό, πράγμα που ήταν πολύ δυσκολώτερο στην αρχαία Αθήνα. Οι λαοί είναι ελεύθεροι μόνον γιατί θέλουν οι κυβερνήσεις τους· οι λαοί της Ρωσίας και άλλων χωρών δεν είναι ελεύθεροι γιατί έπισης έτσι το θέλει η Κυβέρνηση στην όποιαν υπάγονται. Μπρος στα επαναληπτικά όπλα της άστυνομίας ο λαός είναι εκεί άνίσχυρος, όπως ήταν και εδώ στον καιρό του Μεταξά.

5. Η ΜΑΡΞΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ.

Η θεωρία αυτή προσπαθεί να εξηγήση όλα τα πολιτικά και κοινωνικά φαινόμενα με τους όρους που δημιουργεί ή τεχνική της παραγωγής, ή οικονομία, και έπομένως παρουσιάζει ως άμελητέους παράγοντες τις ανεξάρτητες από τη μετὰ βολή της τεχνικής στην παραγωγή μόνιμες σχεδόν ψυχικές ιδιότητες του ανθρώπου, την ανάπτυξη των όπλων κλπ. Σύμφωνα με τη μαρξική θεωρία οι διάφοροι όροι της εξέλιξεως υποβοηθούν στην παράδοση της δυνάμεως στις μαζές. Η τεχνική μόλα ταύτα κάνει και το αντίθετο από όλα αυτά, άφοδ, καθώς είδαμε, υποβοηθεί στη συγκέντρωση της δυνάμεως. Η βόμβα του άτομου δεν είναι «μαζικό» όπλο, είναι το όπλο της σκεπτομένης μειοψηφίας. Το πολιτικό και κοινωνικό καθεστώς του κόσμου εξαρτάται λοιπόν από την ήθική αυτής της μειοψηφίας και όχι από τους μαζικούς σχηματισμούς. Λένε σήμερα μερικοί σοσιαλιστές, ότι μια τέτοια δύναμη όπως η άτομική ενέργεια δεν μπορεί παρά θά είναι κρατική ιδιοκτησία· έπομένως άφοδ ή κυριώτερη δύναμη θά είναι κρατική, οδηγούμαστε στην γενική κρατική ιδιοκτησία. Πρώτα πρώτα η άτομική ενέργεια, σήμερα μόνο, ένεκα του τρόπου κατασκευής, είναι άναγκαστικά κρατική· αύριο, με άλλον τρόπο κατασκευής, είναι πιθανόν, ότι η

άφθονία της θά οδηγήση στην ανεξάρτητη χρησιμοποίησή της· αλλά και κρατική αν μείνη, αυτό δεν θά οδηγήση στο σοσιαλισμό, δηλαδή σε δυνάμεις κοινωνικές, αλλά σε δυνάμεις κρατικές, που είναι άλλο πράγμα.

Οι ανακαλύψεις στα όργανα του πολέμου και η πνευματική και ήθική ανάπτυξη των έχόντων τα όπλα αυτά ήτανε πάντα ίσχυρότατα προκαθοριστικά στοιχεία στη διεθνή πολιτική ίσορροπία και έτσι είχαν πολύ έντονη επίδραση και στην κοινωνική διαμόρφωση· γιατί η διεθνής ίσορροπία έπηρεάζει το εμπόριο και αυτό επεμβαίνει ως δύναμη ίσχυρότερη από την τοπική μορφή της παραγωγής και αυτόθ ακόμα το κυριάρχου κράτους. Έτσι π. χ. η έφεύρεση της πυρίτιδος σε συνδυασμό με την εξέλιξη του Ιστιοφόρου, ώδηγησαν στην κατάργηση της φεουδαρχίας στη συγκρότηση της Αγγλικής Αύτοκρατορίας και μέσον αυτής στο σχηματισμό και την παραμόρφωση κοινωνικών μορφών. Η διάσπαση της άτομικής ένεργειας θά έπιδράση πολιτικά και κοινωνικά ως όπλο βίας και ως μέσο οικονομίας μαζί· και όχι μόνο άμεσα, αλλά και με όλες τις έμμεσες ήθικές και πολιτικές αντιδράσεις που θά προκαλέση.

6. Η ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΗΡΕΙΑ.

Η ανακάλυψη της φωτιάς ύπηρεσε μια από τις σπουδαιότερες αίτιες βιολογικής μεταβολής στον άνθρωπο, γιατί η ικανότητά του στη μεταμόρφωση της ύλης και την άφθονη παραγωγή ένεργειας του έδωκαν την ικανότητα να αλλάξη τις ανάγκες του και να κατευθύνη έπομένως άλλοθ τις προσπάθειες του· από αυτό προήλθε η ανάπτυξη ώρισμένων όργάνων του σώματος και η υποχώρηση άλλων. Οι βιολόγοι ίσχυρίζονται ότι οι εύκολλες της σημερινής ζωής έφεραν σε κατώτερο επίπεδο πολλές πολύτιμες ιδιότητες μας, όπως π. χ. την προσαρμοστικότητα, την λεπτότητα και την ένταση των αισθήσεων, την φυσική έπιλογή... Η διάσπαση του άτομου βάζοντας στη διάθεσή μας πολλαπλάσιες δυνατότητες έλατ-

τώσεως του σημαντικού κόπου, διατηρήσεως άσθενών όργανισμών... δημιουργεί νέους κινδύνους έκσπαταλήσεως του βιολογικού κεφαλαίου, που δημιούργησε προσπάθεια έκατομμυρίων έτών. Απέναντι αυτών έχουμε την έλπίδα μιας τεχνικής βιολογικής βελτιώσεως, που θά προέλθη από την έπιστήμη και την ένδεχόμενη άνοδο του πολιτισμού.

7. ΑΜΕΣΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ.

Η Αμερική, ο Καναδάς και η Μ. Βρετανία είναι τώρα δυναμικοί κυρίαρχοι του κόσμου· μιλούν όμως για συνολική διοίκηση του κόσμου αυτού, δηλαδή διοίκηση κοινή με τη Ρωσία. Για να γίνη αυτό, πρέπει το όπλο να είναι κοινό, δηλαδή το μυστικό της βόμβας να περάση και στους Ρώσους. Αλλά ένα κράτος που υπακούει τυφλά σε έναν άνθρωπο είναι άξιο έμπιστοσύνης για να του δοθη ένα τέτοιο όπλο. Ποιος έγγυάται ότι ο Στάλιν θά έχη μόνιμα τέτοια πνευματική και ήθική άνωτερότητα, ώστε να μη γενάται ο φόβος ότι θά χρησιμοποιήση το όπλο αυτό για να στερεώση τη δύναμή του, τη δύναμη της Ρωσίας ή του κομμουνισμού; Εκεί όπου διευθύνει όχι ένας άνθρωπος αλλά η ψήφος του λαού, υπάρχει μεγαλύτερη άσφάλεια για την καλή χρησιμοποίηση της βόμβας, γιατί ο λαός μόνο στην έσχατη ανάγκη θά κάμη πόλεμο από δική του θέληση. Ίσχύει λοιπόν ακόμα η διακήρυξη των δυτικών συμμάχων, ότι είναι υποχρεωμένοι να φυλάξουν το μυστικό έως που να εξασφαλισθή μια καλύτερη όργάνωση του κόσμου, θά προφθάση να γίνη αυτή η όργάνωση πριν και άλλοι βρούν τη βόμβα. Προς το παρόν δεν άσχολεϊται κανείς με αυτήν την άποψη ή όποια μπορεί να στερεωθή μόνο στη δημιουργία μιας άνωτερης ήθικής. Τουναντίον έως τώρα βλέπουμε ότι οι μεγάλοι καταβροχθίζουσιν ή διανέμουν τους μικρούς. Στο τραπέζι αυτό της διανομής έχει μη και ο Έλληνομός· οι σύμμαχοί μας θέλουν να μας άποσάσουν κομμάτια για τους έαυτούς των και τους δορυφόρους των, ώσαν

Ν. Γ. ΘΕΟΦΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΒΑΙΝΟΜΕΝ ΠΡΟΣ ΤΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ;

I-I

«Ένα φάσμα έπαπειλεί την Εὐρώπην, έγγραφε πρὸ ἐνός περίπου αἰῶνος ὁ Κ. Μαρξ εἰς τὸ Κομμουνιστικὸν του Μανιφέστο, τὸ φάσμα τοῦ κομμουνισμοῦ».

Τὸ φάσμα αὐτὸ σήμερον ἐὰν δὲν ἔλαβε ἤδη σάρκα καὶ ὀστά δὲν ἔπαυσεν ὅμως νὰ εἶναι δυσοίωνον (Sinister) δράμα διὰ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἰδίως διὰ τὸ ἡμιπολιτισμένον μέρος αὐτῆς.

«Ένας νέος φόβος, γράφει ὁ Φ. Χάγκεκ, βραδέως ἐξαπλοῦται ἀπὸ τὴν ἀνατολήν πρὸς τὴν δύσιν τῆς Εὐρώπης, ὁ ὁποῖος μετὸν καιρὸν θὰ ἀφήσῃ τὰ ἕλη του ὄχι τόσο ἐπὶ τῆς πολιτικῆς τῶν κομμάτων τῆς δεξιᾶς ὡς ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς. Εἶναι ἕνας φόβος πού δεν δυνάμιστα νὰ εἰπώμεν ὅτι εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα καμμιᾶς εὐσυνειδήτου προπαγάνδας, καθ' ὅσον εἰς τὴν πραγματικότητα ὁ τύπος διατρεῖ μίαν ἀξιέπαινον ἀποσιώπῃσιν ὡς ἀφορὰ ἐκεῖνα τὰ προβλήματα τῶν ὁποίων ἡ διεθνὴς σημασία ἐγκλύει εἰς τοιοῦτον ὑψηλὸν βαθμὸν ἐκρηκτικᾶς ὕλης».

Νέοι φόβοι ἐξαπλοῦνται ὑπὸ μεμονωμένων ἀτόμων, τὰ ὁποῖα ἔχουν εἶδει ἰδί-

ἢ χώρα μας νὰ ἔφταιξε πού ἐπρομάχησε μετὸ μέρος των.

8. Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ.

Γιὰ μᾶς οἱ παρατεταμέναι λαμψεῖς πού ἀνοίξαν τὴ νέα ἐποχὴ πᾶνω ἀπὸ τὴ Χιρσίμα θὰ ἔπρεπε νὰ μᾶς δώσουν μίαν ἰσχυρότατη συναίσθησι τοῦ πὸς πῶς βρισκόμαστε ἀπὸ τοὺς συγχρόνους μας. Φυτοζωοῦμε στὸ περιθώριον τῆς ἐποχῆς μας, σὲ κάποια σκοτεινὴ γωνιά. Πῶς νὰ κάνουμε οἰκονομία ὅταν οἱ ἄλλοι—ἀπὸ τοὺς ὁποῖους ἄθελα διδασκόμαστε—συζητοῦν τὰ προβλήματα πού προκύπτουν ἀπὸ τὴν ἀφθονία τῆς ἐνεργείας τοῦ ἀτόμου, καὶ τὴν ἀνάγκη διαθέσεως τῶν ὀλικῶν ἀγα-

θωμάτων πῶς ὀλίγον εἰς τὴν πραγματικότητα ὁ κομμουνισμὸς ἀντιστοιχεῖ μετὸν εἰκόνα πού ἔχουν σχηματίσει δι' αὐτόν. Ὑπάρχουν σήμερον ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι εὐτυχῶς ἔχουν εἶδει μετὰ τὰ ἴδια τους τὰ μάτια τὴν πραγματικὴν ζωὴν τοῦ κοινῷ ἀνθρώπου εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ ῤωσίαν. «Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ, παρατρεῖ ὁ φιλελεύθερος οἰκονομολόγος Χάγκεκ, τῆς ἀποτυχίας ἐκεῖνων τῶν πολιτικῶν τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς πού εἶχον λάβει τὸ μέρος τῶν Ἑλλήνων ἐπαναστατῶν, καὶ οἱ ὁποῖοι ἐσιώπησαν μόνον αἱ ἀναφοραὶ τῶν ἐπὶ τόπου βρετανῶν στρατιωτικῶν ἐφθασαν, ἐπῆλθε μίαν προοδευτικὴν ἀλλαγὴν γνώμης. Καὶ τὰ νέα τὰ ὁποῖα τώρα διυλίζονται διὰ μέσου τῶν ἐν Γιουγκοσλαβία καὶ ἀλλαχού εὐρισκομένων στρατιωτικῶν συμβάλλουν πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν. Αὐτὴ ἡ μεταστροφὴ εἰς τὰς λαϊκὰς ἀντιλήψεις ἀρχίζει νὰ ἐπενεργῇ εἰς μίαν ἐποχὴν ὅπου τὰ ἀξανάσιμα σημεῖα τῆς ἀμφιβολίας καὶ ταῦ δισταγμοῦ ἔχουν ἤδη γίνε καταφανῆ μετὰ μερικῶν ἐκ τῶν διανοητικῶν ἡγετῶν τῆς ἀριστερᾶς. Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς ἔχουν ἐννοήσει τοὺς κινδύνους

ἠθῶν τῆς ἐποχῆς πού κλείνει, ἐμεῖς, πού δεν ἔχομεν σχεδὸν τίποτε ἀπὸ ὅλα αὐτὰ; Συζητοῦμε ἐδῶ περὶ δημοκρατίας, βασιλείας καὶ τοῦ ΕΑΜ, ὡς ἂν τὰ θέματα αὐτὰ νὰ ἦσαν ἀνεξάρτητα, ὡς ἂν νὰ περιστρεφῶνται γύρω ἀπὸ ἠθικὸς μόνο ἀξίες καὶ νὰ εἶναι ἀσχετα μετὰ τὰ καθημερινὰ μας προβλήματα ὡς ἂν ὁ τεχνικὸς πολιτισμὸς νὰ εἶναι ἀσχετος ἀπὸ τὸν ἠθικὸν καὶ πνευματικὸν πολιτισμό ὡς ἂν ἡ Δημοκρατία τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων νὰ δόθηκε σαυτόν μετὰ τὴν πλάκα τοῦ Μωϋσή καὶ νὰ μὴ ἦσαν τὸ γέννημα τῶν ἰδικῶν των προσπαθειῶν πᾶνω σὲ ἔργα τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς πολιτικῆς δυνάμεως, τόσο πολὺ συνυφασμένα καὶ τὰ δυὸ μετὸν τεχνικὸ πολιτισμό.

τῆς ἀπεριορίστου ἐπεκτάσεως τοῦ κρατικοῦ ἐλέγχου ἐφ' ὅλων τῶν μορφῶν τῆς ζωῆς καὶ ἀρχίζουσιν νὰ διαβλέπουν ὅτι οἱ πατροπαράδοτοι σκοποὶ τοῦ Σοσιαλισμοῦ δύναται νὰ ἀποβοῦν μίαν ἀπειλὴν διὰ τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν».

Ἐνῶ ὅμως αὐτοὶ εἶναι ἀτησχολημένοι μετὸν ἐφεύρεσιν νέων σοσιαλιστικῶν σχεδίων, τὰ ὁποῖα ἐλπίζουσιν νὰ εἶναι ἐλευθερα ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρω κινδύνους, ἐξακολουθοῦν νὰ ὑφίστανται μεγάλαι μάζαι εἰς τὰς ὁποίας ὁ θαυμασμὸς διὰ τὰς στρατιωτικὰς ἐπιτυχίας τῆς ῤωσίας ἔχει ἐνισχύσει τὰς παλαιὰς των πολιτικὰς συμπαιθείας, καὶ αἱ ὁποῖαι εἶναι ὀλιγότερον παρὰ τότε διατεθειμέναι νὰ ἀντιμετωπίσουν τὴν δυσάρεστον πραγματικότητα. Βεβαίως εἶναι δύσκολον νὰ ἀποδείξῃ κανεὶς εἰς τὰς μάζας ὅτι ἡ στρατιωτικὴ ἰσχὺς δεν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν διὰ τὴν τελειότητα τοῦ κοινωνικοῦ καθεστώτος καθ' ὅσον οὕτω τὸ ναζιστικὸν καθεστὸς τῆς Γερμανίας θὰ ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ ἀνώτερον ὅλων, ἀλλ' ἐφ' ὅσον ἐπικρατεῖ αὕτη ἡ λαϊκὴ προκατάληψις ὑφίσταται καὶ ἡ ἐπικίνδυνος εὐκαιρία διὰ τοὺς ἀνευθύνους καὶ ἀσυνειδήτους ἡγέτας πρὸς διμαγωγικὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν μαζῶν.

Δυστυχῶς ἡ ἀνθρωπότης ποτὲ δεν ἐστρεφῆται τοιοῦτων ἀνηθικῶν διμαγωγῶν, οἱ ὁποῖοι ποτὲ δεν κερῶνθον νὰ διδῶν τίποτε τὸ ὀρθὸν, καὶ οἱ ὁποῖοι πάντοτε γίνονται τόσο περισσότερον ἀναίτιοι καὶ ὑστερικοί ὡς ὡς περισσότερον βλέπουν τὴν ἀπογοήτευσιν νὰ ἐπεκτείνεται μετὰ τὸ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου κύκλου των. Πάντως, ὡς ὡς μεγαλοφῶνως καὶ ἐὰν ἠθελὸν νὰ φωνάζουσιν μερικοὶ ἀπ' αὐτούς, δεν ὑπάρχει πλέον καμμιὰ ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἐποχὴ τῶν πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν ἀκροτήτων ἔχει παρῆλθει πλέον, τοῦλάχιστον ἀπὸ τὴν Μ. Βρετανίαν. Τίποτε δὲ δεν εἶναι πλέον χαρακτηριστικὸν ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι τόσο ὀλίγοι ἀπ' ἐκεῖνους πού εἶναι κομμουνισταὶ στὴ καρδίᾳ τοῦ μόνου νὰ ὀνομάσουν ἐαυτοὺς καὶ δημοσία ὡς κομμουνιστάς. Ἡ ἠττοπαθὴς προπαγάνδα τῶν κομμουνιστῶν ὅταν ἡ Μ. Βρετανία ἠγωνίζετο δι' αὐτὴν τὴν ἰδίαν τῆς ὑπαρξίν καὶ ἡ ἀπότομος ἀλλαγὴ τῆς στάσεως των ὅταν ὁ Χίτλερ ἐξηνάγκασε τὴν ῤωσίαν εἰς τὸν πόλεμον ἔχει δυσφημήσει τὸ κομμουνιστικὸν κόμμα καὶ ἴσως καὶ δικαίως.

«Μία νίκη, λέγει ὁ Χάγκεκ, τῶν σοσιαλιστικῶν κομμάτων δύναται νὰ ἀποβῇ καταστρεπτικὴ, ἀφοῦ αἱ προσδοκίαι πού ἔχουν δημιουργηθεῖσιν δύνατον νὰ τοὺς ὠθήσονται, παρὰ τὴν καλλιτέραν κρίσιν τῶν σοφωτέρων ἡγετῶν, εἰς βήματα τὰ ὁποῖα θὰ θέσουν ἀμετακλήτως τὴν χώραν των ἐπὶ τῆς ὀλοκληρωτικῆς ὁδοῦ». Κατὰ τὰς κρίσιμους στιγμὰς τῆς ἱστορίας κανεὶς δεν δύναται νὰ προβλέψῃ τίποτε τὸ ὀρθόν. Πάντως δεν ὑπάρχει καμμιὰ ἀμφιβολία ὅτι τὰ ὀλίγα ἔτη πού θὰ ἐπακολουθήσονται μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου θὰ εἶναι τόσο ἀποφασιστικά διὰ τὸ μέλλον τῆς Εὐρώπης ὡς καὶ αὕτη ἡ ἰδία νίκη τοῦ πολέμου. ἴσως παρὰ τὴν συντριπτικὴν μας νίκην ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀλοκληρωτικῆς παρατάξεως ὁ εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς νὰ μὴ ἀναλάβῃ καὶ νὰ εἶναι πεπρωμένον νὰ ἐξαφανισθῇ μέσα εἰς μίαν νέαν τυραννίαν, εἰς τὴν τυραννίαν τῆς ἀριστερᾶς παρατάξεως.

«Ἐὰν ἡ Εὐρώπη δεν θὰ ὑποπέσῃ ἐκ νέου εἰς τὴν τυραννίαν καὶ τὴν βαρβαρότητα, ἀλλὰ θὰ ἐπανεύρῃ τὸν δρόμον της ὀπίσω εἰς μίαν νέαν ἀνάπτυξιν τῆς μεγάλης φιλελευθέρου παραδόσεως, τότε ἡ ἐποχὴ ἀπὸ τὸ 1848 μέχρι τοῦ 1948 πιθανῶς νὰ γίνῃ γνωστὴ ὡς ἡ ἐποχὴ τῆς σοσιαλιστικῆς ἀπαιτητῆς ἐλπίδος (Elusion = ἀποπλάνησις), δηλαδή μίαν ἐποχὴν κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ὁποίας, ὡς ἀποτέλεσμα ἐνὸς καθαρῶς διανοητικοῦ σφάλματος, τόσο πολὺ καλὴ θέλησις διωχθεῖσιν εἰς καταστροφῆς, αἰτινες σχεδὸν ἐπέτυχον νὰ καταστρέψουν ἐκεῖνας ἀκριβῶς τὰς ἀξίας πού ὁ λαὸς πρὸ παντός ἐπεθύμει νὰ διατηρήσῃ. Δι' ἡμᾶς πού εὐρισκόμεθα εἰς τὸ τέλος αὐτῆς τῆς ἐποχῆς, μίαν ἀπὸ τὰς πλέον λυπηρὰς τῆς κληρονομίας εἶναι, ὅτι αὐταὶ αἱ ἀπαιτητῆς ἐλπίδες ἔχουν ὀδηγήσει εἰς τὴν ἐξαφάνισιν σχεδὸν ὅλων τῶν ἀληθῶς προοδευτικῶν κομμάτων καὶ ὅτι ἔχουν ἀφήσει εἰς τὸν κοινὸν ἀνθρώπον τὴν ἐκλογὴν μόνον μετὰ μίαν παρατάξεως μετὰ ἀθέτητον πρόγραμμα καὶ ἐτέρως τῆς ὁποίας ἡ πλειοψηφία φαίνεται νὰ εἶναι ἐλικρινῶς ἀντιδραστικὴ».

«Τὸ μέσον τῶν ὑπερβολῶν, ἔλεγεν ὁ Ἀριστοτέλης πρὸ εἰκοσι τριῶν αἰῶνων, ἐπαινοῦμεν καὶ χοῦναι διώκειν... Δι' αὐτὸ τὸ ὀρθότερον εἶναι νὰ συνδυάζεσθαι ἡ ἀριθμητικὴ ἰσότης πρὸς τὴν ἀναλογικὴν ἰσότητα. Ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει πλέον

Γ. ΣΤΡΑΝΙΩΤΗ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ

V. Η ΑΤΟΜΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

ΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

1) **Η όρθη αντίληψη πάνω στην άτομη ή ιδιοκτησία.**—Όσο ανεβαίνει ο άνθρωπος μέσα στην ιστορία προς υψηλότερο πολιτισμό, τόσο η κοινή κληρονομία—σέ αγαθά ήθικα, πνευματικά και υλικά—είναι μεγαλύτερη και η σχετική σημασία της ιδιωτικής περιουσίας μικραίνει. Χάρη στον κοινόν πνευματικό και υλικό πολιτισμό ο σωματικός κόπος αποδίδει σήμερα πολύ περισσότερο από άλλοτε, γιατί το μηχανήμα κάνει δυνατή την καθυπόταξη πολύ μεγαλύτερων φυσικών δυνάμεων και τη μεταβολή της ύλης στη μορφή που έμεις χρειαζόμαστε. Χάρη στον πνευματικό και τον ήθικόν πολιτισμό, γίνεται δυνατή η διαφύλαξη των κεκτημένων (μολονότι όχι πάντοτε δυστυχώς). Προσπαθώντας λοιπόν να εξάρουμε τη σημασία της ατομικής ιδιοκτησίας, ως στοιχείου εγγυωμένου τις δημοκρατικές ελευθερίες, δεν πρέπει να λησμονούμε, ότι η όρθη αντίληψη γιαυτό δεν είναι η εγωιστική, γιατί αυτό δεν ανταποκρίνεται ούτε υλικά ούτε ήθικα στη δυναμικότητά της, αλλά η κοινωνική· εκείνη δηλαδή, που σέ κάθε ιδιωτική περιουσία βλέπει αναπόσπαστο τὸ κοινὸ στοιχείο, τὴν κοινὴ κληρονομία,

ἀσφαλῆς είναι και ἀπληραγμένη ἐπαναστατικών κλονισμῶν μᾶλλον ἢ δημοκρατία παρά ἡ ὀλιγαρχία (δηλαδή ὁ φασισμός τῆς δεξιάς)... Πρὸς τούτους ἡ ἐκ τῆς μέσης τάξεως πολιτῶν ἀπαρτιζομένη πολιτεία, ἡ ὁποία εἶναι ἡ πλέον σταθερὰ ἀπ' ὅλας αὐτὰς πλησιάζει περισσότερο πρὸς τὴν δημοκρατίαν παρά πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν».

Δυστυχῶς ἢ εὐτυχῶς ὅμως ἡ ἀνθρωπότης ἀπὸ τὸ 1914 παρά τὰς παροδικὰς ἀντιδράσεις και ἀντεπαναστάσεις τῆς ἄκρας δεξιάς βαίνει πρὸς τὰ ἀριστερὰ και οἱ εὐρισκόμενοι «ἀνά μέσον» τῶν ἀριστερῶν και δεξιῶν ἂν και ὀλονὲν ἔτι περισσότερο συνθλίβονται πάλιν νομίζουσι ὅτι

που κάνει ἀκριβῶς δυνατὴ τὴ μεγάλη ἀπόδοση τῆς ιδιωτικῆς περιουσίας σέ υλικά ἢ ἄλλα αγαθά.

Σέ πολλές περιπτώσεις αὐτὴ ἡ συν-εξάρτηση εἶναι νοητὴ μόνο. Π.χ. δέκα ποιοτικὰ στρέμματα κοντὰ σέ μιὰ πόλη μποροῦν νὰ δώσουν εἰσόδημα ἀρκετὸ γιὰ μιὰ οἰκογένεια χάρις στὸ ὅτι ὑπάρχουν τὰ τεχνητὰ λιπάσματα, τὸ ὑδραγωγεῖο, ἢ ἀγορὰ, οἱ ἐκλεκτὲς διασταυρώσεις προϊόντων, πράγματα δηλαδή που ὀφείλονται σέ κοινὴ προσπάθεια. Σέ ἄλλες περιπτώσεις ἢ συνεργασία εἶναι περισσότερο υλική, ἀπτή. Ἐνα μεγάλο Πανεπιστήμιο π.χ., μιὰ μεγάλη σιδηροδρομικὴ ἐπιχείρηση ἢ ἓνα μεγάλο λιμάνι δύσκολα μπορεῖ νὰ εἶναι ιδιοκτησία ἐνός, νὰ γίνουσι μὲ τὸς κόπους ἢ τὰ κεφάλαια ἐνός μόνο.

Τὸ ὅτι ἡ δυναμικότητα τῆς ιδιωτικῆς περιουσίας, δηλαδή ἡ ἀξία τῆς, ὀφείλεται σέ τόσο μεγάλο βαθμὸ σέ ἀξίες που εἶναι κοινὸ κτήμα ὄλων, σημαίνει ὅτι ἡ ιδιωτικὴ περιουσία δὲν μπορεῖ νὰ λογίζεται ὡς δικαιωματικὰ ιδιωτικὴ, **παρὰ ἂν δουλεύει στις ἄλλες κοινὲς ἀξίες που ἀξιοποιοῦν και τὴν ἴδια**, δηλαδή σὴν κοινωνία γενικά. Μόνο ἂν ἀναχωρήσουμε ἀπὸ τὴν ὀρθὴν αὐτὴν ἀντίληψη

ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ θέσουν τὰ ἑξῆς ἔρωτήματα.

Εἶναι τὸ καθεστὼς τῆς κοινοκτησίας τῶν παραγωγικῶν μέσων πραγματοποιήσιμον ἄνευ ἀναίρεσῆς τῆς ατομικῆς ἐλευθερίας τοῦ προσώπου τοῦ ἀνθρώπου;

Ἡ κοινοκτησία τῶν παραγωγικῶν μέσων ἀποδίδει περισσότερο ἀπὸ τὸ καθεστὼς τῆς ιδιοκτησίας;

Ἡ ἐποχὴ ἀπὸ τὸ 1848-1948 θὰ ἀποβῆ μιὰ ἐποχὴ τῆς σοσιαλιστικῆς ἀπατηλῆς ἐλπίδος, τῆς ἀποπλανήσεως, ἢ μιὰ σχετικῶς ὑγιῆς ἀντίθεσις πρὸς τὸν ἄκρατον και ἐγωιστικὸν κεφαλαιοκρατισμὸν πρὸς δημιουργίαν ἐνός νέου φιλελευθερισμοῦ ἀνωτέρας και πρὸς παντὸς ἠθικωτέρας συνθέσεως;

τῆς ιδιωτικῆς περιουσίας, που βλέπουμε συχνὰ νὰ ἐφαρμόζεται και σὴν πράξη (π.χ. σὴν ἀρχαία Ἀθηναϊκὴ Δημοκρατία, διχκοῦντος τοῦ πολέμου σὴν σημερινὴ Ἀγγλικὴ Δημοκρατία,...), θὰ κατανοηθοῦν ὀρθὰ ὅσα ἐκθέτονται παρά κάτω σχετικὰ μὲ τὴν ἀξία και τὰ ἀποτελέσματα τῆς ατομικῆς ιδιοκτησίας.

2) **Ἡ ατομικὴ ιδιοκτησία εἶναι μιὰ ἐγγύηση ψυχικῆς και πνευματικῆς ἐλευθερίας.**—«Ἐχει κανεὶς τόση ἐλευθερία, ὅση μπορεῖ νὰ ἀγοράσῃ, σημαίνει πὸς μονάχα ὁ οικονομικὰ ἀνεξάρτητος μπορεῖ νὰ εἶναι πραγματικὰ ἐλεύθερος. Ὁ ἀγρότης που ἔχει ἓνα κτήμα δικὸ του και μπορεῖ ἀπ' αὐτὸ νὰ ζήσει τὴν οἰκογένειάν του, εἶναι περισσότερο ἐλεύθερος ἀπὸ τὸν ἐργάτη ἐνός ἐργοστασίου ἢ ἀπὸ ἓναν ιδιωτικὸν ὑπάλληλο, γιατί οἱ τελευταῖοι αὐτοὶ ἐξαρτῶνται σέ μεγαλύτερο βαθμὸ ἀπὸ τὸν ἔχοντα τὸ ἐργοστάσιο ἢ ἀπὸ τὴν συνδικαλιστικὴν τους ὀργάνωση, παρ' ὅτι ἐξαρτῶνται ὁ ιδιοκτήτης ἀγρότης ἀπὸ ὅ,τι δῆποτε. Καὶ πάλι ὁ ἐργάτης και ὁ ιδιωτικὸς ὑπάλληλος εἶναι περισσότερο ἐλεύθεροι ἀπὸ τὸν δημόσιον ὑπάλληλον ἢ στρατιωτικόν, ὁ ὁποῖος εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ συμμορφῶνται τὴν ἐνέργειάν του και τὴν ἐκδηλώσειν του πρὸς καθωρισμένους ἠθικὲς ἐπιδιώξεις. Θεωρητικὰ σέ μιὰ δημοκρατία εἶναι βέβαια ἐλεύθερος σὴς ιδέες του και ὁ δημόσιος ὑπάλληλος, ἂν ὅμως ἡ θεωρητικὴ αὐτὴ ἐλευθερία πραγματοποιηθῆ, τὸ κράτος θὰ διαλυθῆ και ἡ δημοκρατία μαζί του. Γιατὸ ἡ δημοσιούπαλληλικὴ πειθαρχία σὸ ἐνιαῖον πνεῦμα εἶναι ἀναγκαία, ὅπως π.χ. και σὴς πολεμικὲς δυνάμεις. Ὁ δημόσιος ὑπάλληλος και ὁ στρατιωτικὸς δουλεύουν κυρίως σὴν ἐλευθερία τῶν ἄλλων· περισσότερο ἀπὸ ὅλους ὁ ἀστυνόμος και ὁ εὐσυνειδήτος δάσκαλος. Εἶναι γνωστὸ σὸς εἰδικούς, πὸς σὴς πολεμικὲς δυνάμεις ἢ τυφλὴ πειθαρχία ἀντακαθιστᾶται ἀπὸ τὸ κοινὸ δόγμα. Οἱ πολεμικὲς σχολὲς δηλαδή διδάσκουν ἓναν ὁμοίμορφον τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι, τὸ δόγμα, και χάρις σ' αὐτὸ και ὄχι σέ λεπτομερεῖς διαταγές, εἶναι ὁ ἀνώτερος βέβαιος ὅτι ὁ κατώτερος θὰ ἐνεργήσῃ ὀρθὰ. Πάνω σὸ δόγμα στηρίζεται ἡ ἐπιτυχία τῶν μεγάλων ὁμοιογενῶν ὀργανισμῶν. Ἄν ὁ

κάθε δάσκαλος σὴν Ρωσσία ἀναπνύσῃ σὸς μαθητὲς δικὲς του πολιτικὲς ἀντιλήψεις, ἢ Ρωσσία θὰ διαλυθῆ και τὸ ἴδιο ἀποτέλεσμα θὰ ἔχει ἢ ἴδια ἐνέργεια σὴν Ἑλλάδα.

Ὅχι μόνο ὅμως ὡς καθῆκον γεννᾶται σέ τέτοιους ὀργανισμούς τὸ δόγμα (δηλαδή ἢ ἀνελευθερία σκέψεως και ἐκδηλώσεως), ἀλλὰ και ὡς ἀποτέλεσμα· γιατί ὅταν ὄλοι οἱ στρατιωτικοὶ ζοῦν μιὰ ὁμοίμορφη ζωὴ, ὅταν ὄλοι οἱ δασκάλοι διδάσκουν εὐσυνειδήτῃ τὴν ἴδια ἀγωγή, ὅταν ὄλοι οἱ ἐργάτες ἐνός ἐργοστασίου ἔχουν τὸς ἴδιους προϋσταμένους και ἀκοῦνε τὸς ἴδιους συνδικαλιστικὸς ῥήτορες, εἶναι φυσικὸ ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα θὰ εἶναι ἢ ὁμοίμορφη σκέψη, ἢ ἀνελευθερία ἐπομένως σὴν σκέψη. Γιουαντίον μὲ τὸν ιδιοκτητὴ ἀγρότη, ἀνεξάρτητος ἀπὸ κάθε προϋστάμενον και ἀπὸ κάθε δόγμα, ἐξασφαλίζει ἀνεξαρτησία σκέψεως και ἐλευθερία σκέψεως και ἐκδηλώσεως αὐτῆς.

Ἡ ατομικὴ λοιπὸν ιδιοκτησία, σὸ μέτρο που δίνει τὴν οικονομικὴ ἀνεξαρτησία, ἐξασφαλίζει τὴς λεγόμενες ἐλευθερίες σὴν γένεσίν τους.

3) **Ἡ ατομικὴ ιδιοκτησία βοηθεῖ σὸ σχηματισμὸ τῆς προσωπικότητος.**—Τὸ ἀντιμαζικὸ αἴτημα τοῦ σχηματισμοῦ τῆς προσωπικότητος εἶναι ἓνας ἀπὸ τὸς προκαθοριστικὸς ὅρους σχηματισμοῦ δημοκρατικῆς συνειδήσεως γιὰ πολλοὺς λόγους.—Μὴ πιεζοντας τὸν καθένα νὰ μπῆ κάτω ἀπὸ ὀρισμένο καλοῦπι κάνει δυνατὴ τὴν ἀνάπτυξη σὸ μέγιστο τῶν ἀνθρωπίνων ἱκανοτήτων.—Βοηθῶντας ἔτσι τὸ διαφορισμὸ τῶν ἰσχυρῶν φυσιογνωμιῶν κάνει δυνατὴ τὴ διαλεκτικὴ, δηλαδή τὴν ἐξέλιξη τῆς κοινωνίας, τῆς ἐπιστήμης κλπ. κάτω ἀπὸ τὸ φῶς ὄλων τῶν δυνατῶν ἀπόψεων.

Ἡ ἀνομοιομορφία τῆς σκέψεως ἐμποδίζει τὴν δικτατορικὴν διακυβέρνηση, προσωπικὴ και κομματικὴ κλπ. Ὁ σχηματισμὸς τῆς προσωπικότητος διευκολύνεται ἀπὸ τὴν ατομικὴν ιδιοκτησίαν γιατί αὐτὴ δίνει τὰ μέσα σὸ ἄτομο νὰ ἐφαρμόσῃ τὴς προτιμήσεις του σὴν διαμόρφωση τοῦ ἑαυτοῦ του, σὸν τρόπο που θὰ φτιάσῃ τὴν περιουσία του και θὰ τὴ διαχειρισθῆ και σὴν διακυβέρνηση τῆς

οικογενείας του. Δεν πρόκειται φυσικά εδώ να αναλύσουμε γιατί το κλίμα του σπητιού είναι απαραίτητο για το παιδί. Και οι Ρώσοι κομμουνιστές έπειτα από σημαντική πείρα στο ίδιο κατέληξαν συμπέρασμα. Ο σοσιαλισμός όμως διαλύει την οικογένεια—χωρίς να το θέλει—. Ο Έγκελς στο βιβλίο του «Η καταγωγή της οικογενείας» αποδεικνύει ίσα ίσα πως η οικογένεια «τήν όποίαν η άστική κοινωνία θεωρεί θεμέλιο της ήθικης» δεν είναι τίποτε άλλο παρά το αποτέλεσμα της εισαγωγής εις την κοινωνίαν του θεσμού της άτομικής ιδιοκτησίας με την εισαγωγή αυτή οι Άθηναίοι και οι Ρωμαίοι πέρασαν από το γένος η την gens στην οικογένεια, ενώ σε σημερινές άπολιτιστες φυλές (που η άτομική ιδιοκτησία δεν έχει ακόμα εισαχθή) η κοινωνία βασίζεται στο γένος και όχι στην οικογένεια. Η άτομική ιδιοκτησία βοηθεί στο σχηματισμό της οικογενείας, γιατί κάνει δυνατό το σχηματισμό μιας μικρής κοινωνίας μέσα στο σπίτι, δίνει σε κάθε παιδί σχεδόν ένα η δυό ιδιαίτερου παιδαγωγούς—τον πατέρα και την μητέρα—, συνδέει τα μέλη της οικογενείας με αισθήματα ύποχρεώσεων η ευγνωμοσύνης και τέλος με το σημαντικό δεσμό της κληρονομίας της πατρικής περιουσίας. Αν μελετήσει κανείς τα πλεονεκτήματα του οικογενειακού θεσμού για τον άνθρωπο, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε ήθικη η θρησκευτική προκατάληψη, θα πεισθή ίσως, ότι και μόνο η εξασφάλιση της διατηρήσεως αυτού του θεσμού μας οδηγεί μακριά από το σοσιαλισμό.

4) Ο ασύδοτος καπιταλισμός όπως και ο σοσιαλισμός οδηγούν στην κατάργηση της άτομικής ιδιοκτησίας, άρα και της δημοκρατίας.— Η Δημοκρατία επομένως, αν θέλει να είναι συνεπής προς τις αρχές της, πρέπει να εξασφαλίζει άτομική ιδιοκτησία σε όλους η τουλάχιστο στη μεγάλη πλειονότητα. Ένα κράτος, όπου υπερτερεί ο αριθμός των προλεταρίων, μπορεί να είναι ακόμα δημοκρατικό, αν οι παραδόσεις, που πηγάζουν από παλιότερες εποχές άτομικής ιδιοκτησίας, είναι ακόμα ισχυρές: είχε όμως σχεδόν βέβαιο ότι θα παύση κάποτε να είναι δημοκρα-

τικό εφ' όσον διατηρείται η αυξάνεται η αναλογία των προλεταρίων. Είναι όμως άρα γε δυνατή η γενίκευση του θεσμού της άτομικής ιδιοκτησίας, όταν αυξάνει ο πληθυσμός ενώ η καλλιεργήσιμη γη μένει η αυτή και με τα σημερινά μέσα παραγωγής, τα όποια διευκολύνουν τη συγκέντρωση μεγάλων περιουσιών στα χέρια ολίγων, άρα την προλεταριοποίηση πολλών; Όχι άπαντούν οι θεωρητικοί σοσιαλιστές.

Η θεωρία και η πείρα μολοταύτα άπαντούν καταφατικά. Η μορφή βέβαια της ιδιοκτησίας δεν θα είναι πάντα, όπως άλλοτε ο ανεξάρτητος κλήρος γής. Στη γεωργία θα είναι ένας μικρότερος κλήρος, που θα συνδέεται με τους γειτονικούς, με κοινές ύποχρεώσεις άρδευσεως, άποστραγγίσεως, προστασίας, ίσως και με κοινά μηχανήματα καλλιεργείας, συντηρήσεως, έκβιομηχανίσεως και εξευγενισμού των προϊόντων. Στη βιομηχανία η σε άλλες επιχειρήσεις η μορφή της ιδιοκτησίας θα είναι ένας αριθμός μετοχών, που θα δίνει δικαίωμα συμμετοχής στη διοίκηση και στα κέρδη. Σε οργανισμούς όχι κερδοφορούς π.χ. κρατικών ύπηρεσιών, νοσοκομείων κλπ. οι μετέχοντες θα άποκοτούν ιδιωτική περιουσία—η μάλλον τα αντίστοιχα προς την ιδιωτική περιουσία στοιχεία—με την ύψηλή ειδική μόρφωση, το Ταμείο ύποχρεωτικής ασφάλισεως, την αυτοδιοίκηση του κλάδου και τον καταστατικό χάρτη.

Ο ασύδοτος καπιταλισμός,—το να διευκολύνη δηλαδή ο νόμος να αυξάνεται στο άπειρο η περιουσία ενός και μάλιστα άσχετα από τις προσφερόμενες στην κοινωνία οικονομικές ύπηρεσίες—, κάνει αδυνάτους αυτούς τους όρους, δημιουργεί άφθονα προλεταρίους και οδηγεί στην κατάργηση της δημοκρατίας. Τα άποτελέσματα του μπορεί να μη είναι πολύ φανερά, όταν η οικονομική χωρητικότητα της πολιτείας είναι μεγάλη, όπως π.χ. συμβαίνει ακόμα σήμερα στην Αμερικανική Ήπειρο και την Αυστραλία: θα προβάλλουν όμως άμειλιχτα, μόλις ο πληθυσμός υπερβή την οικονομική χωρητικότητα, όπως συμβαίνει από καιρό στην Εύρώπη.

Η Δημοκρατία θα διασωθή και τώρα, όπως διασώθηκε και στο πα-

ρελθόν, μόνον αν κατορθώσει να συμβιβάση την εξέλιξη των μέσων παραγωγής με την άτομική ιδιοκτησία. Αυτό έγινε στην αρχαία Άθήνα. Στο τρίτο άρθρο αυτής της σειράς δείξαμε πως μπορεί να γίνει—και συχνά γίνεται—στην περίπτωση της βιομηχανίας, σήμερα, που είναι και η δυσκολότερη περίπτωση. Στη περίπτωση της άγροτικής οικονομίας, όλα τα σημερινά μέσα παραγωγής μπορούν να εφαρμοσθούν με την καλή οργάνωση της χωρικής Κοινότητας. Το πλεονέκτημα της κοινοτικής οργάνωσης με άτομική ιδιοκτησία άπέναντι της κολεκτιβιστικής θα είναι, ότι ο ιδιοκτήτης θα εργάζεται—όπως και τώρα—πρόθυμα όλη την ημέρα και μέρος της νύχτας στο δικό του κτήμα, ενώ θα προσπαθή να λιγοστήη τις ώρες εργασίας του στο κοινό κτήμα.

5) Βοηθούν οι σύγχρονοι όροι οικονομίας στη διατήρηση του θεσμού της άτομικής ιδιοκτησίας.— Η Δημοκρατία θα ήταν άνισχυρη να επιζήσει, αν—όπως ισχυρίζεται ο θεωρητικός σοσιαλισμός—, η εξέλιξη των μέσων παραγωγής οδηγούσαν στην άπορρόφηση της μεγάλης ιδιοκτησίας από τη μικρή, στη συγκέντρωση δηλαδή της οικονομικής δυνάμεως σε λίγα πρόσωπα. Η πείρα άποδεικνύει το αντίθετο: το σχετικό μέγεθος των μεγάλων περιουσιών δεν είναι σήμερα μεγαλύτερο από άλλοτε. Οι ιδιότητες του χρήματος περισσότερο, λιγότερο δε τα μηχανικά μέσα παραγωγής ήταν και είναι η αιτία των μεγάλων περιουσιών. Πριν ακόμα από τους Ρωμαϊκούς χρόνους ύπήρχαν τεράστιες ιδιοτικές περιουσίες. Στους Βυζαντινούς χρόνους αναφέρεται μια πάμπλουτη χήρα στην Πάτρα που είχε ιδιοκτησία το ένα τρίτο της Πελοποννήσου. Στην Αναγέννηση τραπεζίτες της Βόρειας Ιταλίας ήταν σε θέση να χρηματοδοτούν πολέμους. Τα μηχανικά μέσα παραγωγής άλλοτε οδηγούν στη συγκέντρωση και άλλοτε στην άποκέντρωση. Η όμαδική εργασία δεκάδων χιλιάδων ανθρώπων για το άνοιγμα και τη συντήρηση των καναλιών της Αιγύπτου γίνεται σήμερα με λίγα σχετικώς μηχανήματα.

Η όμαδική εργασία εκατοντάδων από άγωγιάτες στην ύπηρεσία των εμπόρων που μετέφεραν άλλοτε τα εμπορεύματα στους δρόμους της Εύρώπης μπορούν τώρα να αντικατασταθούν με αυτοκίνητα. Μια έκπαιξηση ύψικαμίνου με κακή παραγωγή χιλίων διακοσίων τόννων χυτοσιδήρου, μπορεί τώρα να αντικατασταθεί—χάρη στις προόδους του ηλεκτρισμού—με πολλές μικρότερες ηλεκτρικές χαμηλές καμίνους. Τα τσελιγκάτα των χιλίων προβάτων αντικαθίστανται—χάρη στις προόδους της βιομηχανίας και των μεταφορών—με πολύ μικρότερες επιχειρήσεις σταυλικής κτηνοτροφίας. Οι μεγάλες σιδηροδρομικές επιχειρήσεις αντικαθίστανται με πολλές μικρότερες επιχειρήσεις φορτηγών αυτοκινήτων. Οι τεράστιες επιχειρήσεις των Έταιριών των Ανατολικών Ινδιών και άλλων όμοιων αντικαθίστώνται επίσης με πολλές μικρότερες. Η ραπτομηχανή και η πλεκτομηχανή, ο ηλεκτροκνητήρ άντλήσεως ποτιστικού νερού,... βοηθούν σήμερα την εργασία στο σπίτι, την άτομική ιδιοκτησία. Τα εργοστάσια κατασκευής όλων αυτών των μηχανημάτων τείνουν—είναι άλήθεια—στη συγκέντρωση της ιδιοκτησίας, άπαξ όμως τα μηχανήματα κατασκευασθούν, βοηθούν—πολλά από αυτά—στην άποκέντρωση. Άποτέλεσμα, βεβαιωμένο στατιστικά, είναι η αύξηση του αριθμού των μικρών επιχειρήσεων.

Αυτό που γίνεται άκριβώς σήμερα—στην πολιτική εξέλιξη της Αγγλίας και της Γαλλίας π.χ.—επιβεβαιώνει αυτές τις διαπιστώσεις. Ο σοσιαλισμός, φυσιολογικά εξέλιξόμενος, διατηρεί την άτομική ιδιοκτησία: μόνο στη Ρωσία που έπεβλήθη με τα Λεττονικά συντάγματα την κατήργησε. Η κρατικοποίηση των μεγάλων βιομηχανιών δεν είναι σοσιαλισμός, όπως δεν ήταν σοσιαλισμός η κρατικοποίηση των σιδηροδρομικών επιχειρήσεων, των ΤΤΤ, της εκπαίδευσως, των λιμενικών οργανισμών, των κοινοτικών εκμεταλλεύσεων ηλεκτρισμού, γκαζιού, νερού, και άλλων οργανισμών, λεγομένων δημοσίας ωφελείας, που έγιναν με το φιλελεύθερο καπιταλιστικό καθεστώς. Όλες αυτές οι μεγάλες επιχειρήσεις καθιστούν με τα προϊόντα τους πιδ εύκολη την άπο-

μική ιδιοκτησία. Ἡ κοινοτική κτήση τοῦ λειβαδιοῦ κάνει δυνατὲς περισσότερες ἀτομικὲς ιδιοκτησίες ζῶν παρὰ ἂν τὸ λειβάδι εἶχε μοιραστῆ στους κτηνοτρόφους.

Ὅταν λοιπὸν λέμε ὅτι ἡ ἀτομικὴ ιδιοκτησία πρέπει νὰ διατηρηθῆ, δὲν ἐννοοῦμε, ὅτι πρέπει νὰ πᾶμε ἐναντίον τοῦ οικονομικοῦ καθεστώτος, ὅπως αὐτὸ διαμορφώνεται φυσικὰ μὲ τὴν ἐξέλιξη τῶν μέσων παραγωγῆς ἐννοοῦμε μόνον ὅτι ἡ νομοθεσία πρέπει νὰ εὐνοῖ τὴ φυσικὴ τάση, ὅπου ὑπάρχει, πρὸς τὸ σχηματισμὸ ἀτομικῆς ιδιοκτησίας. Στὴν Ἑλλάδα αὐτὸ δυστυχῶς δὲν γίνεται, γιατί οὔτε στὴν ἀγροτικὴ οἰκονομία ὀργανώθηκε ἡ Κοινότης, ὥστε νὰ ἀνταποκριθῆ στὰ οικονομικὰ τῆς καθήκοντα, οὔτε τὸ Κράτος κατόρθωσε νὰ γίνουν ἀπὸ ἄλλους ἢ ἀπὸ τὸ ἴδιο οἱ ἀπαραίτητες μεγάλες βασικὲς ἐπιχειρήσεις παραγωγῆς—ἐθνικὸ δίκτυο ἤλεκτρικῆς ἐνεργείας, βιομηχανία σιδήρου κ. ἄ.—ὥστε ἡ οἰκονομία μας νὰ ἀκολουθήσῃ ἐδῶ μὴ φυσιολογικὴ ἐξέλιξη βασιζόμετη στὸ συναγωνισμὸ τοῦ ἐργάτη μας μὲ τὸν ἐργάτη τοῦ ἑξωτερικοῦ. Ἡ κακὴ αὐτὴ πολιτικὴ, ὀδηγεῖ στὸ ὅτι καὶ γιὰ πράγματα ποὺ παράγονται ἐδῶ χωρὶς καμμιὰ εἰσαγωγὴ καμμιᾶς πρώτης ὕλης ἀπ’ ἔξω καὶ ποὺ καταναλίσκονται ἐδῶ σὲ ἄφθονη ποσότητι, ἡ ἀμοιβὴ τοῦ ἐργάτου μας εἶναι χαμηλὴ, ὥστε νὰ μὴ μπορεῖ νὰ κἀν καμμιὰ ἀποταμίευση, νὰ ἀποκτήσῃ δηλαδή ἰδιωτικὴ περιουσία. Τὴν οἰκονομία μας διευθύνουν σήμερα διάφορες ἀμόρφωτες ομάδες πολιτικῶν, ὑπαλλήλων καὶ ἰδιωτῶν, βιομηχανῶν κυρίως, τῶν ὁποίων ἡ μνοπεία καταστρέφει στὴ γένεσὴ τῆς κάθε ἐλπίδα νὰ βαδίσουμε μαζί μὲ τὰ ἄλλα πολιτισμένα κράτη.

6) Οἱ ὅροι γιὰ τὸ σχηματισμὸ ἀτομικῆς ιδιοκτησίας σήμερα.—

Ἡ μορφή τῆς ιδιοκτησίας στὰ ἄλλα τῆς στοιχεῖα εἶναι στὴ νεώτερη οἰκονομία ὅπως ἀναφέρεται παραπάνω, καθὼς καὶ στὸ τρίτο μας ἄρθρο. Δὲν εἶναι μόλα ταῦτα τόσο ἄπλη. Ἄν σὲ παλινοὺς χρόνους, δίνοντας ἡ Πολιτεία ἕνα κομμάτι γῆς στὸ δοῦλο μοροῦσε νὰ τὸν κἀν ἰδιοκτήτη καὶ ἐλεύθερο πολίτη τῆς Δημοκρατίας, δηλαδή ἱκανὸν νὰ ζήσῃ τὴν οἰκογένειά του, σήμερα αὐτὸ μπορεῖ νὰ

πραγματοποιηθῆ, μόνο ἂν ἡ Πολιτεία μορφώσῃ πρώτα τὸν πολίτη τεχνικὰ τόσο γιὰ τὴν ἀγροτικὴ, ὅσο καὶ γιὰ τὴν ἀστική ζωή. Στις πολιτισμένες χώρες ὁ ἀγροτικός πληθυσμὸς περιορίζεται διαρκῶς, ὥστε ὅταν συζητοῦμε τὸ ζήτημα τῆς ιδιοκτησίας πρέπει τώρα νὰ ἔχουμε κυρίως ὑπόψη μας τὴ βιομηχανικὴ περίπτωσι. Στὸ χωριὸ ἡ ἀγροτικὴ ζωὴ δίνει ἀπασχόληση σὲ ὅλα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας: οἰγυναϊκὲς ἐργάζονται ἐπίσης στὴν οἰκονομικὴ ἐξυπηρέτηση τῆς οἰκογενείας ὁσάκις τὰ μητρικὰ καθήκοντα τὸ ἐπιτρέπουν: στὴν πόλιν, ἡ ζωὴ πρέπει νὰ προσαρμοσθῆ ἐπίσης στὴν ἀξιοποίηση τῶν ἱκανοτήτων ὄλων τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας, ὥστε τὸ εἰσόδημα νὰ εἶναι ἱκανὸ γιὰ τὴν ἀπόκτηση καὶ τὴ συντήρηση ἀτομικῆς ιδιοκτησίας. Ἡ προσαρμογὴ αὐτὴ προχώρησε σὲ ἄλλες χώρες, ἐνῶ στὴ δική μας τώρα μόλις ἀρχίζει μὲ πάρα πολλές ἐναντιότητες. Ἄν πραγματικὰ ἐννοοῦμε νὰ εὐνοήσουμε τὴν ἀπόκτηση ἀτομικῆς περιουσίας, πρέπει αὐτὸ νὰ γίνεται κατορθωτὸ ἕως τὴν ηλικία τῶν 30 ἢ 35 χρόνων, ὁπότε τὸ ἀργότερο πρέπει νὰ ἀρχίξῃ ὁ σχηματισμὸς οἰκογενείας. Τὶς τακτικὰ δαπάνες τῆς ἀστικῆς οἰκογενείας θὰ τὶς ἀντιμετώπισῃ βεβαίως τὸ ἐργατικὸ εἰσόδημα: τίς ἔκτακτες ὅμως δαπάνες μόνον ἡ ἀτομικὴ περιουσία μπορεῖ νὰ ἀντιμετώπισῃ.

Τὸ ὀλιγώτερο ποὺ πρέπει νὰ ἔχη ἐξασφαλισθεῖ ἕως τῆ στιγμῆ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς οἰκογενείας εἶναι ἡ «ἐστία», τὸ σπῆτι, ἔστω καὶ ἂν δὲν εἶναι ἐντελῶς ἀποπληρωμένο. Ἄλλο ἀπαραίτητο στοιχεῖο εἶναι ὅτι ὁ σχηματισμὸς τῆς ἀτομικῆς περιουσίας, τοῦ ἀτομικοῦ κεφαλαίου δηλαδή, δὲν πρέπει νὰ ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ σχηματισμὸ τοῦ γενικοῦ κεφαλαίου τῆς χώρας, ὅπως τὰ σημερινὰ μέσα παραγωγῆς τὸ ἀπαιτοῦν. Τὸ κεφάλαιο λοιπὸν ποὺ σχηματίζεται ὡς ιδιοκτησία του ὁ τεχνίτης πρέπει νὰ εἶναι ἐκεῖ ποὺ ἐργάζεται, μέσα στὴν ἐπιχείρηση δηλαδή. Ἄν ὁ νόμος κανόνισῃ, ὥστε τὸ νέο κεφάλαιο ποὺ σχηματίζεται στὴν κάθε ἐπιχείρηση, νὰ ἀνήκῃ ὅλο σὲ ἕνα, τότε εἶναι φανερό, ὅτι οἱ ἄλλοι θὰ μείνουν χωρὶς περιουσία. Ἄν τουναντίον ὁ νόμος δώσῃ ἕνα μέρος τοῦ νέου κεφαλαίου στὸν κεφαλαιοῦχο καὶ ἕνα μέρος στὸν ἐργάτη,

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΔΕΒΟΛΙΤΗΣ

Ἡ ἘΞΑΙΡΕΤΙΚΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ ΤῶΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ἘΝ ΑἴΓΥΠΤῳ

Ὁ ΑΡΧΑΙΟΣ ΘΕΣΜΟΣ ὙΠΟ ΚΡΙΣΙΝ

Γράφων εἰς ἐφημερίδα τῆς Ἀλεξανδρείας ἐφέτος ἐπὶ τῇ 25ῃ Μαρτίου Ἑλληνα, ἀρχαιοτάτης οἰκογενείας τῆς Αἰγύπτου, ἐτόνιζεν ὅτι τὰ νῦτα τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Αἰγύπτου εἶνε πλέον κολλημένα στὸν τοῖχο καὶ δὲν χωρεῖ πλέον ὑποχωρησίς του ὅσον ἀφορᾷ τὴν εἰσοδὸν αὐτὴν τῆς Ἀφρικῆς θέσιν του.

Ἀναμφισβητήτως καὶ οἱ Ἕλληνες τῆς ἐδῶ γωνίας μας ἐν Ἑυρώπῃ θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχωμεν ὡς πολιτικὸν μας δόγμα τὸ αὐτὸ σύνθημα συναγεροῦ. Τὰ νῦτα μας πλέον εἶναι κολλημένα στὸν τοῖχο στὴ Βαλκανικὴ καὶ δὲν ἔχομεν πλέον διέξοδον παρὰ κτυπῶντας μπροστὰ μας. Τὸ ζήτημα

ἔτσι, καὶ μόνον ἔτσι, μπορεῖ νὰ ἀποκτήσῃ καὶ αὐτὸς περιουσία. Γιὰ νὰ εἶναι ὅμως αὐτὰ ὀπωσδήποτε δυνατά, πρέπει οἱ ἐπιχειρήσεις νὰ εἶναι ὑγιεῖς, νὰ μὴ στηρίζονται δηλαδή σὲ προχείρους συνδυασμοὺς ἐκμεταλλεύσεως περιστάσεων προσωρινῶν, μὲ ἀνεπαρκῆ κεφάλαια, κακούς τεχνικούς κλπ. Ἄγόμεθα ἔτσι πάλι στὸ ὅτι ἡ οἰκονομία πρέπει στὸ σύνολό τῆς νὰ εἶναι ἐπιχειρηματικὴ. Οἱ ὅροι λοιπὸν ποὺ ἀντιτοιχοῦν στὴν ἀτομικὴ ιδιοκτησία εἶναι στὴν ἀγροτικὴ μὲν οἰκονομία ὀργάνωση τῆς Κοινότητος καὶ μὸρφωση τῶν νέων, στὴ δὲ βιομηχανία ὑγιεῖς βιομηχανικὲς ἐπιχειρήσεις, μὸρφωση τοῦ τεχνίτη, συμμετοχὴ τοῦ ἐργάτη στὸ σχηματισμὸ τοῦ νέου κεφαλαίου, ἐξασφάλιση κατοικίας καὶ προσαρμογὴ τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐργασίας τῆς γυναίκας στὶς οἰκογενειακές τῆς ὑποχρεώσεις: ἐφαρμογὴ δηλαδή τῶν ἀρχῶν τῆς Κοινότητος καὶ στὴ βιομηχανία. Ἄπὸ τὰ παραπάνω γίνεται φανερό, ὅτι ἡ Δημοκρατία, δὲν εἶναι ζήτημα διατυπώσεως τοῦ σχετικοῦ ἀρθρου γιὰ τὸν τύπο τοῦ πολιτεύματος ἀπὸ τὸ Σύνταγμα. Ἐνα τόσο βασικὸ ζήτημα, ὅπως τὸ πολίτευμα, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ἐξασφαλίζεται τὸ καθημερινὸ μας ψωμί.

ὅμως αὐτὸ τῆς θέσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ στὴν Ἑυρώπῃ δὲν εἶνε θέμα τοῦ παρόντος Σημειώματος. Ἐξ ἄλλου μόνον ἐν ἀπὸ τὰ ζωτικὰ κοινωνικὰ ζητήματα τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Αἰγύπτου θὰ θέσωμεν ἐδῶ ἐν συντομίᾳ Μολοντί χοέος ἔχομεν νὰ ἐξετάσωμεν λεπτομερέστερον μαζί μὲ τὰ κοινωνικὰ τοῦ ζητήματα καὶ τὰ οικονομικοπολιτικά. Ὅφειλομεν νὰ κατανοήσωμεν μέσα εἰς ποῖον περιβάλλον κινεῖται ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Αἰγύπτου διὰ τὴν ὑπαρξίν του, διὰ τὸν ἀγῶνα περὶ ὑπάρξεως τῶν μελῶν του, θὰ καταστῇ τότε νοητὸν διατὶ ὁ Αἰγυπτιώτης Ἕλληνας διετύπωσε τὸν ἀφορισμὸν ποὺ ἀνέφερα ἐν ἀρχῇ, ἐν δόγμα πολιτικὸν καὶ κοινωνικὸν ποὺ ὀφείλομεν νὰ ἀγκαλιάσωμεν. Ἀντὶ ἐφορτιστικῶν λόγων ἐπὶ τῇ Ἑθνικῇ Ἑορτῇ ἐκίησεν ἐν σύνθημα θάρρους, ἐπιμονῆς καὶ ἀποφασιστικότητος ἐσκεμμένης. Καὶ ὀρθῶς τὸ ἔπραξε, διότι κακῶς προσανατολισθεῖς ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Αἰγύπτου ἔχει πάντοτε ἐν αἴσθημα ὑποχωρήσεως πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ἀντὶ νὰ γίνῃ πρωτοπόρος εἰσχωρήσεως στὴν Ἀφρικὴ. Καὶ καλὰ ἔκαμε, διότι πολλοὶ Αἰγυπτῶται ἐφαίνοντο προτιθέμενοι νὰ ἐγκαταλείψουν τὰς ἐν Αἰγύπτῳ θέσεις καὶ παραπλιστοῦν ἐρχόμενοι στὴν Ἑλλάδα διὰ νὰ μοῦν εἰς τὰς τάξεις τῶν λεξιπαιστών.

Εἰς τὴν Αἰγύπτου ὑφίσταται ἡ μόνον συμπαγῆς Ἑλληνικὴ παροιμία ποὺ ἀπέμεινε στὸ τρίτο αὐτὸ (μετὰ τὴν Τουρκίαν καὶ τὴν Συρίαν) Μουσουλμανικὸν Κράτος τῆς Μεσογείου, μετὰ τὴν βιαίαν ἔξωσιν ἐκ τῆς Θράκης καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τοῦ μόνου γηγενούς καὶ ἀρχαιοτάτου πληθυσμοῦ τῶν πρώην Βυζαντινοελληνικῶν αὐτῶν χωρῶν. Ἡ ἔξωσις ἤρχισεν κατὰ σύστημα ἀπὸ τοῦ 1909 μὲ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῶν Νεοτουρκῶν ἐν Τουρκίᾳ, ἐπέφερε τὴν Βαλκανικὴν Συμμαχίαν καὶ τοὺς Βαλκανικοὺς Πολέμους, συνεχίσθη ἐντατικώτερα τὸ 1914, ἐπέφερε τὴν εἰσοδόν μας εἰς τὸν πρῶτον Μέγαν

Πόλεμον με τὸ μέρος τῆς Ἀντάντ, καὶ συνεπληρώθη τὸ 1923 μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν πληθυσμῶν, ἀντεστάντην πολιτικὴν ἐφεύρεσιν συστολῆς ἐθνικῆς εἰς μικρὰ ὄρια ἐπινοηθεῖσαν ὑπὸ παλαιοῦ πολιτευομένου, τρομοκρατηθέντος ἀπότου οἱ Βουλγάροι πρὸ ἐξηκονταετίας καὶ πλέον ἤρχισαν καὶ ἐκεῖνοι τὰς διώξεις τῶν Ἑλληνικῶν πληθύσμων τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλλίας διὰ νὰ τὰς συνεχίσουν καὶ μέσα στὴν Τουρκικὴ τότε Μακεδονία.

Τὸ ζωτικὸν διὰ τὸν Ἑλληνισμὸν τῆς Αἰγύπτου κοινωνικόν του ζήτημα εἰς τὴν μεταπολεμικὴν περίοδον ποῦ ἀρχίζει, εἶνε τὸ τῆς διατηρήσεως τοῦ κύρους τοῦ Ἑλληνορθόδοξου Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀφρικῆς, κύρους συνυφασμένου μετὰ τῶν δικαστικῶν αὐτοῦ δικαιοδοσιῶν ἐπὶ τῶν μεταξὺ ὀρθόδοξων ὑποθέσεων οἰκογενειακῆς κυρίως φύσεως καὶ τῶν συναφῶν πρὸς τὸν θεσμόν τοῦ γάμου καὶ τὰς οἰκογενειακὰς σχέσεις, ἀπὸ τῆς γεννήσεως καὶ γάμου μέχρι ἀφανείας, διαζυγίου ἢ θανάτου, ὡς καὶ τῶν κληρονομικῶν, ὑποθέσεων, ἤτοι ἐπὶ ὑποθέσεων «προσωπικῆς ἐν γένει καταστάσεως» μετὰ τὸ εὐρύτερον περιεχόμενον τοῦ νομικοῦ ὅρου τούτου.

Ἐν Αἰγύπτῳ ὑπολογίζεται εἰς 150.000 καὶ πλέον πρόσωπα. Περιλαμβάνει ὅλας τὰς κοινωνικὰς τάξεις ἀνεξαιρέτως, ἀπὸ τῶν τάξεων τῶν δραστηριοτήτων καὶ πλουσίων βιομηχάνων καὶ ἐμπόρων, πᾶσαν ἐτέραν διαβάθησιν ἐμπόρων, ἐπαγγελματιῶν καὶ τεχνιτῶν, ἐπιστήμονας ὅλων τῶν κλάδων, μηχανικούς, δικηγόρους, ἰατρούς, χημικούς καὶ διαφόρους τεχνικούς, ὑπαλλήλους πάσης εἰδικότητος, μέχρι καὶ τῶν πτωχότερων ἐργατῶν καὶ ἐργατριῶν καὶ μετὰ τούτους ἐπαίτας του ἀκόμη. Εἶναι δηλαδὴ μία πλήρης κοινωνία σχεδὸν αὐτοτελής. Ἀπὸ 100ετίας διὰ τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας καὶ μόνης καὶ χάρις εἰς τὴν ἀμύλλαν καὶ τὸ ξυμῦτον προτέρημά νὰ συνεισφέρουν ὅλαι αἱ τάξεις διὰ τὰ κοινά, οἱ πάμπλοτοι ὄσον καὶ οἱ πτωχοί, ἔχει ἀποκτήσει καὶ ἀγαπτεῖ λαμπρότατα κοινὰ ἰδρύματα τιμώντα τὴν Ἑλληνικὴν αὐτὴν κοινωνίαν.

Πολιτικῶς ὁ Ἑλληνισμὸς οὗτος διαιρεῖται εἰς δύο Ὅμαδας.

Ἡ μία Ὅμας εἶνε ἡ τῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων, ἀπογόνων, μεταναστῶν κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξ Ἑλλάδος καὶ τῶν Νήσων

ἐλκυσθέντων εἰς τὴν Αἴγυπτον κατὰ τὴν ἑκατονταετιανὴν ἀφ' ἧς ὑπὸ τὸν Μωχάμετ Ἄλη, θαυμαστὴν τῶν Γάλλων τεχνικῶν ποῦ παρέμειναν εἰς τὴν χώραν εἰς μεγάλους ἀριθμούς μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Ναπολέοντος ἐκ τοῦ Ἐκστρατευτικοῦ του Στρατεύματος, ἐπεζητεῖτο ἡ συμβολὴ Ἑυρωπαίων διὰ τὴν γεωργικὴν καὶ τεχνικὴν αὐτῆς ἀνάπτυξιν. Ἡ εἰσροὴ Ἑλλήνων μεταναστῶν ἔπαυσε κατ' οὐσίαν περὶ τὸ 1923 ὅταν ἤρχισεν ἡ Αἴγυπτος ν' ἀποκλείη τοὺς Ἑυρωπαίους διὰ περιορισμῶν οἱ ὁποῖοι κατ' ὀλίγον ἐφθασαν εἰς σημεῖον ποῦ νὰ ἐγεροθῆ Σινικὸν τεῖχος ἀποκλεισμοῦ τῶν μὴ Ἀράβων ἐκ τῆς Αἰγύπτου καὶ ἐμμέσως ἐκ τῆς Ἀφρικῆς.

Ἡ ἐτέρα Ὅμας ἀποτελεῖται ἐξ ἀπογόνων τμήματος τοῦ παλαιοῦ Ἑλληνισμοῦ τοῦ κυριαρχήσαντος εἰς τὴν χώραν ἐπὶ τῶν Μακεδονικῶν καὶ Βυζαντινῶν χρόνων, τοῦ περιωθέντος ἀπὸ τὴν ὁρμὴν τῆς Μωαμεθανικῆς κατακτήσεως καὶ τὸ κῆμα καταστροφῆς, ὑπὸ τῶν Ἀράβων ἐν ἀρχῇ περὶ τὸ 640 μ.χ. καὶ τῶν Τούρκων κατόπιν ὅταν ὑπέταξαν οὗτοι τοὺς Ἀραβας. Εἶναι οἱ ἀπόγονοι τῶν παλαιῶν ραγιαδῶν, οἱ γηγενεῖς Ἑλληνες, ἀρχαιότεροι καὶ τῶν Ἀράβων ἐν τῇ χώρᾳ ἀναζωογονημένοι δὲ τώρα ἀπὸ τὴν ἐπιμειξίαν τῶν μετὰ τοὺς νέους Ἑλληνας ἐποίκους. Διὰ τοὺς γηγενεῖς αὐτοὺς Ἑλληνας, οἱ ἰδρύνται τῶν ὀνομάτων τῶν Σκολῶν Ἀρρένων Καίρων ἀδελφοὶ Ἀμπέτ (Ἀνανίας, Ραφαὴλ καὶ Γεώργιος) διευτύωναν εἰς τὸ Ἰδρυτικὸν Ἐγγραφοῦν τὸν πόνον των ὅτι ἔνεκα τῶν ἀτυχιῶν τοῦ Ἐθνους μας εἶχε παραμεληθῆ ὑπὸ τούτου ἡ παιδεία. Φυσικὸν δὲ ἦτο τὸ παράπονον των αὐτὸ νὰ τοὺς παρακινήσῃ ν' ἀφιερώσουν ὀλοκλήρους σχεδὸν τὰς περιουσίας των πρὸς ἀναζωογόνησιν τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας μεταξὺ 1840 καὶ 1850, εἰς περίοδον ποῦ τὸ ἀπελευθερωθὲν μόλις πρὸ μίαις ἢ δύο δεκαετηρίδων μικρὸν Ἑλληνικὸν Κράτος ἤρχιζεν ἤδη ν' ἀκτινοβολῆ μετὰ φωτεινὸν γόητρον καὶ νέας ἐλπίδας εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Μεσόγειον χάρις εἰς τὴν ζωηρὰν προσπάθειάν του ἀναγεννήσεως. Ἄς σημειωθῆ ὅτι ἡ περιουσία τὴν ὁποῖαν οἱ Ἀμπέτ ἀφιέρωσαν ὑπὲρ τῆς ἀναβιώσεως τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας μετὰ τῶν Ἑλλήνων τῆς Αἰγύπτου τοποθετηθεῖσα ἔκτοτε εἰς ἀκίνητα ἀγροτικά καὶ ἀστικά ἀναπαλλοτριώτα, ὑπολογίζεται

τώρα ὡς ὑπερβαίνουσα τὸ ἐν καὶ ἡμῖς ἑκατομμύριον λιτρῶν εἰς ἀξίαν, καὶ ἡ ὀγκώδης αὐτὴ ἀξία πολλὰς παροικιακὰς ἐριδας πείσμονας ἐξήγειρε κατὰ περίοδους ὡς καὶ ἐντατικόν φθόνον τῶν ἔξωθεν. Εὐτυχῶς ἕως τώρα συνεκρατήθη τὸ Ἰδρυμα, καίτοι μὴ χρησιμοποιοῦν πλήρως τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ τάλαντον.

Οἱ Ἑλληνες ἐν Αἰγύπτῳ ὑπήκοοι ἀπελάμβανον ἐτεροδικίας δυνάμει τῶν Διομολογησέων, τῶν παλαιῶν Γαλλικῶν Συνθηκῶν τοῦ Βασιλέως Φραγκίσκου Γ' μετὰ τῶν Σουλτάνων τῆς Τουρκίας τῶν προνοουσῶν ὑπὲρ τῶν ἐγκαθιστῶμένων εἰς τοὺς λιμένας τῆς Ἐγγύς Ἀνατολῆς Γάλλων ἐμπόρων καὶ τῆς Γαλλικῆς ναυτιλίας, Συνθηκῶν ἰδρυσασῶν ἐτεροδικίαν ὑπὲρ τῶν Γάλλων καὶ τῶν «προστατευομένων» (δηλ. τάξεων τινῶν γηγενῶν καθολικῶν κατ' οὐσίαν) ἀσκουμένην διὰ τούτους ὑπὸ Δικαστηρίων ἐδρευόντων εἰς τὰ Προξενεῖα. Αἱ Γαλλικαὶ ἔκειναι Συνθήκαι τοῦ Μεσαίωνα, ἐπεξετάθησαν, δυνάμει τῶν ἐμπορικῶν καὶ περὶ ἐγκαταστάσεως Συνθηκῶν των, καὶ διὰ τοὺς ὑπηκόους τῶν λοιπῶν Ἑυρωπαϊκῶν ἢ Χριστιανικῶν ἐν γένει Κρατῶν, καὶ διὰ τὴν Ἑλλάδα, κατ' ὄλην τὴν ἔκτασιν τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας.

Οἱ δ' Αἰγύπτιοι τῆν ὑπὸ ἐξουσίαν Ἑλλήνων καὶ αἱ λοιπαὶ ὀμόδοξοι φυλαὶ, ὄν πολυπληθεστέραι ἐν Αἰγύπτῳ μετὰ τοὺς Ἑλληνας εἶναι ἡ Συριακὴ (ἢ μικτὴ αὐτῇ ἀξιόλογος φυλὴ τῶν Μακεδόνων ἐποίκων μετὰ τὰς συγγενεῖς φυλὰς τοῦ Κράτους τῆς Ἀντιοχείας) εἶχαν ὁμοίως τὸ πλεονέκτημα νὰ δικάζωνται καὶ οὗτοι μετὰ τοὺς ἰδίους των Νόμους εἰς τὰς ὑποθέσεις προσωπικῆς καταστάσεως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὑπὸ Δικαστηρίων Ἑκκλησιαστικῶν ἐδρευόντων εἰς τὸ Πατριαρχεῖον καὶ τὰς ὑπ' αὐτὸ Μητροπόλεις. Ὅταν Σύριοι τινὲς ζητοῦν νὰ γίνῃ διαδικασία εἰς τὴν Ἀραβικὴν ἢ Γαλλικὴν γλῶσσαν γίνεται καὶ τοῦτο.

Ἡ κοινωνικὴ ζωὴ τῶν ἀρχαίων ἐκείνων Ἑλληνικῶν παροικιῶν, κέντρον τῆς φωτεινῆς, νεῦρον καὶ καρδίαν, εἶχε τὴν Ὀρθόδοξον Ἑκκλησίαν ἀπὸ τῆς κατακτήσεως. Εἶναι ὀλίγο ἢ πολὺ γνωστὸν ὅτι ὁ Μωάμεθ Β' ὁ Κατακτητὴς μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως (ἢ ἡκολούθησε καὶ ἡ διάλυσίς των παροδικῶν Σλαβικῶν Κρατιδίων ποῦ ἐσχηματίζοντο

Νοτίως τοῦ Δουναβίου κατὰ τὰς δυσχερεῖς περιόδους τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας (ὅταν ἡ Ἑλληνικὴ νεολαία ἤμασεν εἰς τοὺς ἀγῶνας πρὸς ἀμύναν κοινὴν τῆς Αὐτοκρατορίας) ἐκάλεισεν ὡς Πατριάρχην Γεννάδιον τὸν Σχολάριον καὶ παρέχώρησεν εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἑκκλησίαν ὀρισμένα δικαιώματα ἐν οἷς καὶ τὸ δικαίωμα νὰ ἀσκῆ δικαστικὴν δικαιοδοσίαν ἢ Ἑκκλησία διὰ τῶν κατὰ τόπους Ἐπισκόπων ἐπὶ τῶν σχέσεων οἰκογενειακῆς πρωτίστως φύσεως, περιλαμβανομένων καὶ τῶν κληρονομικῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν περιουσιακῶν τοιούτων πληρῶν τῶν ἀφοροουσῶν τὰ δίκαια ἐπὶ ἀκινήτων δι' ἃ ἔσχεν ὁ Μουσουλμανικὸς Νόμος.

Ὁ Μωάμεθ Β' δὲν εἶχε κάμη ἄλλο ἢ νὰ ἀκολουθήσῃ μακρὰν παράδοσιν ἐφαρμοσθεῖσαν ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν διαδόχων τοῦ Μωάμεθ καὶ τῆς κατακτήσεως τῆς Συρίας τὸ 632. Ἄς ὑπομνησθῆ ἐδῶ ὅτι ἡ κατάκτησις τῆς Συρίας ἀπετέλεσε τὸ καιριώτερον πλῆγμα κατὰ τῆς συνοχῆς τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας διότι ἡ Συρία ἦτο τὸ προπύργιον ποῦ ἐκράτει τοὺς Ἀνατολικούς ἐχθρούς πέραν τῆς Ἐρήμου ἕως τότε. Τὴν πτώσιν τῆς Συρίας καίτοι διὰ νὰ στερεωθοῦν ἐκεῖ οἱ κατακτηταὶ ἐπολέμησαν μετὰ τοὺς Βυζαντινοὺς Αὐτοκράτορας κατὰ περίοδους δύο καὶ πλέον αἰῶνας, εἶχαν ἀκολουθήσῃ συντόμως ἡ πτώσις τῆς Αἰγύπτου, τῆς Κυρηναικῆς καὶ τῶν λοιπῶν ἐν Βορείῳ Ἀφρικῇ Ἑλληνοβυζαντινῶν Κτήσεων καὶ ἡ ἀπώλεια βάσεων πολυαρίθμων τοῦ Βυζαντινοῦ Ναυτικοῦ εἰς τὰ ἐκτεταμένα παράλια ἀπὸ Κιλικίας μέχρι Τύνιδος ὅπου αἱ Ἑλληνικαὶ παροικίαι ἠδύναντο ἕως τότε νὰ ἐφοδιάζον ἐν ἀσφαλείᾳ τὸ Αὐτοκρατορικὸν Ναυτικόν.

Οἱ πρῶτοι κατακτηταὶ εἰς πολλὰς πόλεις τῆς Συρίας εἶχαν εἰσχωρήσῃ διὰ συμφωνιῶν, καὶ ἀνεγνώριζαν δι' αὐτῶν ὀρισμένα δικαιώματα εἰς τοὺς ὑποτασσόμενους Χριστιανούς. Εἰσήρχοντο ἄλλωστε εἰς Κοινωνίαν πολὺ περισσότερον προηγμένην καὶ ὀργανωμένην βάσει ἐξειλιγμένου συστήματος νόμων τοῦ Ρωμαιοβυζαντινοῦ. Ἀνεξαιρέτως ὁμοίως τούτου ὁ Μουσουλμανικὸς Νόμος ὡς βασιζόμενος ἐπὶ τοῦ Κορανίου δὲν εἶχεν ἐφαρμογὴν ἐπὶ τῶν Χριστιανῶν. Ἐξ ἀνάγκης ὅθεν οἱ πρῶτοι Ἑμίραι (πρίγκιπες) τῆς γενεᾶς τοῦ Προφήτου Μωάμεθ ἄφηναν εἰς τοὺς

Χριστιανούς τὸ δικαίωμα νὰ δικάζονται ἐπὶ τῶν οἰκογενειακῶν τῶν ἰδίως σχέσεων καὶ τῶν χρηματικῶν, πλὴν ἐπὶ ἀκινήτων, μὲ τοὺς ἰδίους αὐτῶν ὡς προεπιόμεν νόμους, ἀναγνωρίζοντες εἰς τοὺς τοπικοὺς 'Εκκλησιαστικοὺς Ἀρχηγούς τὴν σχετικὴν ἐπὶ τῶν Χριστιανῶν δικαστικὴν δικαιοδοσίαν ἥς ἀντίστοιχον εἶχαν οἱ Μωαμεθανοὶ δικασταὶ ἐπὶ τῶν πιστῶν Μουσουλμάνων. Οὕτω ἡ 'Εκκλησιαστικὴ Δικαστικὴ Δικαιοδοσία ἀνεπτύχθη αὐτομάτως εἰς πλήρη Θεσμὸν διὰ τὴν ἐξοικονόμησιν τῆς διοικήσεως ἁλλοθρήσκων πληθυσμῶν παραπλεύρως πρὸς τοὺς ὁποίους οἱ Μουσουλμανικοὶ πληθυσμοὶ διηγόν ὄλω χωριστὴν κοινωνικὴν ζῶν βάσει τῶν ἱερῶν διατάξεων τοῦ Κορανίου. Τὰ 'Εκκλησιαστικά Δικαστήρια ἦσαν Θεσμὸς Κρατικὸς καὶ οἱ 'Εκκλησιαστικοὶ Ἀρχηγοὶ ἦσαν ἀρχαὶ ἐγχώριοι.

Οἱ Ὅρθόδοξοι Ἰεράρχαι ἐφήρμοζαν μεταξὺ τῶν μελῶν τῶν ποιμνίων των τὸ Ρωμαῖκοβυζαντινὸν Δίκαιον, τὸ ὁποῖον ἦτο τὸ κοινόν. Δίκαιον ὄλων τῶν πληθυσμῶν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. Μάλιστα νομοδιδάσκαλοι τῆς Νομικῆς Σχολῆς τῆς Βηρυτουῦ, ἤδη ἕνα αἰῶνα πρὶν εἶχαν συνεργασθῆ εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ Ἰουστινιανείου Κώδικος καὶ εἶχαν συνεχῶς ἐν χρῆσει διὰ τὰς ἐπαγγελματικὰς τῶν ἀνάγκας ἐν Συρίᾳ καὶ συντομωτέρας Συλλογῆς Νομικῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, τὴν κοινὴν γλῶσσαν τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου, ὅπως εἶχε τοιαύτας συλλογὰς καὶ ἡ Κωνσταντινουπόλις εἴτε ἀνεπισήμους εἴτε μερίμνη τῶν Βασιλέων συντασσόμενας. Ἡ Ὅρθόδοξος Ἐκκλησία μετὰ τὴν κατάκτησιν εἶχε ἐν κοινῇ χρῆσιν τὴν Συλλογὴν τοῦ Ἀρμενοπούλου, ἐπαρκῆ διὰ τὰς ἁπλᾶς πλέον σχέσεις τῶν ποιμνίων των, τὴν Συλλογὴν δὲ ταύτην (μαζὶ μὲ «τοὺς Νόμους τῶν Χριστιανῶν ἡμῶν Αὐτοκρατόρων») ἐνεκοιλώθη κατὰ φυσικὴν συνέπειαν ὡς Νόμον τοῦ τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ὅτε ἱδρῦθη καὶ ἤρχισεν ἀπὸ τὸ 1836 νὰ νομοθετῆ καὶ νὰ δικάζῃ.

Ὁ Μωάμεθ Β' ὁ κατακτητὴς εἶχε δώσει εἰς τὸν Πατριάρχην Γεννάδιον τὸν Σχολάριον τὸ 1453 τὸν Καταστατικὸν Χάρτην ἐνὸς Θεσμοῦ πού ἴσχυεν ἤδη μεταξὺ τῶν Ὅρθοδόξων εἰς τὰς ὑπὸ τῶν Μουσουλμάνων κατακτηθείσας χώρας ἐπὶ ὀκτώ αἰώνας. Δὲν ἐπρόκειτο περὶ προνομίου

ὡς κοινῶς χαρακτηρίζεται τὸ περιεχόμενον τῆς Δικαστικῆς Δικαιοδοσίας πού οὕτω ἀνήκει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ περὶ Θεσμοῦ πλήρους ἀναπτυχθέντος κατὰ ὄλω φυσικὸν καὶ ἀβίαστον τρόπον ὡς ἐκ τῆς ἀνάγκης τῆς συναντήσεως δύο κοινωνιῶν μὴ δυναμένων νὰ ἔρχονται εἰς κοινωνικὴν ἐπαφὴν καὶ ἐπιμιξίαν μεταξὺ των. Ἐπὶ τῶν οἰκογενειακῶν ἐν γένει σχέσεων μεταξὺ τῶν μελῶν τῶν ποιμνίων των αἱ Ἐκκλησιαστικαὶ Ἀρχαὶ ἐνήργουν ὡς Κρατικαὶ Ἀρχαὶ καὶ συνεπῶς αἱ ἀποφάσεις των ἦσαν δεσμευτικαὶ καὶ ἐκτελεσταί. Παραλλήλους δικαιοδοσίας ἀπέκτησαν κατ' ὀλίγον καὶ αἱ λοιπαὶ Ἐκκλησιαστικαὶ καὶ οἱ Ἰσραηλίται Θρησκευτικοὶ Ἀρχηγοί.

Τοιαύτη κατάστασις ἀνεπτύχθη καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον κατὰ φυσικὸν καὶ ἀβίαστον τρόπον ἀπ' ἧς ἐποχῆς μετὰ τὴν πρώτην κατάργησιν τοῦ ἐπανιδρύθη τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας, (διότι ἡ καταδιώξις τῶν Χριστιανῶν ὑπὸ τῶν Ἀράβων ἐν Αἰγύπτῳ εἶχε γίνῃ σκληροτάτη καὶ εἶχε καταργηθῆ καὶ τὸ Πατριαρχεῖον ἐπὶ μακρὸν διάστημα).

Χαρακτηριστικὸν φαινόμενον τῆς παλαιότερας κοινωνικῆς ζωῆς τῶν Ὅρθοδόξων ποιμνίων τῆς Αἰγύπτου ἦτο ἡ συγκέντρωσις τῶν κατοικιῶν ἀκόμη τῶν μελῶν περὶ τὸ οἰκίματός των Ἐκκλησιαστικῶν Ἀρχηγῶν. Εἰς τὸ Κάϊρον ἡ δαιδαλώδης στενωπὸς ἡ ὁποία ἑλίσσεται παλαιόθεν περὶ τῆς ἀρχαιότερας διαμονῆς τοῦ Πατριάρχου καὶ τοῦ πρώτου Πατριαρχικοῦ Ναοῦ, διὰ μέσου πολλῶν ἑκατοντάδων οἰκῶν, φέρει ἀκόμη τὸ ὄνομα Χαρέτ-ελ Ρούμ (στενωπὸς τῶν Ἑλλήνων).

Αἱ ἐκκρήξεις φανατισμοῦ διαφόρων Μουσουλμάνων Ἠγεμόνων εἰς τὸ Ἀραβικὸν Ἀρχικῶς Κράτος, Τουρκικὸν δὲ κατόπιν, ἐξεδηλοῦντο διὰ καταδιώξεων τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἀρχηγῶν καὶ ἀναστολῆς τῶν δικαστικῶν δικαιωμάτων των. Ἀντιστοίχως συνεχῶς πάλιν διεξήγετο πρὸς συντήρησιν τοῦ Θεσμοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν ἑκατοντάδες Ἱεραρχῶν καὶ χιλιάδες ἱερέων ἐθυσίασαν τὴν ζωὴν των μαζὶ μὲ ἑκατοντάδας χιλιάδων πιστῶν.

Ἡ περίοδος τῆς τοιαύτης μορφῆς τοῦ Θεσμοῦ ὡς Θεσμοῦ ἐσωτερικοῦ ἐξαρτωμένου ἀπὸ τὴν βούλησιν καὶ τὰς ιδιοτροπίας τῶν Μουσουλμάνων Ἠγεμόνων ἐτε-

ματίσθη ὅταν ἤρχισε τὰς ὑπερ τῶν Ὅρθοδόξων ἐπεμβάσεις τῆς ἡ Ρωσσίας ἀπὸ τοῦ 1750 διὰ ν' ἀπαιτῆ τὴν συντήρησιν τοῦ Θεσμοῦ ὡς βασικὴν ἐγγύησιν τοῦ σεβασμοῦ τῆς ἐλευθερίας τῆς λατρείας καὶ αὐτῆς τῆς ὑπάρξεως τῶν ἐν ταῖς Τουρκαῖς χώραις γηγενῶν Χριστιανῶν. Αἱ Ρωσικαὶ κατὰ τῶν Τούρκων νίκαι ἐτεροματίζοντο μὲ ἐπικύρωσιν τοῦ Θεσμοῦ. Ὁφείλομεν δὲ νὰ καθαρίσωμεν καλᾶ αὐτὴν τὴν διάκρισιν, ὅτι δηλαδὴ ἐπρόκειτο περὶ αὐτοφθοῦς Θεσμοῦ καὶ συμφοῦς μὲ τὸ πρόβλημα τῆς παραλλήλου συμβιώσεως Μουσουλμάνων ἀπ' ἐνός καὶ Χριστιανῶν ἀπ' ἑτέρου. Κακῶς χαρακτηρίζεται ὁ Θεσμὸς ὡς προνόμιον Ἐκκλησιαστικόν. Προνόμιον ἐπὶ παραδείγματι ἦτο ἡ ὑποχρέωσις τῆς Τουρκίας διὰ τῆς Συνθήκης τοῦ Κιουσούκ-Καίναριζῆ περὶ τὸ 1789 ν' ἀναγνωρίζει ὡς Ρώσους προστατευσμένους τοὺς Τούρκους ἐπηκόους Ἑλλήνας δὲ τὸ γένος ναυτικούς καὶ πλοιοκτητάς πού ἀνεπέτασαν ἐπὶ τῶν ἰστιοφόρων των τὴν Ρωσικὴν σημαίαν. Δὲν ἦτο προνόμιον ὅμως ἡ αὐτοφθοῦς ὀργάνωσις τῆς διαβιώσεως τῶν Χριστιανῶν μὲ τοὺς ἰδίους αὐτῶν Νόμους ἐφαρμοζόμενους ἐπὶ τῶν Χριστιανῶν ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἀρχηγῶν.

Ἡ μονομερὴς Ρωσικὴ προστασία ἤρχισε νὰ λαμβάνη χαρακτῆρα διεθνούς προστασίας κατόπιν τῆς Συνθήκης τῶν Παρισίων δι' ἧς ἐτεροματίσθη ὁ Κριμαϊκὸς πόλεμος (1856) καὶ τελικῶς διὰ τῆς Συνθήκης τοῦ Βερολίνου (1878) πού ἐρρῶθιμισε μίαν διανομὴν τῆς Βαλκανικῆς ἧν ἐπέβαλλον αἱ νίκαι τῆς Ρωσσίας καὶ ἡ κάθοδος τῶν στρατευμάτων της εἰς τὰς πύλας τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ Θεσμὸς, ἂν καὶ δὲν ἐμνημονεύετο ρητῶς εἰς τὰς Συνθήκας ὅπνευετο ὡς μία προϋπόθεσις τῶν ἐγγυήσεων τῆς ἀνεξιθρησκείας καὶ τῆς ἀσκήσεως τῆς ἐλευθέρως λατρείας ἐν Τουρκίᾳ καὶ τῶν ὑπερ τῶν πληθυσμῶν τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ὑποσχόμενων ἐν ταῖς Συνθήκαις μεταρρυθμίσεων.

Ἡ Αἴγυπτος ὡς παράρτημα τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας εἶχε τὰς αὐτὰς ὑποχρεώσεις, ὅταν δὲ κατὰ τὸ 1914 ἀεσπᾶσθη ἀπὸ τῆς Αὐτοκρατορίας ταύτης καὶ ἐγένετο προτεκτοράτον, ἡ Μεγάλῃ Βρετανία ὡς ἐπικυρίαρχος Δύναμις καὶ ἡ ἰδία ἡγγυήθη τὴν συντήρησιν τοῦ Θε-

σμοῦ τούτου (ὡς καὶ τῶν Διομολογήσεων πού ἐνδιέφεραν τοὺς μὴ Αἰγυπτίους ὀπηκόους), καὶ ἐτεμελήθη ὅπως ἡ Αἴγυπτος τὸν ἀναγνωρίσῃ ρητῶς δι' ἐσωτερικοῦ Νόμου τοῦ 1915, ὡς καὶ ἡ Τουρκία ἀνεγνώριζε τὸν Θεσμὸν δι' ἐσωτερικοῦ νόμου εἰς συμμόρφωσιν πρὸς τὰς διεθνεῖς συνθήκας ἃς συνῆψε τὸ 1856 καὶ τὸ 1878 ὡς προείρηται.

Τὸ 1922 κατηργήθη τὸ Βρετανικὸν Προτεκτοράτον καὶ μετ' ὀλίγον ἡ Αἴγυπτος ἀνεκηρύχθη ὡς Βασίλειον. Καὶ τότε ἔλαβε πάλιν πρόνοια ἡ Μεγ. Βρετανία περὶ τῆς διεκνήσεως τῆς θέσεως τοῦ Θεσμοῦ δι' ἀναγνωρίσεώς του ὑπὸ Σουλτανικοῦ Φιρμάνου καὶ δι' αὐτῆς ταύτης τῆς Δηλώσεώς της περὶ καταργήσεως τοῦ Προτεκτοράτου.

Ὅταν δὲ τέλος ἐτακτοποιήθη ἡ πλήρης χειραφέτησις τῆς Αἰγύπτου διὰ τῆς Συνθήκης Φιλίας καὶ Συμμαχίας τῆς χώρας ταύτης μετὰ τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας, δὲν ἀφέθησαν ἀπροστατευτα καὶ ἐκθετα εἰς τὰς πολιτικὰς ἀσθαιρέσις τοῦ ἐγχωρίου Κοινοβουλίου τὰ δικαιώματα τῆς Ἐξαιρετικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Δικαιοδοσίας, ἀλλὰ μετεβιβάσθη διὰ σειρᾶς διπλωματικῶν Πράξεων ἡ προστασία αὐτῶν ὡς δικαιωμάτων Μειονοτήτων εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἑθνῶν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἐλήφθη πρόνοια νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ Αἴγυπτος τὸ 1937. Οὕτω ἡ Αἴγυπτος ἔχει δι-εθνὴ ὑποχρεώσεις σεβασμοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Δικαιοδοσιῶν χάρις εἰς τὴν διαχείρησιν τοῦ ζητήματος τούτου ὑπὸ τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας κατὰ σαφῆ καὶ εὐθὺν τρόπον.

Ἀπομένει ὅπως ἡ Αἴγυπτος ἀναγνωρίσῃ καὶ ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ καὶ ἐν τῷ λαῷ ὅτι πρέπει νὰ ἀφίση ἄδικτα τὰ δικαιώματα ταῦτα τῶν ἀρχαίων ἐν τῇ χώρᾳ μειονοτήτων. Τοῦτο δὲν θὰ εἶνε μόνον πρᾶξις εὐθύτητος ἀλλὰ καὶ σοβαρὰ πολιτικὴ κατεὐθυνησις ἐπιβαλλομένη διὰ μίαν Χώραν θεμελιωμένην εἰς τὰς Πύλας τῆς Ἀφρικῆς καὶ εἰς ὁδὸν διαβάσεως ὄλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν πρὸς Ἀνατολὰς. Οἰαδήποτε παρέκκλισις ἀπὸ τῆς πολιτικῆς τῆς ὁπολύτου ἀνεξιθρησκείας ἦν ἡκολούθησαν οἱ ἔχοντες ἀληθῆ αὐτοκρατορικὴν συνείδησιν Χεδίβαι της ἐπὶ δλόκληρον αἰῶνα θὰ ἔφραεν ἀργὰ ἡ γρήγορα τὴν εὐτυχῆ αὐτῆν χώραν εἰς σύγκρουσιν πρὸς τὴν Εὐρώπην δλόκληρον. Διατηροῦντες

οί Χεδίβαι άνοικτην την χώραν εις όλους τους Εύρωπαιούς και σεβόμενοι τὰ δικαιώματα των Χριστιανών έδημιούργησαν μίαν παραδοσιν πολιτικην φιλίας προς την Εύρώπην, άκριβώς αντίθετα προς τους πρώτους Χαλίφας της Μέσης Ανατολής οί όποιοι δια τού αποκλεισμού των Εύρωπαιών από τας διαβάσεις προς την Απω Ανατολήν και τας Ινδίας είχαν προκαλέση τας Σταυροφορίας. Διότι κατ' ούσαν τας Σταυροφορίας είχαν οργανώση οί Ένετοί και αί άλλαι έμπορικαί πόλεις της Μεσογείου όταν μετά την άπώλειαν της Συρίας, της Παλαιστίνης και της Αιγύπτου όπου έμπορευόντο και εγκαθίσταντο έλευθέρως επί Βυζαντινών, άπεκλείσθησαν έξ όλων των έμπορικών οδών προς Ανατολάς. Ούτε θά έσώζετο ό Αραβικός Κόσμος πρό των κρούσεων της πείσμονος Εύρώπης εάν δεν είχαν άρχισή τυχαίως ν' άνοίγωνται μετ' όλιγον αί προς τας Ινδίας οδοί δια τού γύρου της Αφρικης και δεν άνεκαλύπτετο και ή Αμερικη άργότερα.

Τώρα ή Εύρώπη έχει αποκλεισθή της Αμερικης και έχει στρέψη την προσοχήν της εις την Αφρικην. Λίαν άκαταλήλως ή Αίγυπτος σπεύδει προς τελείαν κατάργησιν των δικαστικών έγγυήσεων που παρεΐχαν τὰ Μικτά Δικαστήρια εις τους Εύρωπαιούς και τού πλεονέκτημα τού να δικάζονται εις γλώσσαν γνωστήν εις αυτούς. Τὰ Προξενικά Δικαστήρια πρόκειται να καταργηθούν τὸ 1949 μαζί με τὸν θάναστον Θεσμόν των Μικτών Δικαστηρίων που ίδρύθη πρό 75 σχεδόν έτών δια να τακτοποιήση τας συγκρούσεις των Προξενικών Δικαστηρίων μεταξύ των και έπέτυχε περισσότερο από οίονδήποτε Διεθνή Θεσμόν. Είνε εκκλησιαστικόν ότι ή Εύρωπαική Διπλωματία έσπευσε με κλειστούς οφθαλμούς εις τὸ Montreux δια να υπογράψη την έξάλειψιν ενός επιτυχοῦς Διεθνούς Θεσμοῦ, ένῶ τας κακάς Διεθνείς Πρόξεις έσεβάσθη κατά σύστημα. Επὶ κεφαλῆς δέ ήτο ό Έλλην νομοδιδάσκαλος Νικ. Πολίτης λησμονών αυτὸς πρώτος τὰ βασικά διδάγματα της Νομικης Επιστήμης χωρίς δια τούτο να δειχθῆ καλὸς διπλωμάτης, τουναντίον ελληγῶνε θα-

νασίμως τὰς Εύρωπαικὰς παροικίας της Αιγύπτου, ὧν πολυπληθεστέρα ήτο και είναι ή Έλληνική. Δείγμα και αυτὸ της μετὰ τὸν πρώτον Μέγαν πόλεμον έπιπολαιότητος της Διπλωματίας.

Δια τὸν Έλληνισμόν της Αιγύπτου μόνη έλπίς δια να δικάζεται με τους ίδίους του αρχαίους Νόμους εις την ιδικήν του γλώσσαν, εύθηνα και ταχέως, εις τας υποθέσεις προσωπικῆς καταστάσεως, δια τας κατ' έξοχήν κοινωνικῆς φύσεως υποθέσεις του δηλαδή, είναι ή διατήρησις των Έκκλησιαστικῶν Δικαιοδοσιῶν του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας. Είς τὰ Πατριαρχικά Δικαστήρια θά καταφεύγουν από τού 1949 και οί Έλληνες υπήκοοι εάν τελικῶς καταργηθούν τὰ Μικτά Δικαστήρια και τὰ Προξενικά Δικαστήρια ὅπως συνεφωνήθη εις τὸ Montreux.

Οί Αιγύπτιοι πολιτικοί στρέφουν έμμέσως τὰ βέλη των κατὰ των Εκκλησιαστικῶν Δικαιοδοσιῶν. Προφασίζονται ότι θελουν να ρυθμίσουν τας συγκρούσεις δικαιοδοσιῶν επί μικτῶν γάμων δια να προβοῦν εις νομοθεσίαν άνάλογον προς την των Μικτῶν Δικαστηρίων, τὰ όποια είχαν ιδρυθῆ προς ρύθμισιν των συγκρούσεων δικαιοδοσιῶν μεταξύ των Προξενικῶν Δικαστηρίων. Τὸ πράγμα ὅμως τούτο είναι πρωτίστως ζήτημα ρυθμίσεως υπό των ενδιαφερομένων Έκκλησιαστικῶν Αρχηγῶν, ανεξαρτήτως τού ότι υπάρχει και μιὰ ὀπισθοβουλία εις την διάταξιν που εισέρχεται εις όλα τὰ σχέδια σχετικῶν Νόμων τού να τίθεται κατὰ μέρος ό Χριστιανικός Νόμος εάν εν των εριζόντων επί διαζυγίῳ μερῶν αλλαξοπιστήση και δεχθῆ τὸν Μωαμεθανισμόν. Δημιουργείται εν προηγούμενον τὸ όποιο δύναται να έπεκταθῆ κατ' ὄλιγον επ' άπειρον με άνυπολόγιστα άποτελέσματα.

Ορθῶς τὸ Έλληνορθόδοξον Πατριαρχεῖον Αλεξανδρείας, σοφώτερον και εκ των παθημάτων τού Έλληνισμού εν Κωνσταντινουπόλει, είναι αντίθετον κατὰ πάσης παρεισφύσεως της Κοσμικῆς Νομοθετικῆς Αρχῆς ενός Μουσουλμανικῶν Κράτους εις τὰ θέματα τού αρχαίου του Θεσμοῦ.

JOHN FISCHER

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΠΟΥ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΤΑΙ

Οί εκατοντάδες των Ικανῶν δημοσιογράφων που παρακολούθησαν τὸ επίπονο έργο της Συνδιάσκεψης στὸν Αγιο Φραγκίσκο φαίνονται να συμφωνοῦν, τουλάχιστο σ' ένα σημείο. Οτι ή συνδιάσκεψη δὲν οικόδομησε παγκόσμια ειρήνη. Δὲν διευθέτησε τις πολλαπλές τάσεις και συγκρούσεις που φανερώθηκαν άμέσως ανάμεσα στις νικητρίες Μεγάλες Δυνάμεις. Ούτε καν δοκίμασε κάτι τέτοιο. Η μόνη της πρόθεση ήταν να χτίση ένα είδος παλαιστρας όπου να είναι δυνατό, με την πάροδο τού χρόνου, να συζητοῦνται και να συμβιβάζονται μερικὲς διεθνείς διαφορές, πριν φθάσουν στὸ πεδίο της ανταλλαγῆς βλημάτων.

Είνα φανερό πὸς υπάρχουν τώρα μόνο δύο ἔθνη—ή Αμερικη και ή Ρωσία—με πραγματικά ὑπερτεροῦσα δύναμη. Μόνο αυτὰ διαθέτουν τὰ μέσα να επιχειρήσουν πόλεμο παγκόσμιος διάστασης. Αν θὰ ὑπάρξη ένας άλλος παγκόσμιος πόλεμος, μεταξύ τους αναγκαστικά θὰ γίνη. Αν οί διενέξεις που θὰ ξεγερθούν ανάμεσα σ' αυτὰ τὰ δύο ἔθνη μπορούσιν να διευθετηθούν ειρηνικά δὲν μοροεῖ να ὑπάρξη ένας πραγματικά μεγάλος πόλεμος.

Κάθενα τους αισθάνεται βαθειά ὑποψία για τὸ άλλο και κανένα τους δὲν έχει μεγάλη εμπιστοσύνη στὸν αναπτυσσόμενο Οργανισμό Παγκόσμιος Ασφαλείας. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία πὸς και τὰ δύο τους εἴχονταν ένθεομα να εὐδοκιμήση, αλλά μέτρις ἐκείνη την ήμέρα, τὸν κοιτάζουν, τουλάχιστο σὰ μιὰ δεύτερη γραμμὴ ἀμυνάς τους. Για τούτο και οί δύο μας, εμεῖς και οί Ρῶσοι, βιαστικά χτίζουμε τὰ περιφερειακά μας συστήματα ασφαλείας. Αποτέλεσμα αυτὸ εἶνα πὸς πολλὰ από τὰ μικρότερα ἔθνη ἔλκονται τώρα, από ένα είδος «Νόμου Πολιτικῆς Βαρύτητας» μέσα στις τροχιές της μιᾶς ή της άλλης ἀπ' αυτὲς τις Ὑπερδυνάμεις. Ὡς τὰ τώρα οὔτε ή Ρωσία, οὔτε οί Η. Π. δὲν έχουν συμπληρώσει ακόμα τις ζώνες τους δορυφό-

ρων. Μερικὲς περιοχὲς ἔλκονται κι' από τις δυὸ διευθύνσεις, σὰν μικροὶ πλανήτες ἀρραγμένοι ανάμεσα σὲ δυὸ μεγάλα ἄστρα.

Οί λίγες περιοχὲς που είναι ὑποκείμενες σὲ τέτοιου είδους διαμάχες, Ικανὲς να γεννήσουν συγκρούσεις, είναι τὰ ἐπικίνδυνα σημεία. Θὰ παραμείνουν ἔτσι ὥσπου τελικά τραβηχτοῦν στη στρατηγική ζώνη, είτε της Αμερικῆς, είτε της Ε.Σ.Σ.Α., ή μέχρις οὔτου και τὰ δύο μεγάλα ἔθνη δεχτοῦν να εγκαταλείψουν τὸ τραβήγμα και να συνδράμουν έντιμα αυτῆ τη συμφωνία. (Για την ὥρα αυτῆ ή τελευταία λύση φαίνεται μᾶλλον ἀπίθανη).

Ενῶ τὸ τραβήγμα και τὸ σύστημα θὰ συνεχίζονται, στὸ μεταξύ οί σχέσεις μας με τὰ Σοβιέτ θὰ παραμείνουν τεταμένες και από καιροὸ σὲ καιροὸ, σχεδόν πιθανότατα, θὰ γίνονται ἀρκετὰ πιὸ χειρότερες από ὅτι είναι τώρα.

Η πρώτη δουλειὰ των Ὑπερδυνάμεων και των μικρότερων συνεταίρων τους, στη νέα Παγκόσμια Ὀργάνωση Ασφαλείας, είναι να επεξεργαστοῦν τρόπους διευθέτησης των διαφορῶν, για ν' ἀποφρευθῆ μιὰ μεγαλύτερη ἐκρηξη. Δὲν θὰ είναι εύκολη εργασία. Και ή Ρωσία και οί Η.Π. πρέπει να κάμουν μερικὲς δύσκολες παραχωρήσεις. Διάφορα μικρὰ ἔθνη, που δὲν επιθυμοῦν να ὑπαχθοῦν στη σφαῖρα ἐπιρροῆς οἰοιοῦδήποτε, θὰ πρέπει να θυσιάσουν ένα μέρος από την ανεξαρτησία τους. Συχνὰ κάποιος θὰ ὑπόκειται στη δοκιμασία—ὅπως οί Γάλλοι στη Συρία—να δεχθῆ μιὰ λύση που θὰ ἐπιβάλλεται με ἄρματα μᾶλλον παρά με συμβιβασμούς. Τώρα οί πιθανότητες μας να περάσουμε την ἐπικίνδυνη περίοδο ειρηνικά είναι εύλογα καλές, αν ὄχι για άλλη αἰτία, ἀπλῶς γιατί και οί δυὸ, ή Αμερικη και τὰ Σοβιέτ, θὰ είναι πολὺ ἐξαντλημένοι για να διακινδυνεύουν τόσο ναρῆς, έναν άλλο πόλεμο μεγάλης κλίμακας.

Η μορφή τού περιφερειακοῦ συστήματος που κάθε μιὰ από τις Ὑπερδυνα-

μεις έπιχειρή να οικοδομήση και τα έπικίνδυνα σημεία όπου οι δυο περιοχές έγγίζουσι ή μιὰ τήν άλλη—σαφώς διαγράφονται άμέσως.

Τό Αμερικανικό σύστημα θα αποτελεστή από ολόκληρο τό Δυτικό Ημισφαίριο, επί πλέον δέ από μιὰ άλυσίδα νησιών που διατρέχουν τό μήκος των ωκεανών και στις δυο τους πλευρές. Γιατί είμαστε πρωταρχικά ναυτική δύναμη και αυτός οι βάσεις, έξω από τις γραμμές μας, είναι ζωτικές σε ολόκληρο τό διάγραμμα μας άμύνης. Όσο αυτά παραμένουν μέσα στο στρατηγικό μας έλεγχο, καμμιὰ έχθρική δύναμη δέν μπορεί να φτάση μέσα στη βαλόμενη περιοχή των κυρίων μας κέντρων βιομηχανικής δύναμης. (Στρατηγικός έλεγχος δέν σημαίνει άναγκαστικά πολιτικός έλεγχος. Μερικά νησιά, όπως ή Ισλανδία και ή Νέα Ζηλανδία, θα παραμένουν βέβαια τέλεια ανεξάρτητα, αλλά στενά δεμένα με την Αμερική, με ρητές ή σιωπηρές συμφωνίες: άλλα—όπως ή Κούβα και οι Βερμούδες—θα παραμένουν ανεξάρτητες, εκτός από μικρές περιοχές που θα νοικιαστούν στις Η.Π. για αεροπορικές και ναυτικές εγκαταστάσεις. Ούτε είναι άναγκη ό στρατηγικός έλεγχος να έχη για αποτέλεσμα «ιμπεριαλισμό», ή ανάμιξη στις υποθέσεις των μικροτέρων μας γειτόνων. Ο Καναδάς βρίσκεται μέσα στην Αμερικανική στρατηγική ζώνη πενήντα ολόκληρα χρόνια χωρίς σημαντικά να υποφέρη από Αμερικανική ανάμιξη).

Στόν Ειρηνικό ή άλυσίδα των στρατηγικών μας νησιών θα κρατήση από την Νέα Ζηλανδία ως ένα σημείο βόρεια από τα Άλεούτια. Οι κύριοι κρίκοι θα είναι οι Φιλιππίνες, τα νησιά Χαβαΐ και τα συγκροτήματα των Καρολίνων και των Μαριάνων, που με τόσο αιματηρό τίμημα τα πήραμε από τους Ίάπωνες και μέχρις ότου κάθε κίνδυνος από την Ίαπωνία καθαρά περάσει, ίσως και ή Οικιάβα επίσης. Για διάφορους κρίκους θα ζητήσουμε πιθανώς δικαιώματα βάσεων σε μερικά από τα νησιά των συγκροτημάτων Ζίλιπερτ, Σολωμόντα, Φίτζι και Νέων Έβριδών, που ανήκουν στους Βρετανούς ή έλέγχονται μαζί από τους Βρετανούς και Γάλλους, καθώς και στη Φορμόζα, που πιθανά θα έπιτραφή στην Κίνα. Για να τα πάρουμε

θα πρέπει να κάνουμε μερικές λεπτές συνεννοήσεις. Ακόμα θα είναι ίσως άναγκαίο για μäs να άσκήσουμε κάποια μικρή πίεση—απόθρημα και με μάτια γυρισμένα άλλου—πάνω στους καλούς μας φίλους τους Βρετανούς, τους Γάλλους και τους Κινέζους. Θα έχουμε μερικές δυσαρέσκεις, όχι όμως πόλεμο. Κανένα άπ' αυτά τα έθνη, ούτε και τα τρία μαζί, μπορούν να όνειρευτούν να διεκδικήσουν την Αμερικανική δύναμη στόν Ειρηνικό.

Τα μελλοντικά γεγονότα μπορούν να μäs οδηγήσουν στο να αποφασίσουμε πως χρειαζόμαστε επίσης ένα διαρκές πάτημα στα νησιά Κουρίλες, όπου ή Ιαπωνία έχει μιὰ ουσιώδη ναυτική βάση. Αν γίνη έτσι, αυτό μπορεί να μεταβληθή σε ένα πραγματικά έπικίνδυνο σημείο, γιατί, όπως θα δοϋμε, ή Ρωσία προσβλέπει τα νησιά Κουρίλες σαν ένα μέρος από την δική της στρατηγική ζώνη.

Στόν Ατλαντικό μιὰ παρόμοια άλυσίδα νησιών κυριώνεται από την Ανάληψη, δια των Καριβαϊκών, των Βερμούδων, της Νέας Γής, της Γροιλανδίας και της Ισλανδίας, στη Μ. Βρετανία. Απ' όλα αυτά τα νησιά, τα Βρετανικά είναι για μäs στρατηγικώς τα πολύ πιό σημαντικά. Όσο είναι χρήσιμα για βάσεις, μπορούμε να αποκλείσουμε κάθε μεγάλο υδάτινο δρόμο προς την Εύρώπη. Αν χαθούν, δέν θα χάσουμε μόνον αυτό τό υπέρτερο σημαντικό προτέρημα, αλλά ολόκληρη ή κυριαρχία μας στο βόρειο Ατλαντικό θα άπειληθή έπίσης και ολόκληρη ή βορειοανατολική άκτή μας θα είναι υποκείμενη σε επίθεση. Αυτό φορές μπήκαμε σε πόλεμο για να προλάβουμε να πέσουν αυτά τα νησιά στα χέρια της κυριαρχούσας την Εύρώπη δύναμης: ή προστασία τους έγινε ένα ρητό μέρος της διπλωματικής μας πολιτικής.

Η στρατηγική μας θέση στόν Ατλαντικό περιπλέκεται από τό γεγονός ότι τα Βρετανικά Νησιά (που είναι ζωτικά για την ασφάλειά μας) σύρουν πίσω τους ένα μακρύ και μερικές φορές ένοχλητικό προσκόλημα, την Βρετανική Αυτοκρατορία (μεγάλο μέρος της οποίας δέν είναι καθόλου ζωτικό για μäs). Ακόμα ή Αγγλία—για αιώνες Υπερδύναμη κι' αυτή και τώρα ακόμα, ή τρίτη δύναμη στόν

κόσμο, έχει ένα είδος δικού της υποκειμενικού περιφερειακού συστήματος. Παίρνει αυτήν τη σφαίρα έπικροής της πραγματικά πολύ σοβαρά και στην πραγματικότητα έπιχειρεί άπελπισμένα να την εύρύνη.

Κατά την Βρετανική αντίληψη πρέπει να περιλαμβάνη όλες τις περιοχές που κυριαρχούν τις γραμμές συγκοινωνιών των άπομακρυσμένων τμημάτων της Αυτοκρατορίας, ιδιαίτερα τις Ίνδιες. Αυτό σημαίνει πως ή Αγγλία θα κάνει ότι μπορεί για να κρατήση τον στρατηγικό έλεγχο των κλειδιών κατά μήκος του Μεσογειακού δρόμου—Έλλάδα, Αίγυπτος, Μέση Ανατολή, Σικελία, αν είναι δυνατό Ιταλία και Ισπανία. Οσάκις μιὰ κυριαρχούσα ήπειρωτική δύναμη άρχζει να ξαπλώνη τη στρατιωτική της έπίδραση προς την Μεσόγειο οι Βρετανοί αντιδρούν άμέσως και με τα όπλα—όπως ή Γαλλία διδάχτηκε τον περασμένο αιώνα, όπως ό Κάιζερ τό άνακάλυψε όταν έπαιζε με την ιδέα μιäs σιδηροδρομικής γραμμής Βερολίνου Βαγδάτης, όπως τό κομμουνιστικό ΕΑΜ στην Έλλάδα και οι παριζάνοι του Τίτο στο Τριέστι μπορούν να βεβαιώσουν, σήμερα. Όμοια πρέπει να περιμένεται πως οι Βρετανοί θα προστατέψουν τό ανατολικό τέμα της αυτοκρατορικής ζωικής άρτηρίας φροντίζοντας, τι είναι άξιο στόν Περσικό Κόλπο και στις πρώην Ιταλικές κτήσεις, στην Ανατολική Αφρική και στην Αιθιοπία.

Η Μεγάλη Βρετανία τέλος εργάζεται σκληρά να οικοδομήση ένα στρατηγικό άθροισμα μικροτέρων συντρόφων στη Δυτική Εύρώπη, από τα Σκανδιναβικά Κράτη ως την Πορτογαλία. Πέντε αιώνες ό κύριος άκρογωνιαίος λίθος της έξωτερικής της πολιτικής υπήρξε να άποφύγη τα λιμάνια του στενού της Μάγχης να πέσουν σε δυνατά έχθρικά χέρια. Για τό λόγο τούτο, ιδιαίτερα ή Γαλλία και οι Κάτω Χώρες, δένονται προς την Αγγλία με τους δεσμούς της στρατηγικής γεωγραφίας—άκριβώς όπως τα Βρετανικά νησιά, με τη σειρά τους, είναι δεμένα στις Η.Π. Στην πράξη ή Βρετανική και ή Αμερικανική ζώνες ασφάλειας είναι τόσο στενά συνδεδεμένες ώστε σχηματίζουν μιὰ μόνη—αν και άκόμη κακά καθωρισμένη—Αγγλοαμερικανική τροχιά.

Αυτή ή σειρά γεγονότων πιθανώς θα γίνη πηγή στά πιό δύσκολα προβλήματα έξωτερικής πολιτικής που πρόκειται να αντιμετώπισουμε την προσεχή δεκαετία. Δέν υπάρχει φανερή στρατηγική αίτια, π.χ., για την οποία πρέπει να πολεμήσουμε για να έμποδίσουμε την Ρωσία από τό να έπιτύη τό από πολύ καιρό ποθούμενο φτάσιμό της σε ένα λιμάνι στόν Περσικό Κόλπο. Ακόμα τό αυτοκρατορικό ένστικτο των Βρετανών θα τους κινήση να άντιστούν ρωμάλια σε κάθε τέτοια Σοβιετική κίνηση. Και αν ή Αγγλία περιπλακή σε μιὰ ξριδα για την Περσία (ή την Μακεδονία, ή τό Τριέστι, ή για κάποια από τη μισή δωδεκάδα παρόμοιες περιοχές) μπορεί πιθανά να δημιουργήση σπινθήρα για μιὰ σύγκρουση σε όλα τα άλλα σημεία, διακινδυνεύοντας και αυτά τα Βρετανικά νησιά. Σ' αυτό τό σημείο θα είμαστε άναγκασμένοι να επέμβουμε, κάπως απόθρημα, **όχι γα να σώσουμε την Αυτοκρατορία, ούτε ακόμα από κάποια συναισθηματική άγάπη προς τους Βρετανούς, αλλά άτλώς για χάρη της δικής μας ασφάλειας.**

Επακόλουθο είναι πως οι Η.Π. θα άναγκαστούν στο μέλλον—όσοδήποτε άθελα—να συμμεριστούν την διαμόρφωση της Βρετανικής έξωτερικής πολιτικής. Όσο ή έσχατη ευθύνη για την άμυνα των Βρετανικών νησιών παραμένει, κατά μεγάλο μέρος σε μäs, πρέπει άνιπόφενκτα να διατηρήσουμε ένα μέρος από τό κύρος που συμβαδίζει μαζί με τέτοια ευθύνη. Αν παραλείψουμε να τό κάνουμε πιθανό να βρούμε μιὰ μέρα τους έαυτούς μας παρασυρμένους μέσα σε ένα πόλεμο, που δέν τον θέλουμε, προσεχόμενον από κάποια άφορμή που δέν έχει πραγματική σημασία για τις Ην. Πολιτείες.

Τούτο σημαίνει πως πρέπει να αποφασίσουμε άπ' άρχής άκριβώς πόσο θέλουμε να κάνουμε την Αγγλία να υποχωρήση και τότε να κάνουμε αυτήν την άπόφαση καθαρή στη Βρετανική Κυβέρνηση. Θα θελήσουμε, για δικό μας άτομικό συμφέρον, να διακινδυνεύουμε ένα μεγαλύτερο πόλεμο για να διατηρήσουμε τη Βρετανική έπικροή στο Όμάν; Στο Αμπαντάν του Ιράν; Στα Δωδεκάνησα; Στην Έλλάδα; Στη Γαλλία;

Σε μερικές περιπτώσεις ή απάντηση σταθερά είναι όχι. Σε άλλες δεν έχουμε ακόμα πάρει μια σταθερή απόφαση. Ο κ. W. Lippmann π.χ. έγραψε, πώς μια επέκταση της ρωσικής τροχιάς στις άκτες του Ατλαντικού «θα είναι ανυπόφορη για τον Δυτικό Κόσμο». Ο λαός των Η.Π. είναι έτοιμος να δεχτεί αυτή την άποψη και να επιμείνει (με δύναμη αν υπάρξει ανάγκη) πώς όλες οι χώρες της Ευρώπης στην άκτι του Ατλαντικού πρέπει να παραμείνουν μέσα στην Αγγλο-αμερικανική τροχιά; Είναι σημαντικό να ξεκαθαρίσουμε τις σκέψεις μας γιατί αν δεν θάχουμε μια πολιτική, όταν αυτή, ή κάποια παρόμοια περίπτωση, θα αναφανή, είμαστε σχεδόν βέβαιοι πώς θα σιγνώμαστε, θέλοντας και μή, πίσω από τους Βρετανούς.

Γιατί οι Βρετανοί, σχεδόν πάντα, έχουν μια πολιτική. Συνήθως είναι μια εύκαιρη, ανάλογη με την πραγματικότητα τους δύναμη και μ' αυτή των συμμάχων τους. Και αν οι Βρετανοί ξέρουν από πριν πώς δεν μπορούν να ξεαρτῶνται από τη δική μας υποστήριξη σε μια έριδα, ως ποῦμε, για τον Περσικό Κόλπο, ή για την Ελλάδα, δεν θα επιτρέψουν πιθανόν αυτή ή έριδα να φτάσει σε ένοπλη ρήξη. Ένα από τα ζητήματα που φαίνεται πραγματικά να στενοχωρή το Βρετανικό Υπουργείον των Έξωτερικών είναι η δυσκολία του να ανακαλύψει ή να συμπεράνει την έκταση των μελλοντικών επιτελέσεων της Αμερικής.

Δ Ε Λ Τ Ι Ο

Η Νέα Κυβέρνηση Κάθε νέα Κυβέρνηση, απασχάλει αναλάβει την αρχή, πρέπει να βοηθηθεί έως πού να φανούν οι κατευθύνσεις και το έργο της. Ο τρόπος όμως με τον οποίον ο ρυθμιστής του πολιτεύματος ασκεί τη διακριτική του εξουσία δεν μπορεί να μείνει σε τόσο σοβαρές περιστάσεις ασχολίαστος. Ο τρόπος αυτός δείχνει καθαρά την πρόθεση να αφήσουμε να σέρνονται τα πολιτικά μας πράγματα όπως όπως έως πού να ώριμάσουν κάποτε οι έκλογές. Δείχνει επίσης περιόσεις «ευφύιας» στην παρασκηιακή πολιτική και στο πώς

Όταν αποφασίσουμε ακριβώς πόσο πολύ είμαστε παρασκευασμένοι να βεβαιώσουμε με την υπογραφή μας την Βρετανική έξωτερική πολιτική, όταν εὔστοχα καθορίσουμε τα όρια της Αγγλοαμερικανικής τροχιάς, πού θα είμαστε έτοιμοι να την υπερασπίσουμε, τότε αυτό θα είναι μια μεγάλη βοήθεια στους Βρετανούς και σ' εμάς τους ίδιους. Και θα είναι για το καλό μιας σταθερής ειρήνης.

Υπάρχει ακόμα μια μικρότερη περιπλοκή που βρίσκεται επίσης μέσα στην Αγγλοαμερικανική τροχιά και πού της είναι δύσκολο να συνηθιστεί στην ιδέα πώς δεν είναι μια μεγάλη δύναμη. Αυτή είναι ή Γαλλία.

Έτσι τη στιγμή αυτή ή Γαλλία επιχειρεί ακόμα να δράσει σά μια δύναμη πρώτης σειράς, αν και φανερά δεν έχει τη βιομηχανική και στρατιωτική δύναμη για να υποστηρίξει μια τέτοια πολιτική. Αυτή είναι ή αιτία του άτυχου φερσίματος της στη Συρία και το Λίβανο και της συνεχιζόμενης δεξυτήτας του στρατηγού de Gaulle. Μέχρις ότου ή Γαλλία προσαρμόσει την διανοητική της κατάσταση στην περιορισμένη δυναμική της θέση πρέπει να περιμένουμε πώς θα εξακολουθή να πολιτεύεται έτσι και ούτε εμείς, ούτε οι Βρετανοί πρέπει να ταραζόμαστε από τέτοια φερσίματα. Αναγνωρίζοντας την κατάσταση της θα της φερθούμε με κατανόηση, χωρίς να την πληγώσουμε, αλλά και με αποφασιστικότητα. (Συνεχίζεται)

μπορεί να καταρτισθῆ μια Κυβέρνηση από υπουργούς δημοκρατικούς καλής θελήσεως και πολλής ικανότητας, πού όμως να κάνει στο λαό την ίδια έντύπωση με την προηγούμενη. Δείχνει όμως ξεῖσου καθαρά ότι ο ρυθμιστής του πολιτεύματος δεν εκτιμά αρκετά το γεγονός, ότι άλλα είναι τα μεγάλα ζητήματα της Ελλάδος και όχι ή όμαλη διεκπεραίωση της πολιτικής καταστάσεως. Η άνωμαλία στην έσωτερική μας πολιτική είναι μόνιμη κατάσταση και γιαντό δεν πρέπει ποτέ να αναβάλλεται ή φροντίδα για τα έθνικά ζητήματα μέχρις ότου φθάσουμε

στην όμαλότητα. Ποιά είναι τα ζητήματα αυτά το έχουμε ήδη τονίσει επανειλημμένως. Η αδράνεια όμως απέναντί των εξακολουθεί.

Η Οκτωβριανή Έπανάσταση Ο Ρωσικός λαός μπήκε θεαματικά στην Ιστορία με την Οκτωβριανή Έπανάσταση και το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Είναι έντελως ξένος προς τη γένεση της πρώτης, πλήρως όμως πολύ ακριβά την στερέωσή της. Για τα δυο αυτά γεγονότα, χρειάστηκε τόσο ανθρώποθυσία, ώστε δύσκολα θα διάλεγε ή Ιστορία καταλληλότερη σκηνή από τη Ρωσική στέππα, της οποίας παλαιό χαρακτηριστικό είναι ή άφθονη παραγωγή ανθρώπινου όλικου. Η άφθονία της παραγωγής έφερε δυστυχώς στους κυβερνήτες την έντύπωση της ελαττωμένης αξίας και στήριξαν το μεγαλειό του νέου κράτους στη σπατάλη της ανθρώποθυσίας. Η συμπάθειά μας προς το Ρωσικό λαό, πού ποτέ δεν έλειψε, αξάνει τώρα ή ψυχή του λαού αυτού εινε μεγάλη και ή γενναιότητα του δεν έχει όρια. Το νέο του καθεστώς, πού συνδέεται με την έθνική του έορτή, εινε αναμφισβήτητα καλύτερο από το καθεστώς της εκφυλισμένης τσαρκής δεσποτείας. Άρχισε ήδη να εξελίσσεται και δεν άμφισβάλουμε ότι θα εξελιχθῆ ακόμα περισσότερο προς τη δημοκρατία. Οι εῦχες μας προς τον αδελφό Ρωσικό λαό, τον τόσο μαρτυρικό αυτό λαό, είναι τόσο ελικρινείς για την εῦτυχία του, όσο και ή εῦγνωμοσύνη μας για την εισφορά του στον άγώνα άπελευθερώσεως των λαών πού υποδούλωσε ή Γερμανική άλαζονεία.

28 Οκτωβρίου «Αρχαίο πνεῦμα άθανάτο» όπως θέλησε ο ποιητής του Ολυμπιακού Ύμνου «άστραψε έδω πέρα στη δόξα της δικής του γῆς και τ' ούρανοῦ». Και τη δόξα αυτή τη μετέφεραν στην Ανατολική Μεσόγειο ή Ελληνική Αεροπορία και ο στρατός, σ' όλους τους όκεανούς το ναυτικό μας, 100.000 νεκροί και πληγωμένοι στο πεδίο της μάχης. 500.000 νεκροί από τις στερήσεις. 1.500.000 από τους 2.000.000 τόννους της έμπορικῆς μας ναυτιλίας στο βυθό της θαλάσσης.

Η θυσία ήταν πολύ μεγάλη και άρχίζει να γίνεται σε πολλούς ένοχλητική. Α, γίνη ένα αντίξιο μνημείο στην Πίνδο και ως πηγαίνουν εκεί από όλην την Ελλάδα να ανάβουν το καντήλι στους νεκρούς μας και ως γίνη και ένα άλλο μνημείο στην Αθήνα με τα λόγια των συμμάχων μας χαραγμένα στο βάθρο του, ώστε όταν ξεχωνται έδω οι ίδιοι και οι επίγονοί των να μπορούν να διαβάσουν στη γλώσσα τους, ότι το αρχαίο πνεῦμα, είναι ακόμα έδω και ότι, ή μικρή Ελλάδα είναι χρήσιμη ακόμα μέσα στην Ιστορία του πολιτισμοῦ.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ :

ΡΕΝΟΥ ΗΡ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗ :

«Τρείς σταθμοί μιας πορείας. Αθήνα 1945». Ο νεαρός φιλόλογος κ. Ρένος Όρ. Αποστολίδης μας έστειλε το μικρό αυτό τεύχος του συνοδευμένο με έκφραση έμπιστοσύνης προς εμάς, «σάν φίλους του πατέρα του και δικούς του». Εῦχαρίστως άποδεχόμεθα αυτή την τιμητική διάκριση σημειώνομε επί πλέον, ότι πρόκειται για τις ιδέες και αντιλήψεις του άγάπητου μας πατέρα του —ιδέες γενικά μεν επί του ήθικου και κοινωνικού επιπέδου ζηλοτυπότητα προσωποκρατικές και κοινοτικές, ειδικότερα δέ, από άποψη κομμουνιστική, αντιμαζικές, σκληρά αντιδραστικές και εν μιά λέξει έλληνοπροπεσίαιτες. Αυτές τις ιδέες τώρα ο γιος τις παρουσιάζει συστηματικά και επίμονα διατυπωμένες σε εῦπλαστότατη δημοική και άκόμη με ζήλο νεανικό και με τάλαντο, πού υποσχεται ένα λίαν εῦπροσδεκτον συγγραφέα. Τέλος, εις ό,τι άφορᾷ το ιδιαίτερα δικό του χαρακτηριστικό, ο συγγραφέας προβάλλει κάποιο ζήτημα γενναιότητας στον άγώνα, ως προς το όποιον εν τούτοις θα μᾶς επιτραπῆ νάχουμε ρητή επιφύλαξη, τουλάχιστον έως ότου βεβαιωθούμε, ότι και ο νέος αυτός έχει ακριβῆ αντίληψη τοῦ πού, πέραν βέβαια του ίδιου του έαυτοῦ του, εῦρίσκειται το πεδίο του άγώνα και ο συγκεκριμένος αντίπαλός του εις ένα τόσο δύσκολον, ιδίως οικονομικά κατ'έξοχην δυσχείριστον τόπο· τόπον, όπου τίποτα δεν προσφέρει.

ται εύκολα από τὴ φύση πρὸς ἀρπαγὴν ἢ καὶ δεοντολογικὴν διανομὴν, ὅπου ἕκαστος ἔχει μόνον ὅ,τι ὁ ἴδιος μὲ πολλὴν μόχθον μύρωσε νὰ δημιουργήσῃ γιὰ τὸν ἑαυτό του καὶ ὅπου, πράγματι, ὄν μᾶς μένει νὰ διαλέξουμε παρὰ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο ἄκρα, νὰ εἴμαστε δηλαδὴ εἴτε ὅλοι ἐναντίον ὅλων ἐχθρικότατοι καὶ θηριωδέστατοι, εἴτε ὅλοι πρὸς ὅλους φιλικώτατοι, ἀνθρωπινώτατοι καὶ ἀληθινὰ χαριτωμένοι· ἀφοῦ ὅμως πρῶτα, σάν συνειδητοὶ μικροαστοὶ, καλὰ κατανοήσουμε τόσο τοὺς προσδιορισμοὺς τοῦ χωρικοῦ πλαισίου ὅπου ζοῦμε ὅσο καὶ τό, πολὺ πέραν τοῦ διαλεκτικοῦ ὕλισμοῦ καὶ τοῦ μαζισμοῦ, ἀτομικὰ στὸν καθένα μας, ὡσάν ἄνθρωπον, ἀπευθυνόμενον δίδαγμα τῆς πολυπειροτάτης πολιτιστικῆς παράδοσης τῶν Ἑλλήνων.

K. Δ. K.

ΔΙΟΓ. ΞΑΝΑΛΑΤΟΥ, Γυμνασιάρχου: **Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Βούλγαροι εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ Θράκην.** (Τόμ. Α'). Ὁ συγγραφεὺς ἐργάζεται ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ πολέμου ἀποκλειστικὰ στὸ θέμα τῶν ἐθνικῶν διεκδικήσεων, πάνω σὲ ζητήματα ποὺ κατέχει πολὺ καλὰ καθὼς φαίνεται καὶ ἀπὸ τὰ περιεχόμενα τῶν διαδοχικῶν του ἐκδόσεων καὶ ἀπὸ μακρὰς βυζαντινὰς σπουδὰς στὴ Γερμανία. Τὰ βιβλία του, παρὰ τὸ διεκδικητικὸ τους σκοπὸ, εἶναι καθαρῶς ἐπιστημονικὰ καὶ μάλιστα τὸ μεγαλύτερό τους μέρος εἶναι ἐργασία ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης, δηλαδὴ προσθέτει νέα στοιχεῖα στὴ σύγχρονη βυζαντινολογία. Ἔτσι: στὸ τελευταῖον του αὐτὸ βιβλίον 1) καθορίζει τὰ ὅρια τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους (Κων)πόλεως) πρὸς τὴν Βουλγαρία στὶς διάφορες ἐποχὰς μὲ βάση τις πηγὰς καὶ ἰδίως τις συνθήκες. 2) Ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς πληθυσμὸς στὴ Βαλκανικὴ αὐξήσε μετὰ τὸν 13ον αἰῶνα ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες πρόσφυγας ἀπὸ τὴ Μ. Ἀσία, τοὺς φεύγοντας μπρὸς στὴν πρσέλαση τῶν Τούρκων καὶ 3) ἐξαντλεῖ τὴ μελέτη τῶν πηγῶν τῶν θαυμάτων τοῦ

Ἁγίου Δημητρίου καὶ τοῦ βίου τοῦ Κλήμεντος, μὲ τοὺς ἐπιτηδεῖους συνδυασμοὺς καὶ παραμορφώσεις τῶν ὁποίων προσπαθοῦν κυρίως οἱ Βούλγαροι νὰ ἀποδείξουν τοὺς ἰσχυρισμοὺς των γιὰ μακροχρόνια βουλγαρικὴ κατοχὴ τῆς Μακεδονίας. Ὁ συγγραφεὺς συνεχίζει τὴν ἐργασία του καὶ ἐκδίδει ἤδη νέο βιβλίον ἀφιερωμένο εἰδικὰ στὴ μελέτη τῶν συνόρων πρὸς τὴ Βουλγαρία μὲ πολλοὺς χάρτες συνταγμένους ἀπὸ τὸν ἴδιον μὲ βάση τὴν αὐστηρὴ μελέτη τῶν πηγῶν.

Θ. Μ.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ :

Ἐλάδαμε :

1. **ΔΙΟΝ. Α. ΖΑΚΥΘΙΝΟΥ**, Καθ. Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν: **Οἱ Σλαῦοι ἐν Ἑλλάδι**—Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἐκδόσεις «Ἀετός», Ἀθῆναι 1945, σελ. 102.

2. **Ζ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ**: Πέρ' ἀπ' τὸν Παράδεισο τῆς Κοινότητος. Ἀθῆνα, Βιβλιοπωλεῖο Γκοβόστη, σελ. 24.

3. **Γ. ΧΟΥΒΑΡΔΑ**, δικηγόρου: Ἐδαφικὰς Διεκδικήσεις καὶ Ἀριστερισμὸς. Ἀθῆναι 1945, σελ. 32, δρχ. 100.

4. **Κ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ**, πρώην Ὑπουργοῦ: Φῶς εἰς τὸ ζήτημα «Τῶν Οἰκονομικῶν Δοσιλόγων». Ἀθῆναι 1945, σελ. 18, δρχ. 50.

5. **ΘΕΜΗ ΑΣΤΡΙΝΟΥ**: Ἡ μεγάλη ἰδέα τοῦ Ἑλληνισμοῦ Ἀθῆναι 1945, σελ. 230

6. **Β. ΠΑΝΟΥ**: Ἡ Νίκη τῆς Δημοκρατίας, Ἀναδημιουργία τῆς Ἑλλάδος. Βιβλία: Στάχυς. Ἀθῆναι 1945, σελ. 94, δρχ. 300.

7. Ὁ πυρὴν τοῦ ἀτόμου, ἀνεξάντλητος πηγὴ ἐνεργείας. Ἐκδόσεις Ἰνστιτούτου «Ν. Κανελλόπουλος», Ἀθῆναι 1945.